EXERCITATIO HISTORICO-THEOLOGICA DE ECCLESIA GRAECANICA...

Elias Veiel

I. N. D. N. I. C.

EXERCITATIO HISTORICO-THEOLOGICA

DE

ECCLESIA GRAECANICA HODIERNA,

L. ALLATIO POTISSIMUM, P. ARCUDIO, ET B. NIHUSIO, OPPOSITA.

Quam

DELINEAVIT,

M. ELIAS VEIELIUS, ULMENSIS.

ARGENTORATI

Typis JOSIAE STAEDELI ACADEMIAE TYPOGRAPHI.

ANNO M. DC. LXI.

PRÆSES HUJUS EXERCITII

JOH. CONRAD. DANNHAWERUS, SS. TH. D. PROF. &c.

Lectori Benevolo S.

G*Racæ Fides* bene quidem audivit olim inter græcas mutuo studio, testimonio, talione se invicem fricantes, adagium inde ortum: de *gratâ fide*, hoc est certâ, non fluxâ, non punctâ, ubi, ut *Erasmus* interpretatur, *non verbis, neque stipulationibus, sed præsente pecuniâ res agitur. Sic enim Cleareta lena in Plauti Asinariâ, diem, aquam, solem, lunam, noctem hæc argento non emo. Cætera, quæ volumus uti græcâ mercamur fide*, i. e. est numeratâ pecuniâ. Sic *Ausonius Burdigalensis* hac phrasi exprimit, quod latini simili aliâ, repræsentatione mercari, aut solvere, in *ep. XII Paulo* inscripta, *tota supellex chartea est, nobis commodatis* [illegible] (non [illegible]) h. e. [illegible] *mus*,

> *non pœnâ sed græcâ fide*.
>
> Iterum de suo *philone*,
>
> *mercatur rem quoque foro venalium*
>
> *mutuatur ad græcam fidem.*

At hæc ipsa phrasis prodit Græcanicam apistian, saltem, ut sic dicam, activam, nemini confidentem, manus habentem oculatas, nil credentes, nisi quod vident. Unde ad locum Plautinum è *Turnebo* hæc enotavit *Taubmannus*. *Græci gratiæ favent, & bene de gente suâ & existimant & prædicant. quod in palliatâ servatum à Plauto est. nam Græcos si vituperasset, eorumque fidem fluxam dixisset, à decore recessisset* Latinos si audimus, ac inter hos Romanum & civem: *S Paulum*, & Consulem *Ciceronem*, aliter cantabit fama; [illegible] at ille! ipsis quasi pœnis puniores hic verò in

orat:

orat. pro L. Flacco. *At quos testes?* inquit *Primum dicam (id quod est commune) graecos: non quo nationi huic ego unum maxime fidem derogem, nam si quis &c. Veruntamen hoc dico de toto genere graecorum: tribuo illis literas, do multarum artium disciplinam; non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam: denique etiam, si qua sibi alia sumunt, non repugno: Testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit: totiusque huiusce rei quae sit vis, quae auctoritas, quod pondus, ignorant.* Accedit his nunc *Germanus* germanus, è SUEVORUM gente bellicosissimâ, ac avitae fidei hoc tenaciore, quò est à contagio Gallico remotior, *Vir juvenis* sc. in grege nostro Academico *Egregius ac praecellens* Dn. M. ELIAS VEIEL ULMANUS, qui sublestam ac apostaticam Graecorum, in religione Christianâ (post extinctu priscae Graeciae lumina Athanasios, Chrysostomos, Theodoretos, Cyrillos, alios) fidem exponere ac expositam in solennem congressum prodocere simulque sui rum studiorum in his nostris Athenis, laudatissimè actorum Patriae Patronisque rationem reddere, Valeque nobis dicere instituit. Dignissimus visus est, qui hoc proelogii commeatu ornatus à nobis honorificè dimitteretur, ut qui pietate ac morum elegantia inculpatâ, eruditione rarâ (nam quid rarius, eiqtaque talipâ similius, quàm conjunctio Reginae Theologiae intimis amplexibus adamatae, cum suo gynaeceo optimarum literarum, sibi castissimè conciliato?) omnium bonorum sibi hactenus gratiam collegerit: in quo uberrimos ac saluberrimos fructus & praegustamus & patriae suae pregratulamur.

Nunc ad agonem! caetera sequetur.

QUantum Ecclesiæ Romanæ, superiore seculo, per Lutherum nostrum divinitus excitatum, vulnus inflictum fuerit, nemo est qui ignoret ex nostratibus, nec negant ii, qui ejusdem Ecclesiæ sacra adhuc sequuntur. Huic igitur vulneri cicatricem partim obducere, partim corporis totius sanitatem, nullis nævis dehonestati, nulla labe aspersi, nulla ægritudine, jam inde à primitivis Apostolorum temporibus, afflicti, ostentare, multis undis in illo cœtu est allaboratum. Hoc cum Pontifices viderent magnæ molis opus esse, quia non ex scriptura modo; sed & ex antiquitate placita humana convellebantur, (id quod ex ante pretius præstitum ab incoparabili Chemnitio, & centuriatoribus Magdeburgensibus) animos nunc huc nunc illuc diviserunt, ut causæ ruinam minanti aliqua fulcra supponerent, inveteratosque errores ementito scripturarum & vetustatis titulo palliarent: hoc obtinere non admodum difficile fuit apud eos, quibus longi temporis præscriptio superstitionis commendate, earumque propugnatio ad summos Purpuratorum honores viam munire poterat. Prodierunt inde tot phalanges Defensorum Ecclesiæ Romanæ, ex quibus tamen maxime eminuerunt Illustrissimi Cardinales, (Baron. & R. Bellarm. qui centuriatoribus, & Chemnitio præcipue, opponendi erant. Quantum uterque pro sede Papali desudarit nemini non est notum. Et Cæs. quidem Baron. à Ph. Nerio, canonizato postea, juvenis adhoc munus quasi initiatus fuit, annosque in conficiendo vasto Annalium Eccles. opere 30 consumsit, ut hoc modo Magdeburgenses oppugnarentur, (quod ipse Bar. testatur) & catholica ac antiqua doctrina asseveretur; re autē vera, ut erroribus Pontificus venerandum antiquitatis nomen prætexeretur, & quod palmarium est, Potentatus Pontificis R. fol-

ciretur, quod prolixe & erudito ostenfent ab Is. Casaub. Sed nec hic provida Præsulum Urbicorum cura substitit, verum ad alia quoque, quibus pristina throno Romano autoritas redderetur, progressa est. Persuasum erat omnibus, & recte quidem, plurimas in Oriente Ecclesias esse, quæ primatum & dogmata Papæ non agnoscerent, illæ nim. quas Patriarchæ 4. regerent, quo ariete jactatus catholicismus & Unitas impetebatur: sed enim huic etiam malo remedium inveniendum erat. Idcirco Gregorius XIII. *totum orbem vasto animo agitans*, quæ sunt verba Arcudii, magnifica, egregiisque redditibus dotata collegia omnibus pæne nationibus, inprimis orientalibus, instituit, ut ex Romam allicerentur ex omnibus gentibus aliqui, quorum opera Pontifex vel in deprædicanda vel dilatanda Ecclesia sua uteretur. v Spond in Greg XIII L. Aurel Peruf ad A. 175. Cujus rei artificium superiore sæculo jam animadverterat Joach. Camerar. hæc scribens: *De libro illo Syriaco, labore communicationis nobiscum, supersedere potes: quid agatur à quibusdam non est obscurum, nim. ut errores non tantum temporum, sed hominum quoque & nationum consensione confirmentur.* Hinc nuper prodit libellus Abrahami Ecchellensis Maronitæ Prof in Gym Rom. de concordia Nationum Christianarum, per Asiam & Africam, cum Ecclesia Latina contra Protestant cum notis ad catalog libb. Chald. Hebedjesu, quem in Germania nobis curavit officiendo officiosissimus Nihosius, adjectis a. ad Academicos Protest. programmatibus. Quæ sunt autem illæ nationes Christianæ in Asia, Africa? *sunt baretici, Armeni, Nestoriani, Melchitæ, Iacobitæ &c. ut habet titulus*, & asseritur in epist Abr. Ecchell. *tam inter sese quam cum Romana Ecclesia inveterata & incredibilia exercentes odia, inprimis de mysterio incarnationis verbi Divini, ut est ibid. § 4 & S. Trinitatis, quod testatur* Gabriel Sionita *Hi igitur, etiamsi alias in gravissimis articulis errent, & ab ipsis Romanis dissideant; modo tamen in traditionibus § 3 ab Ecchell recensitis cum Latino cœtu conspirent, omnino triumphandum est. Sed parum fuisset, nisi etiam Mahummedani tanquam patroni causæ Pontificiæ advocarentur (habet enim hoc Ecchell in more, ut hos sibi suffragantes adducat, quod à Rev. Dn. G. Fhelavio etiam observatum est.) Ideo Mahummedani com-

Epist dedic. & prolog. ad Exercitat. Baronian.

De Concord. Eccl. occid. & Or. in Admin. 7 Sacr. p. 377

l. 3 ep. p. 278 ad Hier Baumgartner.

* *l. 21 [illegible] Alkar. p. 295*

In monet. ad Christoph Angeli lib. de stat. & rit. Eccl. Græc. p. 184

eum Judæis producuntur ad firmanda pro defunctis suffragia; quamvis hæc argumentandi ratio Bellar quoque & Allatio arriserit, & quidam ut efficaciss. c. 44. de purg. ut inde aliquis suspicari queat, fore aliquando ut ad testimonia patris mendacior recurrant, nisi quidam id jamjam fecissent. Causam invanis hujus strategematis ex Camer subiudicavimus, quam nunc par parodiam ex ipso Ecchell. repenimus: *Novatores cum suam causam cadere videant, à Græcis Latinisque PP. & scriptoribus ad Orientales, Syros, Arabes, aliosque provocant, unde sibi quæritantes præsidium, unde perversum muniere debant.* post illa clarissimos *viros*, quos § 2. *LL. orient. optime callere*, *§. autem 3. peregrinam eruditionem inanis ostentatione apud suos ementiri, per* [illegible] ait, ad certamen provocat, quam provocationem Nihus. lapida simol & thrasonica invitatione, ad exemplum Rabsacis 2 Reg 18. 23. 24 progr § 7. sa. ornat. Quam vero nō cohorrescant ad istiusmodi gloriationes, abunde iam docuisse celeberr Hott præf. in Lex. Har. & topogr. Eccl. Or. contra Ecchel. postquam hæc scripsissem, vidi. Sed quicquid sit de Ecclesiis Orientalibus, quæ sive Nobiscum sive cum Romanis faciant, parum interest alio enim fundamento innititur nostra fides nunquam tamen consensum ab orientalib Papæ extundent, ut demonstrabitur à Cl. Hotting. in Hist Eccl. Orient. & si extunderant, *eandem illis crisin merebuntur*, *quam Papas*, (lubens repeto verba Dn. Præceptoris mei, *enim, inquam, illa gens Ena olim a sacris literis & damnatis hæresibus, Judaici fermenti mixtura, infamata, lucem verbo obscurat, legem non tenet, pacem non habet.* Quod autem nos præcipue intellectum volumus, id est, Papas in eo omnium maxime laborare, ut Ecclesiæ Græcæ non tam consensum quam subjectionem obtineant. Cujus rei consequendæ gratia, nullis parcitum est impendiis, collegium Romæ pueris Græcis munificentissime erectum est & instructum. in quo religionem pontificiam docentur: quo facile fit, ut flexiles puerorum ad superstitiones tanto splendore vestitas animi vincantur: ex illo deinde collegio prodierunt plurimi eruditione clari viri, quorum aliquos recensuit Allat. qui in Græciam, & Russiam, maximis prius honoribus & beneficiis Papæ obstricti, emittuntur, *ut harum regionum incolas vel ad Apostolicæ sedis obsequium reducant, vel in officio re-*

Ju aut ad Cen. Mohed. p. 19.

progr. Nih. § 3.

In Theol. Symbol. p. 524.

Progr. 2. Nih. § 7 Allat. Epist. ad Generos. Dn. Bar. a Berneburg. de consensu Gr. cu Lat. p. 677. &c.

A 2 tineant

tineant & conservent, ut loquitur de suis apud Ruthenos vicennalibus laboribus Pet. Arcudius Corcyræus. Ex magno horum hominum numero emicuerunt præcipue *Arcudius*, & *Matth. Caryophilus*; cujus scripta nondum contigit videre; optarem autem ut copia eorum fieret, inprimis illius libri, quem contra catechesin Zachariæ Gergani, Lutherani Græci, Episcopi Artensis, scripsit; Græci ambo, *scriptu pro Ecclesia Latina, ipsius Allatii judicio, celeberrimi*, decenter alioquin in Latium allati, unde & impetita fuerunt à Goare & Allatio, rabies à Catumsyrito Italo-Græco, prodigiosissimo aliàs Innocentii X. ad oratore, Arcudio impingitur. Sed vero horum diligentiam, & in ornanda R. Ecclesia curam supergressus est, *Leo Allatus, vir aliquoqui doctissimus, & de multis Græcis scriptoribus præclàre meritus*, quam laudem ei admetitur Magnus G. J. Voss. Hic igitur præ ceteris Græcos suos Pontifici R. [illegible] subjicere voluit, quod præsertim aggressus est in opere de Eccl. occidentalis atque orientalis perpetua consensione *quæ tuta vere perpetuum, insolitum, novum, paradoxum*, his enim verbis alias uti amat Nihus animi Allatiani [illegible] haud obscure prodit. Fundamentum per aliquot secula non auditum, Græcam cappreligionis cum Romana continere, uteo comprimis, quod primatum & omnipotentiam Papalem, ab Hildebrando primum ad id fastigii evectam, attinet: hoc enim scopus operis Allatiani tendit, sicut omnia Pontificior: scripta de Ecclesia. Res ex primo Consens. libro redditur manifesta, in quo quibus non machinis, artificiis, schematibus, conatibus, inventis, Illud pontificale palladium extruere & firmare annititur? Quis non miretur ingeniose excogitatas & ioto [illegible] rationes, quibus assatto suo fidem facere conatur? Fraudem tamen prodit, dum inter alia manifeste nimis contra veterum scriptorum auctoritatem & consensum, potestatem conciliorum cogendorum, uni Papæ Romano transcribit. Principesque ut extraneos ab iis audacissime reiicit, cujus rei intolerabile specimen exhibet in delineatione Concilii Nicæni. Unum addo, ex quo mens Allatii perdisci potest, quod hactenus inaudito & temerario elogio Papam Liberium ornat, dum ita philosophatur *Sedes aliæ errare possunt, & errant &c. sola Romana est, quæ nec sibi unq. fucum fecit, nec aliis: &c. non in obscuro* philo-

Ad dedic. operis de Concord. Occid. & Orient. in Adm. 7. sacr. P. C3. a 1.

Hodem. Pap. ph. 2. p. 743. f. ex L. Banckio

De Hist. Græc. p. 297. 492. 531.

Progr. 1. § 3. Progr. 2. § 2.

D. C. p. 339. seq.

gloriabamur, namque ingemuit orbis terrarum, cum Ariana pestis universum orbem invasisset, cessit Constantinopolitanum, Antiochenum, Alexandrinum, & Hierosolymitanum, alia quoque in occidente metropoles, haeresin amplexa, homousion infectabantur. Sola Romana veritatis vindex cum paucis, quae sedibus pulsi, quae exilio multati, inconcussa stabat, & oppugnabat haeresim. Quid itaque adversariorum phalanx commini

scitur? Unum nobis adscisceamus Liberium, & reliquorum machina cadens, unus ille pro omnibus est; nutante illo solo, nutabunt reliqui. Ille itaque solus adeatur. Quid audimus Liberius ne talis fuit? & quid. solus solum indicem ingeminans hanc vocem. Papistis etiam tam exasion obtestor vos, qui estis ex Pontificiis cordati viri, an unquam legistis, Athanasium cessisse, Ario furente, haeresin eminus, homousion infectarum esse? non puto, dicetis; at Allatius quae enim tum fuit Episcopus Alexandrinus? Athanasius. Liberio nutante, omnes reliqui nutarunt, ergo multo magis labente Liberio, reliqui etiam lapsi sunt; E turpissime labente Liberio, etiam Athanasius lapsus est. Injurius sim in sanctissimum virum id si dixerim, sed ita colligere jubet Allatius adducit quid... verba Athanasii & Basilii de Liberio, sed distingue tempora, & Allatium nihil dixisse deprehendes. Arbitratur autem All. *propositum fortunate sibi successisse*, seque auctoritatem Pontificem (hoc enim praecipue agitur, uti diximus, & ex §. 2. ad Gen. Du Boin. liquet) abunde constabilivisse, verum enim vero ne... cessum illum esse necesse est, qui non ex diligenti operis totius lectione penitus perspiciat, consensionem illam puram putam dissensionem esse ita profecto mihi videbatur, postea que gavisus sum, cum doctos Viros idem jam sensisse intellexissem, frustra surgente Allatio in cit. ad Boin. ep. §. 8 & 42. ubi id quoque §. 43. ... *se a fletibus se non indulgere*, quod tamen ipsum aliis duntaxat verbis ... fatetur *captivare se intellectum in obsequium fidei*, (Romanae) *Ecclesiaeque moribus indulgere.* Ego vero anlim pertinaciter atque acriores Pontificios, quicquid dicant Cornaei, Pertersmanus Mulmannus, mecum sentire, Allatium sc. nihil aliud egisse, quam ut utriusque ecclesiae perpetuam dissidie illustrius ob oculos poneret, nec fortassis contrarium persuadebit Dn. Boineburgio, Viro non tam dignitate, quam

D. Conring. D. Crecius, alii

conf. ejusd. Verbo D. C 1. §. 21

 erudi-

eruditione illustri. Ast in his diutius immorari non convenit; cum id in præsentia nobis propositum sit, statum Ecclesiæ Græcanicæ hodiernum aliquatenus delineare, idque ex scriptis in hoc argumento præstantissimis: inter quæ utramque paginam faciunt Amœbea Theolog. Tubingensium & Jerem. Patriarchæ; opera complusculа Allatii; Concordia Arcudii; Rituale f. Euchologium Græcorum, quod liber quantæ sit auctoritatis omnibus constat, & amplius docetur ab All. & Jac. Goare, Parisino ordinis Præd. & in orientem Misso Apostolico, in præf. ad Euchol. quod ipse dedit ad votum Arcudii. Neque tamen falsas Græcorum opiniones ad examen revocare, vel omnia quæ hic à Pontificiis obiciuntur, excutere, animus est: id enim alius laboris erit; dissertationem namque nullam damus, & quasi excerpta quædam ex iis quæ uberius congesta sunt: quin nec semper integras paginas adversariorum, vel omnia verba, in disceptationibus nostris apponimus, quod nemo bonus & æquus vitio vertet, cum id non fiat per fraudem aliquam, sed ob brevitatis studium, quæ hac vice custodienda erat. Quod antequam exordior, *videbatur mihi respondendum esse his*, (loquor ex Augustino) *qui hæc reprehensuri sunt, aut reprehensuri essent, si eos non ante placaremus. Quod si nonnulli etiam post ista reprehenderint, saltem alios non movebunt, quos movere possent, nisi præmunitos præparatosque invenirent.* Ipsum vero negotium aggressus sum fretus favore sanctissimi Numinis animatus auctoritate & impulsu Optimi Præceptoris, venerandi Præsidis mei, cujus designationem ex Christeid. Act. III. phæn. 1. adhuc *avidi*[illegible] sed cui propitias obstetricantium typographorum manus precamur, expressi, formam autem sequentia capita repræsentant.

Epist. ad Rom. 5. 6.

Prolog. l. 1. de doctr. Christ.

Omnes qui de Christi nomine dicuntur, profitentur in symbolo, quod vocant Apostolico, esse Ecclesiam Christi aliquam, eamque Unam, catholicam &c. Hæc prædicata suæ congregationi exacte convenire ajunt Pontificii, nos contra, falso eam ipsam hæc sibi arrogare perhendimus, multisque id & confectariis argumentis à nostratibus Theologis probatum est, & hodienum propugnatur. Unitatem vero Ecclesiæ Romanæ ideo negamus, quia ipsa primum est indivisa

ab aliis

ab aliis centibus, cum quibus in syncretismum coaluit, adoptato Judaismo, Ethnicismo, Hæreticismo, ut demonstratum in Hodd. Pap. crevit altm fuit admissio heterogeneæ mixturæ, sed post. quam illa invaluit, & religionis faciem induit, unitatem luxavit. Deinde divisa in se idque I. per manifestas contradictiones sententiarum Pontificalium in Jure Canonico expressarum. II per divortia sententiarum scholasticarum, quæ non omnes de tribus capellis conceptæ sunt, sed de maximis fidei momentis. Per III. schismata intestina, inter ipsos Pontifices exorta, quorum 30. recenset Onophr. Panvin. ac inter ea vigesimum nonum per annos 50 continuatum. IV. Per schisma Græcanicum, in quo explicando nonnihil commorabimur. Notare hic licet 1. schisma ipsum 2. ejusdem originem. 3. roborationem & incrementa. 4. mutuam excommunicationem & desertionem. 5. conciliationis tentationem. 6 ejusdem repulsam & inconstantiam. 7. Nemesin divinam. 8 Præsensam indivisionem.

p. 2. p. 446.

§ I. Schisma ipsum constat diversitate rituum ac dogmatum ab Ecclesia Romana circa fidem non de fide, cum tamen diversitati quædam non raro fidem ipsam prope attingentia, sunt innexa. Ad ritus pertinet maxima circa administrationem 7. Sacram. discrepantia, quæ ex opere Arcudiano elucet, ut Arcudius aliud egisse videatur, cum libro suo titulum concordiæ præfixit: ait quidem *Ecclesias antiquissimas Orientis & occidentis convenire in iis quæ ad essentiam sacramentorum pertinent, in multis alio ceremoniis differre, quarum diversitate varie ac mirifice ornatur.* Si mirifice varietate ista ceremoniarum ornantur, cur Arcud. eam ipsam ob causam adversus Simeon. Thessal. Gabriel Philadelph. aliosque tam vehementer insurgit? neque tamen dissensum tantum in ceremoniis concesserit quisquam qui Arcudium pervolverit, sed in singulis fere capp. insignes circa substantiam pugnas ad oculum demonstrabit.

L. 6 c. 7

§ II. Trinæ immersionis in baptismo mandatum, damnat immersione una. Itaenim, Jeremias Patriarcha Constant. *Nos trina immersionibus baptizamus. Latini vero una tantum, quod non recte fit, oportet enim tres personas in una Deitate prædicare.* Idem obiicit Latinis Michael Cerular. apud All. simulque salis usum in baptis-

R. I. ad Tubing. p. 63. R. II p. 238

P. C. 3. 12. 4.

baptismo improbans. Primicerius autem in Hist. Concil. Flor. Sylv. Sgurop. eo devenit, ut Latinos ἀθέους esse contenderit. Inde factum, ut Græci aliquando Latinos à Papa desciscentes rebaptizarint, quo more nunc abolito, eos tamen ad Græcam Ecclesiam venientes, oleo inungunt.

Sect. 9. c. 9.

Arcud. p. 17. 98. 105. All. P. C. 3. 16. 7. & Goar. Eucl. p. 116.

III. Chrismatis immediata cum baptismo conjunctio Jerem. l. c. p. 63. *Mox quoque post baptizatum ipsi, sacro unguento ungendum est.* it p. 78. 238. ss. *Ut adeo* (secundum All. P. C. 3. 16. 3.) *nullus sit, qui sacramento baptismi accepto, domum absque sacramento confirmationis redeat.* Arcudius igitur l. 14. caput stomachabundus ita auditur. *Modo in gratiam Latinorum, atque adeo ipsiusmet veritatis, quorundam recentiorum Græcorum circa hanc administrationem, falsa & hæretica nobis superest refellenda opinio &c.*

IV. Panis enzymi necessitas. Jerem. p. 86. *Panis sit fermentatus, non autem infermentatus. Dominus enim dixit, accipite, comedite; non dixit hoc est azymum, aut typus corporis* &c. p. 241. *offerimus non in azymo, sed fermentato quia hoc revera panis est* Marc. Ephes. vocat *emortuum absque fermento sacrificium* ib. ajunt, maximam in hoc controversia inter Latinos & Græcos esse differentiam add. Manuel Caleca. Allatius, qui in diss. de libb. Eccles. Græc. p. 119. hunc vocat *septimum in Triadem errorem*; cujus libri postea auctoritatem, cum aliter respondere idonee nequit, elevare studet. Præcipuum robur opinionis suæ ponunt Græci in die, quo Christus agnum paschalem comederit, à Judæorum celebratione diverso, de quo tamen quid sentiendum v. Voss. Arcud. vero 3. 3. ss. refutationibus suis excipit Jeremiam tanquam PP. in suam sententiam invitos trahentem. Non debebant autem Pontificii Transsubstantiatores, miracula aliàs in conversione sua ex miraculis conserta texentes, tam austeri esse adversus Græcos qui doctrina sua de enzymis novi miraculi in transsubstantiatione copiam faciunt, cujus rei gratia adscribo hæc verba Simplicii Verini *Qui cum Græcis disputant pro azymo contra fermentatum, dicant nobis, utrum fermentationem inter accidentia panis numerent, an inter substantias, aut essentiales qualitates? si accidens est, quod opus contendere de accidentibus, quæ nihil ad rem faciunt? si essentialis est qualitas in pane & substantiva, an etiam putant eam abolere cum cæteris apud eos qui in fermentato sacramenta*

Ap. Syl. Sgurop. Hist. Concil. Flor. Sect. 5. c. 2. & 8.

l. 4. contra error. Græc. p. 390.

P. C. 2. 31. 6. 11. 3. 14. 1. Epist. ad Du Bosc. §. 19. 20.

Thes. theol. & hist. d. 19. § 3. ss.

h. e. Cl. Salmasii l. de transsubst. ad I. Pacium contra H. Grot. p. 327.

smento confiiunt? palam est ita credere. E. operosior conversio apud istos, & mer acrilosior, quia etiam fermentatio debet abscedere, quam apud illos, qui in azymo consecrant. &c.

V. Suffocati abstinentia Judaizans præcepta, quam Græcis obiicit è suisquos producit auctoribus, L. Allat. agnoscit. Jecem. *Nec quod suffocatum est, apud nos in cibum adhibetur, in be- stiarum nequidem. sed aversamur.* Connexa huic dogmati est & altera superstitio Judaica de discrimine rerum mundarum & immundarum, quarum (asserente All.) *etiam vel contactu contami- nari creduntur, non hominis tantum, sed & reliquorum animantium. Obser- varunt eos quosdam, confessos suelaq. & morti devotos, renuentes li- bellarum, ne repente vel peiora commemorem, usu vices resistere; ut non verentur palam fateri, vallo se potius mori, quam illorum comestio- ne fædari.* Hinc eos apud eos preces, *& scissa rerum ab immundarum contactu excantationes.* pergit idem §. 6 ss. *Et ne singula agitem, integrum puerperæ mulieris officium* &c. *annon mere Iudaica* sunt. Jacob. Goar. p. 67 m obtendit: *Non Mosaica, sed Ecclesiastica laudo, ab immundis degustandis sibi cavent orientales: proindeque à Iudaico ritu observando, longe alienos se præsumunt. quicquid in adversum ganniat Caluinistum, & quasi sententia de tribunali lata, deblaterat.* ut qui juxta Goarem Arcudius, & Allat. l. c. etiam gannire & de- blaterare dicendi forent?

P C.3 14.4.
et 5 12.4.
et 3 13 11
& L. p. 139.

P C.3 14.5.

quod legi- tur in Euchol. Goar. p. 316. 324. et. orat. cu pu- tem. Vol. Gavantus, in loc. & c. con- taminatis: p. 597 ss.

l. 3. Concord. c. 4.

VI. Granæ aquæ calidæ in sacro calice jam consecra- to, de quo v. Gretf. L. Allat. notans, in Ecclesia Græca, breaquam calici immisceri, frigidam ante consecrationem, calidam post consecrationem consentit Arcud. Euchologi p. 81. dicitur autem aqua calida symbolum Spiritus S. consulenda ib. annot. Goaris, sub cujus finem p. 149. hæc habet. *cæterum cum hæreticos voces Balsa- mon qui hujusmodi aqua calida mixtionem in calice respuunt, tan- quam ab eius significato dissonantes. videntur mentiatur sibi iniqua, qui fidem non in Christi verbis, sed in signis & figuris nimis superstitiosi astruunt* quæ crisis imprudenter forsan excidit Goari, jugulat enim Pontificios mixtionem aquæ sub fulmine anathematis urgentes. quibus ego pari modo respondeo: cæterum cum anathemate per- cutiant Tridentini eos, qui aquæ mixtionem in calice respuunt, tanquam ab ejus significato dissonantes: videant, ne mentiantur

P 1 desens. Bell. p 252.
P C.3. 11.4.
l. 3. Conc. c. 49.

Resp. ad. in lorum orie. l. 5.

sibi inique, qui fidem non in Christi verbis, sed in signis & figuris, nimis superstitiose astruunt. Eadem mens est Chemnitii in eruditα super hac re observatione ministerium autem illud apud Græcos peragunt quidem ἀρχιεῦσι, à lineis albis f camisiis ita dicti, de quib. Goar l. c. & p 241 246 Gretf ad Codin 1. 14 2

P. 2. Exam Concil Trid p 307 edit ant.

VII. Jejunii præcipue quadragesimalis non sine Latinorum reprehensione rigidior celebratio Man Calecæ. *Plurimi n. (Græcos) sunt, qui occidentales, quod non, ut ipsi jejunant, insimulant. hoc autem Pharisæorum criminibus simillimum est ic Latinos, consuetudinibus suis, quas ab initio acceperint, utentes, hæreticos notant. Volunt enim, si fas sit, omnes totius orbis gentes, sub eandem inducere consuetudinem.* ubi Petr Stevart in marg notat *Græcorum arrogantiam* quid vetat pro Græcis substituere Romanos, legi possunt etiam sequentia verba Calecæ, quæ causam nostram de jejunio egregie contra Pontificios defendunt, idemque postea fecit incautus Stevart. conf. Dallæus. Allat *post hanc (ait) dominicam* [Tyrophagi, ab esu casei nomen est] *die lunæ Græci incipiunt quadragesima abstinentiam, aliter ac Latini, qui Mercurii die incipiunt, jejunant autem 5. diebus hebdomadis, ut excipiatur dies sabbati & Dominicæ.* Quos non habent ritus, sequentes in eo ritum vetustissimæ orientalis præsertim Ecclesiæ. De aliis Græcorum jejuniis vid. id. All Christ Angel J. Goar. Et si placet aliquid cognoscere de ridiculo Armenorum jejunio, quod Artziburium vocant, adi eund. All & Chr Angelum.

L. 4. p. 387

Observ. ad Cal p. 460. l. 4. de jejun c. 2. 3 4. Dehebd & Domin Gr § 2.

P C. 3. 8. 10. et c. 9. 3 De Statu & ret. Eccl Gr c. 4. & c. 15. & c. 34. & Philad ib. ad Euchol. p 207 de Heb & Dom. Gr. § 3.

Ad dogmata refero Animarum παννυχισμὸν seu pervigilationem, quam (ex mente Vossii) nunc ψυχοπαννυχίαν nove vocant. Cujus assertores catalogo hæreticorum aliquoties accensuit Bellarm. (quamvis Johannem XXII Papam auctores non contemnendi hujus erroris insimulent) & Gretser ubi ex M. Ephesio istam opinionem repetit. *nos nec sanctos divinum paratum sibi regnum obtinuisse, nec peccatores tam esse in Gehennam detrusos, sed utrosque esse in expectatione sortis quæ illos manet, idque pertinere ad futurum tempus post resurrectionem ad judicium.* Fanaticam hanc vesaniam, & damnatum in Flor & Trid Concil. errorem assignavit Græcis suis M. Calecæ, L. Allat & copiosius in ep. ad Boin. à § 25 ad 46. ubi magno conatu dissensionem in hoc argumento Græcorum à Lati-

Bede St. c. 17 obs. theol et hist. p 79. L. 3. de Beatit. ea in tractat de cultu Græco-schism. p. 160 L. 4. p. 354. diff. de M. Eccl. Gr p. 186.

Latinis amoliri conatur, sed quo successu alibi, si opus erit, ostendemus.

II. Temerariam definitionem adventus Domini ad Judicium post 7. annorum millia futuri, Quem 4 synexetii errorem reprehendit All. Ipsum autem tempus, juxta computum Græcorum ecclesiasticum jam elapsum esse id. ostendit ib. & in diss. de hebd. Gr. § 29. Rationem Græci quærunt in figura festi Pentecostes, quod post 7. hebdomades festo paschatis succedit.

De libb. Eccl. p. 141.

III. Rigidam nimis censuram polygamiæ ut ita dicam successivæ, de qua extat severum valde Theodori Studitæ decretum apud All. Hodie quidem rigorem illum non tam stricte observent, in Ecclesia præsertim Constantinopolitana, ut eidem coronationem, h. e. benedictionem sacerdotalem digamis non denegent, de qua [illegible] Nicetas Metropolita Alletio citatus agit. Quamvis autem hodie Græci nuptias secundas non damnent, quod contra quosdam Pontif. defendit All. & prolixe Arcud. non tamen nullam his nuptiis labem aspergunt, *quod benedictione sacerdotali alicubi eas privant, & pæne aliqua digamos mulctent, atque ex indulgentia saltem aliquo in continentiam iterum nubere permittant.* Nicephori confessoris, ista sunt *Bigamus non coronetur sed & præterea prohibetur illibatis mysteriis communicare, annis duobus, trigamus vero quinque* ad quem locum doctissimus Guet hoc notat: *secundas nuptias Ecclesia Græca nusquam peccati condemnet, sinceramentia eam tu labem eis aperte exprobret sequenti effusi pluribus in locis; immo censuris corripit; eisque sacrorum aeque participatione vult illas celebrent.* Et parum abest, quin digami cum Rahab meretrice & nobili illa peccatrice comparentur in precat. ib. p. 404. Mich. Glycas, quem offert Allatius, morosius in tertias nuptias invehitur, easque vocat [illegible]. ib. approbat dictum Gregorii de quartis nuptiis, quod sc. sint vita suilla. plura de trigamia & tetragamia disputet Arcud.

P. C. 3. c. 3.

De Hebd. Gr. § 35

P. C. 3. c. 8. concord. 7. 27

In Euchol. p. 401.

P. C. 3. c. 8.

Conc. l. 7. c. 28. & 29

IV. Porrectionem S. Eucharistiæ Infantibus, statim etiam à baptismate Arcud p. 42. Jerem p. 85 inquit *Non dicitur, baptizandos esse infantes posteriusque impertiamur eis, ut dictum est, divinam communionem Nam ut D. Basil. ait, qui regeneratus est, spi-*

 ritua-

spiritali quoque nutrimento indiget. Pueris atque infantibus sub unica specie vini Eucharistiæ sacramentum conceduut, ait Allat. Barthold. nostera Nihus. addit. *Nec video, cur morem hunc reprehendere possint Lutherani, cum ipsorum concionatores residuum vinum, quod destinatum erat communioni, evacuare consueverint, quod me vidisse sæpius prodidi Art. N.P. 1 n. 43. & viderunt alii. Quod igitur concionatoribus licet, cur non etiam infantibus? Dicetne Calixtus, infantes non posse probare seipsos? atque ad infantes illud non pertinet, cum à peccato post baptismum puri sint. An vero probant se concionatores Lutherani semper, priusquam sic bibant. Non magis quam domi, siluturi ex prandio.* Stomachaberis haud dubie lector, quisquis es, benigne, vel ad nudam ineptissimarum objectiuncularum recitationem, quibus in re clara de communione nimirum sub utraque pulverem oculis spargere vult Nihusius. Sed ita est, dicet ita Calixtus, necessitatem probationis negabit. quid tu contra. *Quicquid sit, ais, communio infantum illa non est contra Apostoli hoc: probet se homo. à Deo certe nec præcepta est eis, neque prohibita; sed relicta in manu Ecclesiæ, antequam minime videri debet absona, quod, ut infra docebo testimoniis, nec illicitum fuerit olim, neque hactenus auditum, atramento misceri solum (fortasse solitum) Christi sanguinem ab Ecclesia propositis, & inde subscribi anathemati contra hæreticos perniciosissimos, idque in maledictionem eorum.* quis non admiretur insigne probandi artificium novi artificis? en tibi verba, logos, nugas, petitiones principii. O Nihusi, ἐν ἀποδείξεσιν ἐὰν ὅλως ἐπιτετύχηκας! Testor Deum, mani. totoanimo abhorrere, ab isto more, conviciis adversarium proscindendi, in quo tamen disputandi genere Nihusius hodie facile Princeps fuit at non queo me prorsus continere, quin Nihusium ob malitiosissimam virulentiam verbis Terentianis his characteribus describam *Qualiacunque quodvis horum verum convenit, quæ sunt dicta in stultum, caudex, stipes, asinus, plumbeus: in illum nihil potest: nam ex superat eius stultitia hæc omnia.* id vero adhuc peius est, quod centum gemina conviciandi & calumniandi vexatur insania. Hunc morem reprehendere non possunt Lutherani? quomodo E. possunt Pontificii? quare non possunt? quia Nih. vidit concionatores Luth. vinum residuum ebibere? E. etiam infantes debent ebibere? cur non etiam furiosi? saepeuus cum probatio sui non sit

prece-

P. G. 3. 5. 6. Annot. 1 ad diss. All. de missa præsanctif. § 5.

Heaut. A. 5. Sc. 1.

præcepta ab Apostolo, si Nihusio credimus. quin imo si etiam credemus, nihil in tota Christianæ religione amplius erit præceptum, sed omnia erunt indifferentia, ab usu Ecclesiæ, h. e. humanæ determinationis pendentia. Sed eo deveniendum erat blasphemo homini, qui ut sacræ scripturæ autoritatem extenuaret, scripsit, conditam esse illam à facinorosis hominibus. Sed forsan Nih. non tantum est falli nescius; sed & omniscius, & [illegible], dum novit Luth. Concionatores ad S. Synaxin accessuros non magis se probare, quam pransuri solent. Omitto cavillum, illud dico. Concionatores etiamsi al. optime norint omnem bonam Dei creaturam, sine eodem esse cum gratiarum actione & sanctificatione sumendam, tamen vini ex communione residui negabunt opus esse tali probatione, cum sumtio illa non sit sacramentalis. Hæc si nescivit Nihusius, cur negatur? igitur [illegible] qui culpas, quod non intelligis. Possem igitur tua quibus in mea nomine teste reforquere verba ex Telescop. p. 93. *Disputas tu, an quia nescis quid concedamus, vel non concedamus atque sic imperitiam produ ... [illegible] ... esse tibi, & tibi melius, quidem quam nobis, clamitas semper, indeque in ... contra nos temerarius terrore plagas. Aut si vides prius & distas quid ... ac doceamus, quam ea impugnes iudicesque, aut merus cavillator, & calumniator eris.* Jamque vere agnosco, Theologiæ apud nos operam non dedisse, & vix Neophytum fuisse, quod ... de te cum jam totus papistificatus esses: (quæ lepidissima vox lepidissimo huic capiti debetur) ad C. Barkium scripsisti. Non insobide tamen aliquis suspicaretur, Nih. hoc probe scivisse, sed malitiose dissimulasse & qui nescivere, cum ipsos non fugerit nos extra usum sacramentalem sacramenta non agnoscere, & à transsubstantionis monstro alienos esse. Sed nondum dimittendus est Nih. aliud ei adhuc est propinandum. Si valet consequentia, concionatores Luth. ebibunt post communionem peractam id quod restat vini. E. ebibunt vinum benedictum, seu sanguinem Dominicum, tum valebit, etiam veteres quamplurimos, apud quos olim particulæ panis residuæ comburebantur, ne ad promiscuos usus redirent, corpus Dominicum flammis tradidisse: dabis ne hoc Nihosi? negabit tibi Calixt. præterea, quamvis

 id adi

illud rem nihil faciat, infantes post baptismum à peccatis puros esse, patis principium, mi Nihusi. Superest omnium fortissima ratio; calix Domini Infantibus haud absone porrigitur, quia non-nunquam præpositi Ecclesiæ sanguine cum atramento permisto anathematizationes hæreticorum subscripserunt. totus contremisco ad hunc arietem dicit hoc non esse inauditum, factum aliquoties ab Ecclesiæ præpositis. non est inauditum, E. nec illicitum, ita nempe nullum scelus erit illicitum. factum est; ergo jure. inauditum non est veneficos & Judæos sæpius symbola sacramentalia ad dicos usus adhibuisse, E nec illicitum fuit: nos vero illos ecclesiæ præpositos immanis ob id nequitiæ, & extremæ impietatis postulamus. Verum mittamus tandem Nihusium, & audiamus Goaram, de hac consuetudine loquentem *Cochlear, quod λαβίδα dicunt, sacro sanguine intincto, guttulam e calice adlectam, puero lingua exsugendam opponunt, non sine Latinor. scandalo* audiamus etiam Arcudium ita perorantem. *Modo in gratiam Latinorum, atque ad ipsissimae veritatis, quorundam recentiorum Græcorum circa hanc administrationem falsa & hæretica mihi superest refellenda opinio. Nonnulli sacratissimam Eucharistiam reipsa percipiendam, quidam etiam confirmationem aquo necessariam esse infantibus ad consequendam salutem, atque baptismum, procerto statuere audent &c* Dine. pellector. licet advertere, quam magnas tenebras mentibus hominum fœdum atque exsecrandum schisma, & perniciosissima hæresis offundant. Hæc Arcul. quam non conveniant cum dictatis Nih. aliorum esto judicium. Notat denique All. alium Græcorum errorem, quo B. Mariæ impotentem admodum dolorem ob supplicium Filij tribuunt. ut non modo pectus vehementer planxerit, sed & genas dilaniarit, & capillos sibi evulserit.

annot. ad Arcudi f. Euchol. p. 374.

l. 1. c. 14. Concord.

add. etiam e praeced. & l. 3. fusissimam diss. c. 40. & diss. de II Eccl. p. 283 & 347.

II. Originem & prima quasi semina schismatis imputat Bell. Theodoreto, & post hunc Theophylacto, de cujus ætate ibi labitur, concitata ex additione accedentalium ad symbolum Nicæno-Constantinopolitanum, illius formulæ controversæ, Filioque, inconsultis orientalibus facta, non obstante additionis sub anathemate prohibitione. Vocat hujus vocis in symbolum intrusionem ἀρχὴν, causam schismatis Gregor. Protosyncellus, Romanorum olim partium studiosus, apud All. Cantacuzenus in Hist.

l. 2. de Christo c. 21.

Hist. Concil Flor. Quando autem & à quo accessio ista facta non planè liquet Bell. l. c. G. J. Voss quamvis p 63. neget à PP. Constantinopolitanis hoc argumentum fuisse (id quod etiam Jarem. Patr. inficiatus est p 57) post tamen p 82. licet timidiuscule Sergio III Rom Pont. sedis invasori, homini consceleratissimo, illud tribuit. at Jesuitarum hodie doctissimus Dionys. Petav statuit, Nicolai I ætate Romanos hoc additamentū admisisse conf. Voss. l. c. p 76 s. M Ant de Domin. Tempore certe Caroli M. & Leonis III nondum fuisse publice factam illā intercalationem, constat ex ancilibus s. scutis argenteis, quibus symbolum Græce & Latine insculptum erat, *qui Papa, credo*, (dicit Voss.) *prævidit, si quid appareret, vere pomum Eridos mittendum in Ecclesiam Dei.* Incendij eandem schismatis facem factus Patriarchæ Romani, principatum supra Constantinopolitanum sibi arrogantis, de quo infra. Unicum h. l. addendum. Græcos fortasse toleraturos fuisse hanc additionem, si communi Ecclesiæ catholicæ judicio, non vero particularis alicujus Episcopi auctoritate illa fuisset facta. Hanc objectionem cum Romanenses viderent satis esse validam, ed id devenerunt ut longe aliquatem esse potestatē Papæ Urbici, & aliorum Episcoporum contenderent. quippe quos ille ob primatum à Petro fundatum, infallibili judicio, & controversias decidendi jure longe anteeat. Estque hoc illud ipsum, quod Nilus objectavit, Latinos se Græcis loco decisionis publicæ & communis, [illegible] vel ut Barlaam exprimit: [illegible]. Hinc postilla, multa ultro citroque fuerunt disceptata; quæ breviter contraxit Voss l. c. p 88 f. Photium producunt Petav. Voss. All. Baron. M. A. de Dom. qui primus plena & aperta contentione in catholicum dogma sit invectus, idque hæreseos condemnarit. Scriptores Romani fecisse eundem hoc ex mera tyrannide, & prava libidine, perhibent, & ingentia conviciorum plaustra in eum convehunt. nos licet Photium culpa liberare nolimus, merito tamen suspectos habemus Romanenses, eo quod scripta Photii combusserunt, adeoque arbitramur utrinque non parum peccatum fuisse de qua re M. A. de D. l. c. n. 168. notabiliter judicat. Ita ingens schisma à Primatus Ecclesiastici studiis procit. Nico-

P C 114 Syll. Syn. 83. c 6 Diss. de 3 Symb

T 2. Dogm Eccl. l 7 c 8 De rep. Eccl. 7. 12. 124

L 1. de causis diss. Eccl

T 2. D. E. l 7 c 5

Nicolao & Photio, est inflammatum. Sed nos nunc totam illam Photianam periodum hic contexere nolumus, legat qui volet conditores historiæ Ecclesiasticæ veteres & recentiores, quibus non male addi posset R. Creygth. & ante omnia volumen epistolarum ipsius Photii. Quicquid tamen sit, turbatio illa jam compressa erat moderatione Joh: Papæ; at, sicut moderata consilia Pontificibus nunquam potuerunt probari, quod vel Pattum nostrorum tempora clamant, Marinus successor Johannis, compositione decessoris improbata, effecit, ut qui Marinum excepit Stephanus, sopitum tumultum de novo excitaret. Photium secuti sunt alii, præcipue Michael Cerularius Patriarcha Constantinop. ad quem à Photio dejecto per spatium annor. 165. non videtur Vossio de hac controversia inter Latinos & Græcos disputatum. Allat. annus circiter 150. at alibi 190. fere ponit. *Vitio tamen (asserit M. A. de Dom. l. c. n. 175.) nunquam in animis Græcorum sanatum, ex 3. gravissimis à R. Eccl. receptis aliis semper [illegible], subinde ansam [illegible] divisionis, & schismatis erupit. Quod Sp. S. à Filio quoque procedere definierit: quod privilegio primatus Const. Ecclesia data, perpetuo restiterit, & sibi orientalem Ecclesiam subjungere voluerit, velis q; quod imperii occidentale, opera Romani Pontificis, Græcis fuerit ereptum. Sed breviora quædam schismata* (quæ mox sobjicit) *sunt subinde compressa.* Græcis sc. ad moderationem consiliorum mox flectentibus, uti R. Creygth. castigato super ea re bis Spondano, monet. Hic Michael vehementer adversus Latinos insurrexit, cujus ad Petrum Patriarch. Antioch. epistolam lege apud Baron. & Allat. una cum responsoriis Antiocheni. conf. Bell. Post Cerularium constanter suam sententiam retinuer. Græci, quorum historiam compendio texit Voss. à p. 91. usque ad f. diss. M. A de Dom. Allat. hic quidem unionem & concordiam mutuam fuisse pugnat, sed ea profecto quæ ipse affert id non evincunt, quin apertas dissensiones arguunt. Neque Dogma orthodoxum de Processione Sp. S. à Filio hodie admittunt Græci. D D Gerlach. expresse scribit, de processione Sp. S. non posse conveniri. Negare quidem id audet All. inquiens *Symbolum fidei, quod ipsi profitentur, idem est atq; illud, quod Latinum Missa recitatur. Differunt in eo à Latinis, quod ipsi de Sp. S. dicunt, Qui ex Patre procedit, Latini, qui ex*

Patre

Præf. in Hist. Conc. Flor. Sylv. Sgur. l. 1. Edit. a Rich. Montacutio Lond. Gr. L.

Epist. ad Boris. § 6. P. C. 2. 4. 1.

Præf. H. E. H. L. R. 2. Ad A. 1054. & 1191. P. C. 3. 12. 4. l. 2. de Chr. c. 21. § caterum.

D. R. E. 7. n. 176. ff.

P. C. 2. c. 9. ad f. lib. 2. De opusc. a D. Chytr. collect. p. 116.

P. C. 3. 12. 1.

Patre Filioq; Id cum Græci non negent, idem cum Latinis dicere existimandi sunt. Sed quale hoc argumentum, non negant, E. affirmant? Photiniani quando symbolum Apostolicum recitant, non negant Christum & Spiritum S. esse æternum DEUM ergone idem nobiscum dicere existimandi sunt? Pergit All. *Neque hoc in loco quid heretici aut schismatici dicant, attendendum est, sed quid communicent ipsi symbolo fidei, & in aliis expositionibus fidei profiteantur. Nemo enim ad hæc tempora illa appofuit, quæ ex solo Patre procedit, & non a Filio.* At omnino videndum est quid schismatici dicant, nam si pro consensu tuo producas Latinos mercaturæ gratia in Græcia habitantes, advenæ quosdam, captivos, & subditos R. Pontificis, qui recensentur P. C. nihil ages, æque atque si hos eosdem pro consensione Ecclesiarum Septentrionalium cum Romana producere velles, vel ego consensum Ecclesiarum Gallic. Italicarum nobiscum, inde accersere conarer. Quare autem Græci ad hæc usque tempora illas particulas symbolo suo non apposuerint, causa est non consensus cum Latinis, sed reverentia Majorum suorum, & metus anathematismi Ephesini, licet præposterus. At certè in aliis expositionibus professionis suæ mentem ita aperiunt, ut à solo Patre procedere Sp. S. defendant, à Filio autem negent Audiamus Stevartium hæc notantem: *Prima, quæstio & potissima, & fere unica motio erat de processione S. Sp. quam Græci ex solo patre esse contendunt.* Audiamus Cyrill. tum Patriarcham adhuc Alex. scribentem: *Ecclesia Græca Sp. S. à Filio essentialiter & interne, & quoad esse, procedere negat* Audiemus Parthenium in Synodo A. C. 1642 Jesii celebrata contra Cyrill. Lucarium, *qui inter alia dogmata Calvinicam heresin profitentia, & à catholica orientalium religione longissime discrepantia, primum collocat id, quod æternam & substantivam Sp. S. processionem ex Patre Filioque recusaverit, præter Ecclesia Catholica mentem.* citat hoc certe tum etiam Dn Fhelav noster, eddeos, ante annos 36 Metrophanem Alexandrinum orationem habuisse, & defendisse processionem à solo Patre Jecem cum primum Aug. Confess. articulum de DEO approbasset, subjicit, *ex capite de processione Sp. S. in quo p. 600. nos dissentire respondet, quippe qui p. 201. sit ex solo Patre, quia & novam nos ex hoc capite commisisse, nostramque sententiam p. 212. multa absurda consequi, asseverare*

C non

Marginal notes: 3 m-3. — Observ. ad M. Cal. p. 434. — Ad Io. Vytenbogard. in Epist. Eccl. & theol. Vir. Er. & Præst. p. 402. — All. P. C. 3. tr. 3. — præf. ad Chr. Angel. cōtra Græc. Resp. l. p. 57.

nus dubitet. p. 2. 349. duris verbis nostros dogma verum animose defendentes increpat, & p. 362. [illegible] *Ἰταλῶν* vocat, ad eum fere modum, quo in Hist. Sgur. passim *κατ' ἐξοχὴν* nominatur *ἡ δόξα* [illegible] *ζήτημα τῆς δόξης*, in quo [illegible], *ζήτημα* [illegible], [illegible] conf. Bell. & doctiss. V. Evert. Elmenhorst. Quæ tam clara esse judicamus, ut mirandum sit, Virum eruditissimum, & rerum Græcanicarum peritissimum L. All. non loco tantum citato contrarium nobis persuadere velle, sed eadem alibi recoquere, ubi addit *eos, qui absque additione symbolum recitent, hoc Ecclesia R. nutu peragere, quæ in Concilio Flor. id illis permiserit, dummodo animo crederent ex Filio quoque procedere.* ubi illud de nutu R. E. ridiculum est, & tanquam falsissimum ex Hist. Conc. Fl. explodendum alterum, ex animo credere, & tamen à professione, quæ ore fit, abhorrere, vel est absurdô, vel hypocriticum haud absone Allatio quispiam hoc quod Latini Græcis objecerunt occineret, *at qua aut qualis est hæc Unio (vel consensio?) corporibus invicem conversare, animo vero & communi intelligendi sensu, in rebus fidei, salutem æternam spectantibus, toto cœlo disterminari?* Neque tamen hoc solum [illegible] causa & occasio fuit schismatis, sed & alia incendio huic materiam subministrarunt, idque latius paulatim diffuderunt, ut sunt concertationes de cultu imaginum, donatio Exarchatus Raveunatis Pontifici Romano. Divisio Imperii: ingenita quædam nationum *antipathia* contentio de dominio in Bulgaros: Legatorum Rom. insolentia & avaritia, quæ corni ulo percutrit Voss. Creygh. Stevart ex MS. Biblioth. Bav. à Fr. Prædic. contra Græcas compusito, hac in marg. adjecta epicrisi: *Eadem (de Avaritia) prorsus fuit Lutheri & Lutheranorum olim querela, quando de fallentibus ab Ecclesia molestabantur, utiqua prorsus, mendax, & calumniosa ut obiugquam coram iniquissime disciplina [illegible] afferant.* Æqua prorsus Stevarti, vera & justa, si modo iustam reformationis ob nundinationes indulgentiarum factam consideres.

III. Robur & Incrementum accepit hoc schisma eo temporis articulo, quo ex schismate hæresis facta est, quo mutuis anathematismis invicem certarunt quo bella idolomanica exarserunt. hæresis inquam agnita à Latina Ecclesia, tum clare, tum

conse-

Vid. 1. 2. de Chr. c. 20. §. Not. ad Genad. Massil. de Dogm. Eccl. p. 99. Epist. ad Du. Bara. Sect. §.

Sgurop. sect. 8.

Observ. ad Gal. p. 406.

Consequenter & patefacta ex Biblica hæreseos definitione in Hodom Pap Clare hæreseos dicam Ecclesiæ Græcæ scripserunt Bel arm & Allat. de ll Eccl Gr ui non videns, qua fronte tueri vir ea quæ nunc extant, nunc insus destrui & convellat. Scribit ipse, Typicum & Triodium esse inter libros solennes & publicos, quibus in Ecclesiis suis utantur in his autem graves & hæreticos errores contentos esse arguit. & tamen in opere de P C it. ad Boin ac al bi passim inficiatur, Græcam Ecclesiam esse hæreticam. & non nunquam ad publicas professiones, privatis quorundam opinionibus facessere jussis, provocat. Verum, an non hi libri sunt formulæ fidei publicæ? p. 143 ita incipit: *Quantumvetero vis quem si multorum errorum quasi in unum congeriem dixerit, vix erraret. Est enim veluti fœcunda mater errorum multijuga sobole fœtissima. in secunda namq; quadragesima dominica, quam ex instituto imaginum sacrarum cultu, & hæreticis profligatis, ὀρθοδοξίας quasi recta fides nominant, ubi vera rectaque fidei professionem emittunt, & singula religionis capita, palam & in aprico, voce alta confitentur, sectarios eorumq; hæreses etiam anathemate damnant, nescio qua ratione dæmon malus impie animas eo confundit, ut hæreticos pessimos manifesto, quam recte fidei alumnos* [illegible] que deinceps prolixe persequitur. & p. 153 (non pigrabor enim describere, quia liber in paucorum est manu) *plurimos, qui in Ecclesiam Latinam & scripto & verbo invecti sunt, orthodoxos ac sanctos pronunciat (synaxar. sc.) inter eos, ut singulos recenseam, sunt Photius, Sisinnius, Cerularius, Mich. Anchialus &c* quos tandem p. 190 hoc elogio dimittit *Si ipsi orthodoxi sunt, ipsi sancti, cum nemo in illa Ecclesia haberi meruit, nemo improbus, neque ipse Macedonius, neque Arius, neque Constantius, neque alii, qui Ecclesiam Catholicam minimis hisce potentia ac falsariis vexarunt. Cum eorum hæresis non illa in omnem Græcorum Ecclesiam, nec tamen ingrassata, sanctissimorum hominum opera extirpata radicitus evanuit. at horum schisma in illam Ecclesiam illapsa adeo invaluit, ut per omnes fere illius filios diffusa sit, atque tot annorum spatio deturpatos ab Ecclesiæ R. gremio abscidit, eosq; radicitus egit, ut sese de salute prudentissimi quoque desperent.* Quis contra Allatium, & in negatione persistentem Nihusium, majus Allatiano testimonium oportet proferri. Nec hoc satis est. Latini ipsi per Græcos tanquam hæreticos vi & armis persecuti sunt, confitetur

P. I. p. 10. 2. de Chr. ac & de Nov. Eccl. l. 4. 1 c. 3. diccov.

Diss. de R. Eccl.

progr. 2 ad Acad. Profess. § 2 & 7

tetur id. Allat. quod § 2. hoc modo excusat: *opus erat, effrenes, propriaque fidei rebelles, & veritatis oppugnatores, aut exilio, sed ferro & igne in saniorem mentem reducere. Haeretici proscribendi sunt, exterminandi sunt, puniendi sunt, & pertinaces occidendi, cremandi. Ita leges sanciunt; ita observavit antiquitas; nec alius est mos recentiorum Ecclesiae.* posterius concedo, prius nego, & post pauca: *Mirum sane cum Graeci assumunt,* (ecce mitissimum Allatii ingenium) *dum suos * praesules cum integra facultate, & sacerdotes, ut Graeci imperantibus fuerant, sub ritibus vivere permittuntur, dummodo, uti par est, caput Ecclesiae agnoscant. id si renuant, & errores fovere non desinant, an male cum illis agitur, si post praevias monitiones pendant & ferro flammisque dent supplicium?* Non existimassem hominem theologum in suos populares, tam truculentam ferre sententiam quid non expectent alii? conf. ib. 2. 15. 7. & querelam Cyrilli de persecutionibus Jesuiticis in oriente. Et quid ni dicam haereseos scriberent Pontifici Graecia, cum fundamentum Papaeae synagogae convellant

Primatum sc. Papae oecumenicum: v. Nili & Barlaami tractat. de Prim. Pap. Cyrill Alexandr. l. c. p. 402. Goaris epist. ad Nil. in opere Allat. de P C. p. 1659. ideoque etiam Jerem. p. 103. Ecclesiam Graecam omnium Ecclesiar. patriam & moderatricem, suoque Patriarcham oecumenicum indigetat. confer. All P C 2. 3. imo perlegatur totum opus Allatianum; & apparebit, Graecos semper fuisse detestatos hanc doctrinam, ex cujus fere solius perpetua agitatione innumerae turbae in Ecclesia postmodum orientali & occid. fuerunt exortae, vix unquam autem tam late eam depopulatae, quam cum altercationes Acacianae foverentur, quibus utcunque sopitis, nihilominus scintillae sub cineribus aliquandiu contectae, in apertam flammam per negotium Ignatianum & Photianum denuo proruperunt, quae omnia nunc repetere instituti nostri ratio non permittit. videndi post scriptores Ecclesiasticae historiae, & Allatium, praesertim D. G. Calixt. & M. de Dom. qui diligenter totum historiae Acacianae contextum ordinarunt, & Baronii commenta, veris narrationibus inserta, refutarunt. Neutiquam omitti debet, quod quasi re bene gesta scribit All. l. d. *Patriarcha Constantinopolitani post Acacium Catholici, excepto uno nomine, Romanam & catholicam fidem, etiam scripto professi, à Ro-*

P C 1. 19. 5
** lapsi fuit Graeci*
l sup. c. p. 412.
Lat. ... Bonav. Vulcan. & Lugd. ... dorque ad modum ... Grae. Cl. Salmas.
P. C. 1. 19. 5 & 18. Petav. Rat. Temp. P. 1. l. 6. & 7. Appar. Theol. p. 281 ... de rep. Eccl. 7. 10. n. 131. ad 166.

à Romanis Pontificibus nunquam in communionem admissi sunt, quod Acacii nomen excommunicati, è diptychis eradere noluerint. Et licet pro religione catholica & exilia & tormenta atrocissima perpessi sint, mortemque etiam ipsam pro fide catholica obierint, nihil ipsis tantarum virtutum merita, & labores exantlati, ob hanc solam causam, in Ecclesia catholica profuerunt: ideoque nec à suis Græcis, etsi al. meritissimi, in fastos Ecclesiasticos relati sunt. Quicquid igitur agas patiarisve pro fide orthodoxa, papæ autem jussa non adores, in communionem sanctorum admitti nequis.

Consequenter, perque latus Ecclesiæ Lutheranæ, in qua hæreseos damnantur sequentia dogmata, in quibus Græci nobiscum consentiunt.

I. In negatione descensus Christi è cœlo in sacramentum Eucharistiæ, quam sententiam Jer. Patr. p. 86. vocat blasphemam: v. D. Dietsch.

II. In aperta communionis sub utraq; necessitate apud eundem Jerem p. 129. *Sequitur iam, ut ad abusus* (Pontificios) *quos dicitis, respondeamus. Dicitis itaque primum, ὅτι μεταλαμβάνειν δεῖ in S. cœna perceptendam esse utramque speciem: & recte dicitis. Sic enim & nos facimus.* Planius adhuc Arcud. *NeoGræci ὅτι τοῖς ἄρτον ... multa ..., ea quoque rationeque optima, falsa adhibita interpretatione, vel hæretica, vel superstitione plena ut videantur, effecerunt. Exemplum sit: Orientalis Ecclesia prabet populo sacratissimam Eucharistiam sub utraque specie, hoc apud maiores nostros inter ἀδιάφορα censebatur. Egregii nostri inter recentiores Græcos, quamvis non omnes, ea in re præcepti necessitatem nobis imponunt. Unde rem per se bonam, mala interpretatione, explicatam verterunt in hæresin* conf. Allat. & Nihus. qui quidem certant, *fieri id apud Græcos non necessitate præcepti divini, sed mere ecclesiastici.* Sed nos thesiphylaci Nihusio pro fe... disputant, contra D. Cencium: sed negantis, non credimus, etiamsi centies id asseveret, potius assentimur Arcudio, qui modo pro nobis locutus est, & rursus loquetur, dum hæc suppeditat. *Est ergo antiqua consuetudo* (communicandi sub utraque in primitiva Eccles.) *& tolerabilis, modo Græci recte sentiant de ipsa rei veritate, at bene sentiant de aliis, unam tantum speciem iuxta præsentem usum catholicorum sumentibus. Verum posteriores Græcorum rem adæ-*

Petrum ... Aug. Assist. cont. Herbst.

1. Corinth 14.

P. C. 8. 9. 6. ep. ad Rom. § 15. ob Nihus. progr. t. § 15. L. 3. Cent. c. 50

quarunt

ghorum verterunt in haresin, quippe nonnulli eorum, ex verbis Salvatoris male intellectis, ad utramque speciem sumendam nos obligari temere opinantur. Sic item, l. att. Censi in epilogo sua versio a assentitur Laetitiu, una cum illis inter abusus ut ille falso existimat, Ecclesiae R. hunc primum enumerat, non praebere utramque speciem. Jeremiae te; ondere nitetur Nih ne nihil dicere videatur, remque confectam putat, quando impurio ore illud *Edite, nugas* nominat at vero hominem, ut dignosest, ita exornatum, ita depexum dedit Doctor meus in in authetic. & 10. *ἀποδείξιν* os ipsi ita capistravit, ut obmutuerit. Quae sequentia annotat: *Porta* (in communione laicorum) *fores adyti reserata, diaconus sacra differens ingreditur, calicemque in quo panis consecratus intinctus est, populo manifeste ostentat* & post pauca *particulam quamlibet sanguine perfusam* (cuncta enim fragmenta panis in calicem mersit) *μαργαρίτην, quasi unionem pretiosissimam vocant,* (de qua v. Allat) *eamque cochleario parvulo pro communione è calice educit.* De communione aegrotorum id. p. 152 talem sermonem instituit: *Aegrotorum vero praesanctificatorum panem, non nisi semel in anno consecrant, & sacro sanguine intingunt, quem ut non licet frivolorii nota censura damnet Arcud. ut qui sacramentales species frequentius vellet renovari, neque sanguinis sacri species ad supremam aut adsolem exiccari. Sed in furni, vel solis ardore, sed vivo acerro sotrata sacro disco subiecto igne, sanctum humorem exprimunt ac deinceps cum infirmo in extremis hora, vitali Eucharistia muniendo particulam assumunt, vino communi aspergunt, ut sopita & exiccata sanguinis species, quasi de novo resuscitari, & emergere videantur.* Nihil nunc de more hoc panem intingendi disputo quem contra Humbert. Cardinal. defendit All. Arcudio certe damnatur, 17. & 56 renitentibus Allatio & Goare nihil, illico de prodigioso commento, an species vini exsiccata vel evaporata iterum excitetur duas tantum spissas falsitates Nihusii subnoto, scribentis: *superficies* (panis) *cochlear vix mollo plus supremis humoris istius quam uno capiant haustu sitientes musca quatuor* (ita profanus homo in rebus sacris semper jocatur) Goar autem vocat panem sanguine perfusum, liquore delibutum, in calicem mersum. 2. ait Nih *nunc plura eo quidem qui postridie decetiore post manducant superficiem sic tinctam* (notetur elegantissima phrasis, superficiem manducare, non semper occurrit, ideoque note-

ann. 1. admiss. praesanct. All. § 10

ad miss. Chrys. in Rit. p. 151. Chr. Angel. c. 23.

epist. 1. ad Jo. Morin. de tempor. recomm. Gr. § 17. & edit. Col. p. 145. edit. Paris. p. 3. & 17

l. 5 c. ... epist. 2 pro comm. sub una de R. Eccl. Gr. p. 26. ad Rit. p. 218 progr. 2. § 2.

noteetur) nisi sub specie sicca fiunt Eucharistiæ participes. quia q ; quia exiguum admodum humor iste, sicut penetrare massam totam nequit, ita calore vel æstivo vel adscititio tenues resolutus in auras, relinquit eam siccam, & sic solam sine sacramento sanguinis, qua de re fuse meum All. Quærat, investiget iterum iterumque meus Marpurgius, an Christi sanguis evaporet una cum speciebus. Calvinista est, hinc ita currit in rem quaquam difficilis ad solvendum, an etiam schismatica Græca. Relegantur nunc verba Gotris, & refutatus erit programmaticus. At vero dices Goari jamjam occurrit All. opusculo à Nih. laudato? neque ego hoc nego, ideoque prius dixi, me nunc de more non disputare, nec de evaporatione, & nova specierum resurrectione, quam cum Allatio figmentum omni philosophiæ adversum esse judico, sed præterea novam sobolem ex pullitie fabulatum de transsubstantiatione noviter exclusam statuo. Hoc saltem innuo, assertationes Nihusii non tam certas esse, ut non ex ipsis Latinis habeat, qui contradicant huic innuo jactationem consensus vanam esse, cum nihil fere dicatur à primariis consensus assertoribus, quod alii non iterum avertant. Hoc innuo, Allatium nondum probasse, Græcos non ea fini panem in vinum intingere qua nos volumus id fieri. Esto, communicarint aliquando vel communicent sub una specie, esto, vinum, si panis diu asservetur, exhalet? tamen quando ordinarie in Ecclesia S. Synaxin celebrant, id quod nos facimus faciunt. Mitto quod nos cum Gotre tueri possimus auctoritate Græcorum, utramque speciem in præsanctificatis agnoscentium apud ipsum All. Immo ex Euchologi ubi sacerdos primo orat, ut corporis & sanguinis fiat particeps, seque postea utriusque speciei participem factum esse profitetur nihil autem agit All. dum ex hac consuetudine absurda quædam elicit, esto enim sequantur, nunquam tamen effugiet, ut non invitus etiam deprehendere cogatur. Græcos propterea panem vino tingere, ut sub utraque communicent, ideoque § 10 concludit *atinam jam jam tam in ... populi publica, sub utraque defendenda, animum deponerint*. Lubet annexere verba Gabriel Sioni: *Primarenti oratio est, utrum & quibus casibus adorandum Eucharistia sacramentum, sub una specie conferatur apud Maronitas aliosque populos Orientales? Dico, Infantibus, sacre fonte nuper ablutis, & puerulis, celebrantur*

In opusc. l. 1 opusc. 2 p. 204.

de Præsanct. § 17 ...

Epist. ad Nihus. in opusc. All. l. 1 p. 295.

sibimique, qui fidem non in Christi verbis sed in signis & figuris, nimis superstitiose astruunt. Eadem mens est Chemnitii in eruditâ super hac re observatione. ministerium autem illud apud Græcos peragunt quidem [illegible], à lineis albis f. camisiis ita dicti, de quib. Goar l. c. & p. 241. 146 Gierf ad Codin. 1 14 z

VII. Jejunii præcipue quadragesimalis non sine Latinorum reprehensione rigidior celebratio Man. Caleca. *Plurimi it. (Græcos) sunt, qui ostendunt alii, quod non, ut ipsi ventunt, jejunant. hoc autem Pharisæorum criminibus simillimum est. it. Latinos, consuetudinibus suis, quas ab initio acceperunt, utentis, hæreticos vocant. Volunt enim, si fas sit, omnes totius orbis gentes, sub unam inducere consuetudinem* ubi Petr. Sievart in marg. notat: *Græcorum arrogans conatum* quid vetat pro Græcis substituere Romanos, legi possunt etiam sequentia verba Calecæ, quæ causam nostram de jejunio egregie contra Pontificios defendunt, idemque postea facit incautus Sievart. conf. Dallæus. Allat. *post hanc* (aie) *dominicam* [Tyrophagi, ab esu casei nomen est] *die lunæ Græci ineunt sum quadragesima auspicantur, alteras Latini, qui Mercurii die incipiunt. Ineunt autem 5 diebus hebdomadis, ut excipiatur dies sabbati & Domini.* Quos non habent [illegible], sequentes in eo ritum vetustissimæ orientalis præsertim Ecclesiæ. De aliis Græcorum jejuniis vid. id. All. Christ. Angel. J. Goar. Et si placet aliquid cognoscere de ridiculo Armenorum jejunio, quod Artzibuirium vocant, adi eund. All. & Chr. Angelum.

Ad dogmata refero Animarum [illegible] seu pervigilationem, quam (ex mente Vossii) nunc [illegible] nove vocant. Cujus assertores catalogo hæreticorum alloqui accensuit Bellarm. (quamvis Johannem XXII Papam auctores non contemnendi hujus erroris insimulent) & Gretser. ubi ex M. Ephesio istam opinionem repetit: *nec nec sanctos divinum putarum sibi regnum obtinuisse, nec peccatores eam esse in Gehennam detrusos, sed utrosque esse in expectatione sortis quæ illos manet usque pertinere ad futurum tempus post resurrectionem ad iudicium.* Fanatiam haut tonsuram, & damnatum in Flor. & Trid. Concil. errorem assignavit Græcis suis M. Caleca, L. Allat. & copiosius in ep. ad Boio à § 25 ad 41. ubi magno conatu dissensionem in hoc argumento Græcorum & Lati.

P. 2. Exam. Concil. Trid. p. 307 edit. ant.

L. 4. p. 337

Observ. ad Cal. p. 460. l. 4. de jejun. c. 2. 3. 4. De Hebd. & Domin. Gr. § 2.

P. C. 3. 8. 10. 18. c. 9. 3. De Matu & vit. Eccl. Gr. c. 4. § c. 15. & c. 34. § & Philolae ob. ad Euchol. p. 207 de Hebd. & Dom. Gr. § Bude Ste c. 17 obs. theol. et hist. p. 79. L. 1 de Rom. tit. ax. in tractibus de culto Græcorum schism. p. 160. L. 4. p. 354. diss. de Eccl. Gr. p. 119.

Latinis amoliri conatur, sed quo successu alibi, si opus erit, ostendemus.

II. Temerariam definitionem adventus Dominici ad Judicium post 7. annorum millia futuri. Quem 4. synaxarii errorem reprehendit All. Ipsum autem tempus, juxta computum Græcorum ecclesiasticum jam elapsum esse id. often dit ib. & in diss. de hebd. Gr. §. 19 Rationem Græci quærunt in figura festi Pentecostes, quod post 7. hebdomades festo paschatis succedit.

De hebd. Gr. c. 141.

III. Rigidam nimis censuram polygamiæ ut ita dicam successivæ, de qua extat severum valde Theodori Studitæ decretum apud All. Hodie quidem rigorem illum non tam stricte observant, in Ecclesia præsertim Constantinopolitana, ut adeo coronationem, h. e. benedictionem sacerdotalem digamis non denegent, de qua [illegible] Nicetas Metropolita Allatio citatus agit. Quamvis autem hodie Græci nuptias secundas nõ damnent, quod contra quosdam Pontif. defendit All. & prolixe Arcud. non tamen nullam his nuptiis labem aspergunt, *quod benedictione sacerdotali alicubi eas privant, & pœna aliqua digamos mulctant, atque ex indulgentia saltem aliqua in continentibus iterum nubere permittunt.* Nicephori confessoris, ista sunt *Bigamus non coronatur sed & præterea prohibetur illi bien mysteriis communicare, annis duobus; trigamus vero quinque* ad quem locum doctissimus Goar hoc notat *secundas nuptias Ecclesia Græca nusquam peccati condemnat, necatamentia camen labem eis aperte exprobrat sequenti officii pluribus in locis; nomine censuris corripit: absque sacrorum namque participatione vult illas celebrari.* Et parum abest, quin digamos cum Rahab meretrice & nobili illa peccatrice comparent in precat. ib p. 404. Mich Glycas, quem affert Allatius, morosius in tertias nuptias invehitur, easque vocat [illegible]. ib. approbat dictum Gregorii de quartis nuptiis, quod sc. sint vita suilla plura de trigamia & tetragamia disputat Arcud.

P. C. 3. 13.

De Hebd. Gr. § 35.

P. C. 3. 12. concord 7. 27.

In Euchol. p. 401.

P. C. 3. 18. 8.

Conc. l. 7. c. 21 & 23.

IV. Porrectionem S. Eucharistiæ Infantibus, statim etiam à baptismate. Arcud p. 42. Jerem p. 85 inquit *Nunc docuimur, baptizandos esse infantes: posterius imperitamus iis, ut dictum est, divinam communionem. Nam ut D. Basil. ait, qui regeneratus est, spiritua-*

ritua-

vitali quoque nutrimento indiget. Pueris atque infantibus sub unica specie etiam Eucharistiæ sacramentum concedunt, ait Allat. Barthold autem Nihus. addit: *Nec videntur morem hunc reprehendere posse Lutherani, cum ipsorum concionatores residuum tum vini, quod destinatum erat communioni, exhaurire consueverint, quod me vidisse sæpius prodidi Art. N.P. c. u. 43. & viderunt alii. Quod igitur concionatoribus licet, cur non etiam infantibus? Dicitne Calixtus, infantes non posse probare seipsos? atque ad infantes illud non pertinet, cum à peccatis post baptismum puri sint. An vero probant se concionatores Lutherani semper, priusquam sic bibant? Non magis quam domi, bibituri in prandio.* Stomachaberis haud dubie lector, quisquis es, benigne; vel ad nudam ineptissimarum objectiuncularum recitationem quibus inte clara de communione omnium sub utraque pulverem ob oculos spargere vult Nihusius. Sed ita est, dicet ita Calixtus; necessitatem probationis urgebit. quid tu contra. *Quicquid sit, ait, communio infantum illa non est contra Apostoli hoc, probet se homo: à Deo certe non præcepta est olim; neque prohibita; sed relicta in manu Ecclesiæ, tantoque minus videri debet absona, quod, ut infra docebo, testimoniis, nec illicitum fuerit olim, neque sit inauditum, atramento miscere solum (forte fuisset ... scriptum) Christi sanguinem ab Ecclesiæ præpositis, & inde subscribi anathematis contra hæreticos perniciosissimos, idque in maledictionem eorum.* quis non admiretur insigne probandi artificium novis usui ciseu tibi verba, logos, nugas, petitiones principii. O Nihosi, in ἀμφισβητήσιμα τὰν ὕθλον περιεκλύσα: Testor Deum, me al. toto animo abhorrere, ab isto more, convicius adversarius proscindendi, in quo tamen disputandi genere Nihosius hodie facile Princeps fuit at non queo me prorsus continere, quin Nihosium ob malitiosissimam virulentiam verbis Terentianis his characteribus describam: *Ineptos quidem harum esse convenit, quæ sunt dicta in stultum, caudex, stipes, asinus, plumbeus: in illum nihil potest. nam exsuperat eius stultitia hæc omnia*, id vero adhuc peius est, quod centum generum conviciandi & calumniandi vexatur insania. Hunc morem reprehendere non possunt Lutherani: quomodo E. possunt Pontificii? quare non possunt? quia Nih. vidit concionatores Luth. vinum residuum ebibere? E. etiam infantes debent ebibere: cur non etiam furiosi ineptimis cum probatio, sit non sit præce-

F. C. 5 9. 6. Annot. 2. ad diss. All. de missa præsanctif. § 5.

Heaut. A. 5. Sc. 1

præcepta ab Apostolo, si Nihusio credimus. quin imo si eidem credimus, nihil in tota Christiana religione amplius erit præceptum, sed omnia erunt indifferentia, ab unica Ecclesiæ, h. e. humana determinatione pendentia. Sed eo devenienđum erat blasphemo homini, qui ut sacræ scripturæ autoritatem extenuaret, scripsit, conditam esse illam à facinorosis hominibus. Sed forsan Nihusius non tantum est fallis nescius; sed & omniscius, & καρδιογνώστης, dum novit, Luth. Concionatores ad S. Synaxin accessuros non magis se probare, quam prans sunt soleant: mitto calumniam, illud dico: Concionatores etiamsi alj optime norint, omnem bonam Dei creaturam sumendam esse cum gratiarum actione & sanctificatione; in sumtione tamen vini ex communione residui negabunt opus esse tali probatione, cum sumtio illa non sit sacramentalis. Hoc si nescivit Nihusius, cur negatur igitur ... qui culpas, quod non intelligis. Passum igitur ... quibus in nos uteris in te retorquere verba ex Telescop. p. 93. *Disputas tecum an quae nescis quid concedamus, vel non concedamus? atque sic imperitiam produ...um nostrarum, quae tecum & in ... notas, ... & tebe malum, quidem quam a ... semper, ... in ... temerarie ... Aut ... & discas, quid credamus ac doceamus, quam nos impugnes indicesque, aut ... & ...* Jamque vere agnosces, Theologis te operam non dedisse, & vix Neophytum fuisse, quod ut de te cùm jam totus papistificatus esses (quæ lepidissima vox elegantissimo huic capiti debetur) ad C. Barlæum scripsisti. Non autem tamen aliquis suspicaretur, Nihusius hoc probe scivisse, sed malitiose dissimulasse & quæ nescivere, cum ipsum non fugeret, non extra usum sacramentalem sacramenta non agnoscere, & à transubstantionis monstro alienos esse. Sed nondum dimittendus est Nihusius, aliud et adhuc est proponendum. Si valet consequentia, concionatores Luth. ebibunt post communionem peractam id quod restat vini. E. ebibunt vinum benedictum, seu sanguinem Dominicum, tum valebit, etiam veteres quam plurimos, apud quos olim particulæ panis residum comburebantur, eo ad promiscuos usus redirent, corpus Dominicum flammis tradidisse. Sed ne hoc Nihusius negabit tibi Calixt. præterea, quamvis

 idad

ut ea rem nihil faciat; infantes post baptismum à peccatis puros asse; petit principium, mi Nihusi. Superest omnium fortissima ratio, calix Domini Infantibus haud absona porrigitur, quia nonnunquam præpositi Ecclesiæ sanguine cum atramento permisto anathematizationes hæreticorum subscripserunt totus contremisco ad hunc arietem. dicit hoc non esse inauditum, factum aliquoties ab Ecclesiæ præpositis. non est inauditum, E. nec illicitum; ita nempe nullum scelus erit illicitum. factum est, E. jure. inauditum non est veneficos & Judæos sæpius symbola sacramentalia ad diros usus adhibuisse, E. nec illicitum fuit: nos vero illos ecclesiæ præpositos immanis ob id nequitiæ, & extremæ impietatis postulamus. Verum mittamus tandem Nihusium, & audiamus Goarem, de hac consuetudine loquentem: *Cochleare, quod λαβίδα dicunt, facto sanguine intincto, guttulam e calice eductam, pueri linguâ exsugendam apponunt. non sine Latinor. scandalo* audiamus etiam Arcudium ita perorantem: *Modo in gratiam Latinorum, atque adeo ipsius met veritatis, quorundam recentiorum Græcorum circa hanc administrationem falsa & hæretica mihi superest refellenda opinio. Nonnulli sacratissimam Eucharistiam reipsa percipiendam, quidam etiam confirmationem æque necessariam esse infantibus ad consequendam salutem, atque baptismum, proterve statuere audent &c.* Hinc, *pie lector, licet advertere, quam magnas tenebras menti hominum fudum atque confirmandum schisma, & perniciosissima hæresis offundunt.* Hæc Arcud. quum num conveniant cum dictatis Nih. aliorum esto judicium. Notat denique All. alium Græcorum errorem, quo B. Mariæ impotentem admodum dolorem ob supplicium Filij tribuunt, ut non modo pectus vehementer planxerit, sed & genas dilaniarit, & capillos sibi evulserit.

annot. ad Rituale f. Euchalog. p. 174.

l. 1. c. 14. Concord.

add. etiam c. praced. & l. 3. fusissime disp. c. 40. ß. diss. de II. Eccl. p. 223 & 347.

II. Originem & prima quasi semina schismatis imputat Bell. Theodoreto, & post hunc Theophylacto, de cujus ætate ibi labitur, concitata ex additione occidentalium ad symbolum Niceno-Constantinopolitanum, illius formulæ controversæ, Filioque, inconsultis orientalibus facta, non obstante additionis sub anathemate prohibitione. Vocat hujus vocis in symbolum intrusionem *ἀνίαν*, causam schismatis Gregor. Protosyncellus, Romanorum alioquin partium studiosus, apud All. Cantacuzenus in

l. 2. de Christo c. 21.

Hist.

Hist. Concil Flor. Quando autem & à quo accessio sit facta non plane liquet Bell. l. c. G. J. Voss quamvis p 63. neget à PP Constantinopolitanis hoc augmentum fuisse (id quod etiam Jaren. Pet. Inficiatus est p. 57.) post tamen p 82. licet timidiuscule Sergio III Rom Pont. sedis invasori, homini consceleratissimo, illud tribuit at Jesuitarum hodie doctissimus Dionys. Petav statuit, Nicolai I ætate Romanos hoc additamentum admisisse. conf. Voss. l. c. p. 76. & M Ant de Domin Tempore certe Caroli M. & Leonis III. nondum fuisse publicæ factam illā Intercalationem, constat ex ancilibus s scutis argenteis, quibus symbolum Græce & Latine insculptum erat, *qui Papa, credo,* (dicit Voss.) *prævidit, si quid appareret vere primum Eridos invectum iri in Ecclesiam Dei.* Incendit eandem schismatis facem fastus Patriarchæ Romani, principatum supra Constantinopolitanum sibi arrogantis, de quo infra. Unicum h. l. addendum. Græcos fortasse toleraturos fuisse hanc additionem, si communi Ecclesiæ catholicæ judicio, non vero particularis alicujus Episcopi auctoritate illa fuisset facta. Hanc objectionem cum Romanenses viderent satis esse validam, ad id devenerunt, ut longe disparem esse potestatē Papæ Urbici, & aliorum Episcoporum contenderent. quippe quos illa ob primatum à Petro fundatum, infallibili judicio, & controversias decidendi jure longe anteceat Estque hoc illud ipsum; quod Nilus observavit, Latinos sc. Græcis loco decisionis publicæ & communis, [illegible] vel ut Barlaam exprimit, [illegible] Hinc post illa, multa ultro citroque fuerunt disceptata, quæ breviter contraxit Voss l. c. p. 88 s. Photium producunt Petav Voss. All. Baron. M A de Dom qui primus plena & aperta contentione in catholicum dogma sit invectus, idque hæreseos condemnatie: Scriptores Romani fecisse eundem hoc ex mera tyrannide, & prava libidine, perhibent, & ingentia conviciorum plaustra in eum convehunt nos licet Photium culpa liberare nolimus, merito tamen suspectos habemus Romanienses, eo quod scripta Photii combusserunt. adeoque arbitramur utrinque non parum peccatum fuisse de qua re M A de D. l. c. n. 168. notabiliter judicat. Ita ingens schisma à Primatus Ecclesiastici duobus procis,

P. C. 13. Syll. Sgur. S. 3 c 6 Diss. de 3 Symb

T. 2 Dogm. Eccl. l. 7 c. 2 De rep Eccl. l. 7 n. 149

l. 2 de causis diss. Eccl.

T. 2 D E A 7 c. 1

Nicol-

Nicolao & Photio, esti inflammatum. Sed nos nunc totam illam Photianam periodum hic contexere nolumus, legat qui volet conditores historiæ Ecclesiasticæ veteres & recentiores, quibus non male addi posset R. Creygth. & ante omnia volumen epistolarum ipsius Photii. Quicquid tamen sit, turbatio illa jam compressa erat moderatione Joh. Papæ; at, sicut moderata consilia Pontificibus nunquam potuerunt probari, quod vel Patrum nostrorum tempora clamant, Marinus successor Johannis, compositione decessoris improbata, effecit, ut qui Marinum excepit Stephanus, sopitum tumultum de novo excitaret. Photium secuti suorum, præcipue Michael Cerularius Patriarcha Constantinop. ad quem à Photio dejecto per spatium annor. 165. non videtur Vossio de hac controversia inter Latinos & Græcos disputatum Allat. annos circiter 150. at alibi 190. fere ponit. *Vlnno tamen (asserit M. A. de Dom. l. c. n. 175.) nunquam in animis Græcorum sanatum, ex 3. gravissimis à R. Eccl. receptis vulneribus semper hians, subinde in summam divisionis, & schismatis erupit. Quod Sp. S. à Filio quoque procedere definiverit: quod privilegio primatus Const. Ecclesiæ dato, perpetuo restiterit, & sibi orientalem Ecclesiam subjugare voluerit, vel &: quod Imperiũ occidentale, opera Romani Pontificis, Græcis fuerit ereptum. Sed breviora quædam schismata* (quæ mox subjicit) *sunt subinde compressa.* Græcis sc. ad moderatiora consilia animos flectentibus, uti R. Creygth. castigato super ea re bis Spondano, monet. Hic Michael vehementer adversus Latinos insurrexit, cujus ad Petrum Patriarch. Antioch. epistolam lege apud Baron. & Allat. una cum responsoriis Antiocheni conf. Bell. Post Cerularium constanter suam sententiam retinuere. Græci, quorum historiam compendio texit Voss. à p. 91. usque ad f. diss. M. A. de Dom. Allat. hic quidem unionem & concordiam mutuam fuisse pugnat, sed ea profecto quæ ipse affert id non evincunt, quia perpetuas dissensiones arguunt. Neque Dogma orthodoxum de Processione Sp. S. à Filio hodie admittunt Græci. D. D. Gerlach. expresse scribit, de processione Sp. S. non posse conveniri. Negare quidem id audet All. inquiens *Symbolum fidei, quod ipsi profitentur, idem est atq; illud, quod Latinum Missa recitatur. Differunt in eo à Latinis, quod ipsi de Sp. S. dicunt, Qui ex Patre procedit; Latini, qui ex*

Patre

Præf. in Hist. Conc. Flor. Sylv. Sgur. l. l. Edit. a Rob. Montacutio Lond. Gr. L.

Epist. ad Baon. 5. C. P. C. 2. 4. 1.

Præf. H. E. H. L. K. 2. Ad A. 1054. & 1391. P. C. 3. 12. 4. l. 2. de Chr. c. 21. S. car. rnet. D. R. E. 7. 10. 176. ff. P. C. 2. 4. c. 9. ad f. lib. 2. In opusc. a D. Chyr. collect. p. 196. P. C. 3. 10. 2.

Patre Filioq. id cum Græci non negent, idem cum Latinis dicere existimandi sunt. Sed quale hoc argumentum, non negare, S. afferunt? Photiniani quando symbolum Apostolicum recitant, non negant Christum & Spiritum S. esse æternum DEUM ergone idem nobiscum docere existimandi sunt? Pergit All. *Neque hoc tamen quid heretici aut schismatici dicant, attendendum est, sed quid communiter ipsi symbolo fidei, & in aliis expositionibus fidei profiteantur. Nemo enim ad hæc tempora illis apposuit, qui ex solo Patre procedit, & non a Filio.* At omnino videndum est quid schismatici dicant, nam si pro consensu tuo producas Latinos mercaturæ gratia in Græcia habitantes, advenas quosdam, captivos, & subditos R. Pontificis, qui recensentur P. C. nihil ages, æque atque si hos eosdem pro consensione Ecclesiarum Septentrionalium cum Romana producere velles; vel ego consensum Ecclesiarum Gallic. Italicarum nobiscum, inde arcessere conarer. Quare autem Græci ad hæc usque tempora illas particulas symbolo suo non apposuerint, causa est non consensus cum Latinis, sed reverentia Majorum suorum, & metus anathematismi Ephesini, licet præposterus. At certè in aliis expositionibus professionis suæ mentem ita aperiunt, ut à solo Patre procedere Sp. S. defendant, à Filio autem negent. Audiamus Stevartium hæc notantem: *Prima, quæstio & maxima, & sententia mota erat de processione S. Sp. quam Græci ex solo patre esse contendunt.* Audiamus Cyrill. tum Patriarcham adhuc Alex. scribentem: *Ecclesia Græca Sp. S. à Filio essentialiter & æterne, & quoad esse, procedere negat.* Audiamus Parthenium in Synodo A.C. 1642. Jasii celebrata contra Cyrill. Lucarum, *qui inter alia dogmata Calvinicam heresin profitentia, & à catholica orientalium religione longissime discrepantia, primum collocat id, quod æternam & substantivam Sp. S. processionem ex Patre Filioque constituerit, præter Ecclesiæ Catholicæ mentem.* citat hoc decretum etiam Dn. Fhelav noster, addens, ante annos 36 Metrophanem Alexandrinum orationem habuisse, & defendisse processionem à solo Patre. Jerem. cum primum Aug. Confess. articulum de DEO approbasset subjicit, *excepto eo de processione Sp. S.* in quo p. 200. nos dissentire respondet; quippe quem p. 201 *sit ex solo Patre, quin & nova nos in hoc capite commovisse, nostramque sententiam p. 213. multa absurda consequi, asseverare*

 non

1065.

Observ. ad N. Cal. p. 434.

Ad. In. Vyteboyard. in Epist. Eccl. & theol. Vir. Er. & Præst. p. 402

All. p. C. 3. 11. 5

prof. ad Chr. Angel. contra Grot. Resp. 1. p. 57

non dubitat. p. a. 349. duris verbis nostros dogma vetum animose defendentes insectat, & p. 362 τῶν τὸ δόγμα [illegible] τοὺς τούτου ἡμῶν [illegible] vocat, ad eum fere modum, quo in Hist. Sgur. passim [illegible] nominatur ἡ δόξα, [illegible] ζήτημα τῆς δόξης, in quo [illegible], ζήτημα τὸ [illegible], [illegible] conf. Bell. & doctiss. V. Everh. Elmenhorst. Quæ tam clara esse judicamus, ut mirandum sit, Virum eruditissimum, & rerum Græcanicarum peritissimum L. All. non loco tantum citato contrarium nobis persuadere velle, sed eadem alibi recoquere, ubi addit, *eos, qui absque additione symbolum retineat, hos Ecclesiæ R. nunquam pro-agere, quæ in Concilio Flor. id illis permiserit, dummodo animo crederent, ex Filio quoque procedere.* ubi illud de nota R. E. ridiculum est, & tanquam falsissimum ex Hist. Conc. Fl. explodendum, alterum, ex animo credere, & tamen à professione, quæ ore fit, abhorrere, vel est absurdû ve hypocriticum haud ab ione Allatio quispiam hoc quod Latini Græcis objecerunt occineret: *at quæ aut qualis est hæc Unio* (vel consensio?) *corporibus invicem conversari, animo vero & communi intelligendi sensu, in rebus fidei, salutem æternam spectantibus tam procul dissentiare?* Neque tamen hoc solum [illegible] vel [illegible] causa & occasio fuit schismatis, sed & alia incendio huic materiam subministrarunt, idque latius paulatim diffuderunt, ut sunt concertationes de cultu imaginum, donatio Exarchatus Ravennatis Pontifici Romano, Divisio Imperii, ingenita quædam nationum [illegible], contentio de dominio in Bulgaris: Legatorum Rom. insolentia & avaritia, quæ curriculo percurrit Vost. Creygth. Stevart ex MS. Biblioth. Bav. à Fr. Prædic. contra Græcus composito, huc in marg. adjecta epicrisi *Eadem* (de Avaritia) *prorsus fuit Lutheri & Lutheranorum olim querela, quando desciscerent ab Ecclesia molirentur: verum prorsus, mendax, & calumniosa utrobique, quam eorum iniquissimi discipuli iteratum afferunt.* Æqua prorsus Stevarti, vera & justa, si modo initium reformationis ob nundinationes indulgentiarum factum consideres.

Iris. de Chr. c. 20. §. Not. ad Gennad. Massil. de Dogm. Eccl. p. 94. Epist. ad Du. Bam. § 10. ss.

Synop. c. 1. § 4.

Observ. ad Cal. p. 406.

III. Robur & Incrementum accepit hoc schisma eo temporis articulo, quo ex schismate hæresis facta est, quo mutuis anathematismis invicem certarunt quo bella idolomanica exarserunt, hæresis inquam agnita à Latina Ecclesia, tum clare, tum confe-

Consequenter & patefacta ex Biblica hæreseus definitione in Hodom Pap Clare hæreseos dicam Ecclesiæ Græcæ scripserunt Bel arm & Allat. de li Eccl Gr ut non videas, qua fronte tantus vir ea quæ nunc extruit, nunc rursus destruat & convellat. Scribit ipse, Typicum & Triodium esse inter libros solennes & publicos, quibus in Ecclesiis suis utantur in his autem graves & hæretice errores contentus esse arguit, & tamen in opere de P C. et ad Bois ecal bi passim inficiatur, Græcam Ecclesiam esse hæreticam, & non nunquam ad publicas professiones, privatis quorundam opinionibus facessere jussis, provocat Verum, an non hi libri sunt formulæ fidei publicæ? p 143 ita incipit: *Quintus error est, quem simul erorum eorum quasi in unum congeriem dixeris, dites Est enim velut fecunda mater errorum multiplici sobolis fœdissimo in fecunda namq, quod agri ... dominica, quam ex ... magnum ... ac hæreticus profligatum ... quasi recta fide nominant, abrupta utique fidei professionem imittunt, & singula religionis capita, palam & in aperto, voce alta confitentur. ... secretum anathemata damnant, ... qua ratione dum ... semper omnia ita confundit, ne ... quam recte fides tenenda sit:* quæ deinceps prolixe persequitur. & p 153. (non pigebit enim describere, quia liber in paucorum est manu) *plurimos, qui in Ecclesiam Latinam & scripto & verbo ... sunt ... & orthodoxos ac sanctos pronunciat* (synaxar. &c.) *inter eos, ut singulos recenseam, sunt Photius, Sisinnius, Cerularius, Mich. Anchialt* &c. quos tandem p. 190. hoc elogio dimittit *Si isti orthodoxi sunt, si isti sancti, cum nemo in illa Ecclesia hereticus erit, nemo improbus, neque ipsi Macedonius, neque Arius, neque Constantius, neque alii, qui Ecclesiam Catholicam ... hisce portentis ac falsariis vexarunt. Cum enim hæresis ... in omnem Græcorum Ecclesiam, ... grassata, sanctissimorum hominum ope exturpata ... at horum sensim in illam Ecclesiam illapsa adeo invaluit, ut per omnes fere illius filios diffusa sit, eosque tot annorum spatio deturpatos ab Ecclesia R. gremio abscidit, ... ut jam de salute prudentissimi quoque desperent.* Quis contra Allatium, & in negatione persistentem Nihusium, majus Allattiano testimonium optaret proferre. Nec hoc satis est. Latini insuper Græcos tanquam hæreticos vi & armis persecuti sunt, confi-

P. l. p. 10. 2. de Chr. 21 & de Not. Eccl. l. 4. c. 5 decr.

Diss. de li Eccl.

proge 2. ad Acad Pro-test. s. 12 & 7

P. C. 2. 13. 1.

tetur id Allat. quod § 2. hucmodo excusat: *opus erat, effrenes, propriaeque fidei rebelles, & veritatis oppugnatores, non exilio sed ferro & igne in sententiam mentem reducere. Haeretici profligandi sunt, exterminandi sunt, puniendi sunt, & pertinaces occidendi, cremandi. ita leges sanciunt, ita observavit antiquitas; nec alius est mos rectorum Ecclesiae.* posterius concedo; prius nego. & post pauca. *Mirum sane cum Graecis actum est,* (ecce mitissimum Allatii ingenium) *dum sees* * *praesules cum integra facultate, & sacerdotes, ut Graecis impesantibus severantur sui ritibus vivere permittuntur. dummodo, uti par est, caput Ecclesiae agnoscant. Id si renuunt, & ceteros severe non desistant, an cuiquam illa agitur, si post praevias monitiones pendant & ferro flammisque dant supplicium?* Non existimassem hominem theologum in suos populares, tam truculentam ferre sententiam. quid non expectent alii? conf. ib. 2. 15. 7 & querelam Cyrilli de persecutionibus Jesuiticis in oriente. Et quid ni dicem haereseos scriberent Pontifici Graecis, cum fundamentum Papae synagogae convellant.

Ipsos sunt Graecorum

f sup. c. p. 412.

Primatum sc. Papae oecumenicum: v. Nili & Berlaami tractat de Prim. Pap. Cyrill Alexandr. l. c. p. 402. Gnaris epist. ad Nili in opere Allat. de P. C. p. 1659. ideoque etiam Jerem p. 103. Ecclesiam Graecam omnium Ecclesiar. patriam & moderatricem, seque Patriarcham oecumenicum indigetat. consul. All. P. C. 2. 3. imo perlegatur totum opus Allatianum, & apparebit, Graecos semper fuisse detestatos hanc doctrinam, ex cujus fere solius perpetua agitatione immanes turbae in Ecclesiis postmodum orientali & occid. fuerunt exortae. vix unquam eatum tam lete eam depopulatae, quem cum altercationes Acacianae fuverentur, quibus utcunque sopitis, nihilominus scintillae sub cineribus aliquandiu contectae, in apertam flammam per negotium Ignatianum & Photianum denuo prorupperunt, quae omnia nunc repetere instituti nostri ratio non permittit. videatur post scriptores Ecclesiasticae historiae, & Allatium, praesertim D. G. Calixt. & M. de Dom. qui diligenter totum historiae Acacianae contextum ediderunt, & Baronii commenta, veris narrationibus inserta, refutarunt. Neutiquam omitti debet, quod quasi re bene gesta scribit All. l. d. *Patriarcha Constantinopolitani post Acacium Catholici, excepto non nemine, Romanam & catholicam fidem, etiam scripto professi,* à Ro-

Lat. cohortes Bonaev. Vulcan. & lo. Loyd ediderque ad eundum Severum Cl. Salmas.

P. C. 1. 19. 5 & 26. Pe-tav. Rat. Temp. P. 2. l. 2. & 7. Appar. Theol. p. 281. f. de rep. Eccl. 7. 10. & n. 131. All. 166.

à Romanis Pontificibus nunquam in communionem admissi sunt, quod eorum nomen excommunicare, è diptychis eradere noluerint. Et inter pro religione catholica & exilia & tormenta atrocissima perpessi sint, mortemque etiam ipsam pro fide catholica obierint, nihil ipsis tamen eorum virtutum merita, & labores exantlati, ob hanc solam causam, in Ecclesia catholica profuerunt, ideoque nec à suis Græcis, etsi al. meritissimi, in fastos Ecclesiasticos relati sunt. Quicquid igitur agas pariatisve pro fide orthodoxa, papæ autem jussa non adores, in communionem sanctorum admitti nequis.

Consequenter, perque latus Ecclesiæ Lutheranæ, in qua hæreses damnantur sequentia dogmata, in quibus Græci nobiscum consentiunt.

I. In negatione descensus Christi è cœlo in sacramentum Eucharistiæ, quam sententiam Jer. Patr. p. 86. vocat blasphemam v. D. Dorsch.

Primum punctum Miss. cont. Herber.

II. In aperta communionis sub utraq; necessitate apud eundem Jerem p. 129. *Sequitur jam, ut ad abusus* (Pontificios) *quos dicitis, respondeamus. Dicitis itaque primum,* ὅτι μεταλαμβάνειν *δεῖ in S. cœna perspicuam esse utramque speciem & recte dicitis. Sic enim & nos facimus.* Planius adhuc Arcud. *Nos Græci* ὅτι τῶν ἀρχαίων *multa* [illegible] *ea quoque catholicam ecclesiam, falsa adhibita interpretatione, vel hæretica, vel superstitionis plena ut videantur, efficiunt. Exemplum sit. Orientalis Ecclesia præbet populo sacratissimam Eucharistiam sub utraque specie, hoc apud maiores nostros inter* ἀδιάφορα *censebatur Egregii nostri inter recentiores Græcos, quamvis non omnes, eam re præcepti necessitatem nobis imponunt. Vides rem per se bonam, mala interpretatione, explicatione vertêrunt in hæresin:* conf. Allat & Nihus. quicquid certant, *fieri id apud Græcos non necessitate præcepti divini, sed mere ecclesiastici.* Sed nos theosiaphyleci Nihusio professi utique luanor disputant, contra D. Crucium, sed jugantis, non credimus, etiamsi centies id asseveraret, potius assentimur Arcudio, qui modo pro nobis locutus est, & rursus loquetur, dum hæc suppeditat *Est ergo antiqua consuetudo;* (communicandi sub utraque in primitiva Eccles.) *& tolerabilis, modo Græci rite sentiant de ipsa eo veritate, ac bene sentiant de aliis, unam tantum speciem juxta præsentem usum catholicorum sumentibus. Verum posteriores Græcorum rem adia-*

1. Concord. 24.

P. C. 3. 9. 6. ep. ad Bon. § 18. ob Nihus. progr. 3. § 15. l. 3. Cōc. c. 52.

notetur) nisi sub specie sicca fiunt Eucharistiæ participes. quare? quia ex-
quum admodum humor iste, sicut penetrare massam totam nequit ita ca-
lore vel æstivo vel adscititio totus resolutus in auras, relinquit eam siccam,
& solam sine sacramento sanguinis, qua de re sufe mecum All. Quæras,
investiges rerum rerumque mem Marpurgitus, an Christi sanguis eva-
poret una cum spiritibus. Calvinista est, hunc ita currit in re nequaquam
dubia, ut bolum, aut en aut schismaticus Græcus. Relegantur nunc ver-
ba Goaris & refutatus erit programmaticus. At vero dicas Goari
jam jam occurrit All. opusculo à Nih. laudato? ueque ego hoc
nego, ideoque prius dixi, ma nunc de more non disputare, nec
de evaporatione, & nova spectrorum resurrectione, quam cum
Allatio figmentum omni philosophiæ adversum esse judico, sed
præterea novam subolem ex pullitie fabularum de transsubstan-
tiatione noviter exclusam statuo. Hoc saltem innuo, asservatio-
nes Nihusii non tam certas esse, ut non ex ipsis Latinis habeat,
qui contradicant hoc innuo jactationem consensus vanam esse,
cum nihil fere dicatur à primariis consensus assertoribus, quod
alii non iterum evertant. Hoc innuo, Allatium nondum pro-
basse, Græcos nun ea fine panem in vinum intingere quam nos vo-
lumus id fieri. Esto, communicatur aliquando i el communi-
cant sub una specie, esto, vinum, si panis diu asservetur exhalet:
tamen quando ordinarie in Ecclesia S. Synaxin celebrant, id
quod nos facimus faciunt. Mitto quod nos cum Goare tueri pos-
sumus auctoritate Græcorum, utramque speciem in præsanctifi-
catis agnoscentium apud ipsum All. Immo ex EuchＯlog ubi
sacerdos primo orat, ut corporis & sanguinis fiat particeps, seque
postea utriusque speciei participem factum esse profitetur nihil
autem agit All. dum ex hac consuetudine absurda quædam elicit.
ista enim sequantur, nunquam tamen effugiet, ut non invitus
tam deprehendere cogatur Græcos propterea panem vino tin-
gere, ut sub utraque communicent, ideoque § 19 concludit *uti-
nam contumaciam in communione populi publica, sub utraque defendenda,
animum deponerent.* Lubet attexere verba Gabriel Sionit. *Pri
ma controversia est, utrum & quibus casibus adorandum Eucharistia sa
cramentum, sub unica specie conferatur apud Maronitas aliosque populos
Orientales? Dico, infantibus, sacro fonte nuper ablutis, & parvulis, iisb
litur*

In opusc. / *1 opusc. c. p. 204.*

de Præsanct. § 17.

Epist. ad Nihus. in opusc. All. / 1 p. 295.

leas solo sanguine delibutam, sugendam exhibens: ad bellum periculosis, & longum sive periculosum iter ingressuris, saltem p gam, sub una specie panis, sitam asservandum concedi, ut illud, imminente vitæ discrimine, præsumant. Duobus hisce casibus seclusis, ceteri omnes cuiusvis ætatis, & conditionis Maronitæ, communicant sub utraque specie. Arcudius, Caryophilus, & alii, non vulgaris auctoritatis viri, plures enumerant casus, in quibus Græci, tam sacerdotes, quam laici, communionem sumunt sub sola specie panis. Nequaquam adversos celebres sunt, fidedigni, sed, quicquam tibi suggerere, quod aut a lectione librorum, aut praxi non didicerim, credidas imprende esse, ac situe abnts vilim candore &c. Inquies, Gab. Sion noviter in Europam advectus est, & falso alique rumore deceptus, quod inicu Ab. Ecch. idemque Abrah. plures casos commemorat in ep. ad Nih. & Cl. L. Halstenium ad eundem. Hoc est, de quo conquerimus, nihil sc certià Pontificiis referri. 2. Arcud. & Caryoph enim decepti in Italiam fuorde-portati. 3. non tantum plures se casus in praxi non observasse commemorat Sionita, sed nec legisse. 4. communionem publicam nihilominus fieri sub utraque. 5. non omnia nobis credenda, quæ proselyti Romani ad favoris aucupium dicunt. Quid autem est illud, quod § 3. hujus Ep. ad Nih. ponit Allatius. *Neque denegandum est, eum, tum recens panis illo sanguine adhuc fluido tingatur, utramque speciem & esse & censeri: attamen cum vinum exsiccatur, & vini quicquid fuerit deperditur, non amplius utraque, sed tantummodo una est species, & qui panem absumit sacramentum Eucharistiæ, sub una tantum specie, corporis si absumsit, cum ibi nulla vini substantia remaneat.* quid? quorsum abit sanguis ille Christi, utrum in superficie tantum hærens, in tenuesne resolvitur auras sanguis Christi incorruptibilis? Id vel saltem nolint Græci, quod enim panem consecratum, ut habet All. ab omni corruptione & putrescentia vindicant, cumque id aliquando contigisset, instar prodigii, & futurorum malorum prænuncium nō sine lachrymis narravere Pachymer quî talem evaporationem admittent? absurdum non debet videri Allatio, vel Nihusio, vinum vel sanguinem neque exsiccatum neque deperditum fuisse etiamsi sensibus id factum esse comprobetur: nam in transsubstantiatione nullum sensibus relinquitur judicium. Confirmat id amplius Nihusius, juxta quem absur-

in not. ad cat. Hebeds p. 85.
ad P. C. sub p. 1683
l. 2. c. Pyri. All. de Abs- sin
Procr. com. sub sp. Vini ca
De quorūd Græc. opin p. 172. l. 7. Hist. c. 28.
art. 1. de cōmunione sub V. § 5.

absurdum videri non debet, in vasculo vinum, à religiosa quadam femina, nomine Frechning tempore Ludov Pii quod audierat ipse vinumum Christianorum, tribus fere annis fuisse conservatum, praesertim si fuit benedictum nam & aqua baptismatis diu manet incorrupta. & idem hoc de vino benedicto notat M. Calcea, referente etiam Gretsero. Vidit hanc objectionem eruditus V. J. Goar, & tricatur, sed non extricat. Legi etiam potest controversia de incorruptibilitate vel corruptibilitate corporis Christi sub Alexio Angelo enata, quam ex Nicetae in commemorant Allat. & Simpl. Verin. Nec praetereunda commentatio Du Praesidis mel de lipsano sanguinis Christi, non uno in loco apud Pontif. asservati. Quid praeterea est ib. illo d alterum Allatii? *qui panem (vino sc. exsiccato) sumit, sacramentum Eucharistiae, sub una tantum specie, corporis sc. absumsit, cum ibi nulla vini substantia remaneat?* argomentor contra All. ubi nulla vini substantia remanet, ibi sanguis non sumitur, in bibitione sacrificuli nulla vini substantia remanet, E. nescio an hoc sit concessurus adnecto aliud ex §. 4. *Namque ut vini substantia sit, non tantum odor, color & sapor, sed necessario etiam requiritur humor, & fluor ipsa, ut per modum potus, non autem esus, haurietur* argumentor: ubi est odor, color, sapor, humor, fluiditas ipsa vini ibi etiam est substantia vini, atqui in sacra coena haec sunt. E. ipsa adest substantia vini, E. non mera accidentia; E. nulla transsubstantiatio. ulterius: Vinum non editur, sed bibitur: E. corruit notabilis illa exceptio, laicos accipiendo corpus Christi, accipere etiam sanguinem, quia corpus non sit absque sanguine nego ex assertione, quoniam sanguis non editur, sed bibitur. Multa quidem garrit adversus nostras allert, de com. sub Utraq. occupatissimus Nih. & triumphum canit, nominatim (verba sunt triumphatoris, albis equis in collem Capitolinum vehendi, videtur enim id appetere homo gloriolae appetentissimus) de Hulsemanno, Hornejo, Calixto: Verum fluctus tam ingentes & molimina

Pulveris exigui jactu compressa quiescent,

legatur disp. Calixti de com. sub V. & conferatur, tum exceptionibus Nihusianis, & quilibet exclamabit illico, heu quantus Nihusius excidit ausis! quin imo arbitror unumquemque ex iis, quae nos hactenus diximus, animadversurum, Nih. ante victoriam, ante pugnam, paeana cecinisse. Sed profecto vicit doctissimos viros,

Sumula cas. consc. de Sacrament. c. 10. mot. ad Euchol. p. 208.

P. C. 2. 13. 3.

De transsubst. p. 208.

P. 1. Hodom. Pap. p. 709.

Anti. 1. 2. 3. & Epilog. ad Acad. Protest.

convi-

conviciis nempe, scommatibus, maledictis, quæ αὐτῷ τῷ [illegible] congerit in præclarissime de orthodoxia meritum D. Hulsemann. Scribit 15. *Eam (comm sub Utraque) tota Græca Ecclesia semper observavit juxta Christi institutionem, atque observandam ita semper docuit.* *O temeritatẽ* (R. Nihusius) *incredibilem!* Imo Nihusii negantis *Quã legerim nostras Ali, Anuot Hulsemanni vestri despuetis impudentiam ipsimet scio certissime.* Legi, ó Nihusi, & despuo tuam impudentiam, quod scias certissime. Ponit Hulf. n. 12. *Falsum est, quod apud Græcos in Quadragesimo, aut apud Latinos in die parasceves sola panis specie, publica fit instituta communi. Ideo enim dicta est hæc communio præsanctificatorum, in plurali neutro, quod non ex solo pane, sed utriusque symboli antea consecrati consisteret, nec allegati à Jesuitis testes, unquam secus asseruerunt.* Resp. Nih. *falsissimum hoc apud nos: neque enim præsanctificata dici, propter panis vinique symbolum, sed quod plures fiat particulæ, quæ consecrantur* falsissimi E. sunt testes à Jesuitis citati, quorum Hulf. meminit falsissimi E. Jesuitæ falsissimis testibus usi; contra hos enim disputandum est Nihusio primario, non contra Hulf. Quod Nih. probe vidit, & idcirco illa verba: *nec all. gati à Jesuitis testes, unquam secus asseruerunt,* sycophantice omisit. dabit mihi Nih. veniam, quod hac voce utor, ipse enim eam prius adversus Dn. D. Hulf. iniquissime usurpavit. Quicquid autem sit de eo, quare præsanctificata dicantur in num. plur. obtinet tamen Hulf. id quod vult, sc. in præsanctificatis non institutam esse communionem publicam sub una, idque probat ex Liturg. Gr. ordine Rom. & Alcuino, in quibus mentio fit utriusque speciei, & adeat Nih. Euchol. & reperiet. Græcos aliter non esse persuasos, quam se in Præsanctif. utramque usurpare speciem adeoque veriora adhuc est vulgata sententia de præsanct. ob utriusque symboli præsentiam in plurali ita dictis, quam nova illa ab Ail. allata, & à Nih. adamata. non nego, utramque obtinere posse. Interim quæro ex Nih. an, quando Græci confitentur, se in præsanctif. accipere τὰ ἅγια, [illegible] in plurali id efferant propterea, quia plura simul sunt consecrata, an quia non unum sed duo sunt symbola, quorum fuerunt participes facti? prius asserere est ridiculum, quæ enim ratio, ego accepi sacra lipsana, sacra dona, in plurali, quia illa una cum pluribus aliis sunt consecrata?

ctati? cur non potius diceret, accepi ἅγια λάβετε, ἅγιον λάβετε? an eoim plures nous particulas accepit; posterior vero affectio aptissime quadrat, accepi sacra dona in plurali quia utroque symbolo usus sum. Nec desistit Nih. sed clamat *Retitas ex ordine Rom. vinum etiam non consecratum, sed sanguinem Domini commixtum, sanctificari per omnem modum, si per omnem modum sanctificetur, cur non erit pars Eucharistiae? an quia verba transsubstantiantia super eo non recitantur, sed sola oratio Dominica? sit Io Steph. Durantus excipit l.6.de rit. Eccl.c.75 manifesta petitione principii, cum idem fateatur, quod primitiva Ecclesia sola Dominica oratione in consecratione usa sit.* Tumultuatur hic Nih. 1. quod Huls. dicat, in ord. R. legi, sanctificari per omnem modum atque Vasquez ab Huls. adductus hæc ipsissima verba habet ex ord. R. 2. quod Durantum principium petere arguat. atqui si Durant. exceptioni hoc modo occurrere velit, petitio omnino principium, neque leges disputandi novas, ad quas novus artifex confugit. curamus. 3. quod affirmat l. 6. Dur. qui 3. tantum scripserit. Jo. Steph. Durantum concisci non potui locum autem illum apud Joh. Guil Durandum inveni, qui omni nota excipit, contra Gregorium, affirmantem quod primitiva Ecclesia sola Dominica oratione usa sit in Ecclesia. Scripserit igitur Durantus 3 tantum ll quod an verum sit Nihusio non planè credere audeo, quem jam bina in disp. contra D. Huls. calumniæ specimina edidisse monstravi, eadem saltem vel gemina leguntur apud Durandum, ut suspicere esse lapsum in prænomine, qualem æqui lectores etiam antagonistæ haud gravate condonant. Sed ab Nih. expectare nemo debet, qui omnem humanitatem exuisse, & se totum adversus nos efferasse videtur: quod vel ex eo colligere liceret, dum ob voculam ambo pro umbo positam in indice vero erratorum corrigi jussam, Hulsemannum linguæ Latinæ putidissime ignorantiæ deblaterat, & nescio quæ non de disputationibus Hulsemannianis Thoruni habitis vociferatur. Quodsi autem ob errorem forsan nominis Duranti, stoliditatem & impudentiam D. Hulsemanno ultetius ut facit, objectat Nihusius, patri* jure Zozimo, Bonifacio & Celestino, Papis concilium Nicænum pro Sardicensi, in controversia appellationum, laudantibus, stoliditatem & impuden-

l. 6. c. 75.

a. u

* pari ma- jore

tiem

T. 1. l. 2. de R. Pont. c. 25. Respondemus 1. — *Disp. 4. sect. 2. de S. Trin. n. 16*

tiam obiicere quin in ipsum S Matth. Jeremiam pro Zach citantem bacchari cogetur; quo modo me argumentari docuit Bell. Postea insurgit adversus D. Hornejum, ut qui ita disputes: *constat etiam, Eucharistia mutilationem, non post decimum seculum invaluisse, decimo quinto primum sancitam fuisse.* Resp. Nih. *Seculone decimo quinto? Ita prorsus, iuxta mei sanctorum Hornei. Ubinam vero? in Concilio Trid. At 15. integra secula, & insuper anni 61 mensesque 6 cum dimidio, praeterierant, quam lex ea lata illic fuit. Nimirum hominibus hisce non fides tantum est perversa, sed & arithmetica: caveat sibi ergo & Geometria.* Ego disp. Hornii non vidi, si tamen sycophantias Nihusii recte novi, Horneius non intellexit hoc de Conc. Trid. sed Constantiensis decreto, non enim Horn. tam rudis fors historiae sacrae etiamsi hic lapsus tanti non fit, ut aliquis propter illum tantopere exagitetur; nisi forsan Nihus. ob cespitationes chronologicas SS PP ex suis, Baron. Ar. Montan. Bellar. Genebrand. Mulmann. alios, similibus sarcasmis traducere velit. Commemorabo unicum. scribit Bell T 2. l. 1. de Cler. c 9. constat ob anno 1179 usque ad hoc tempus per annos 600. semper electos Pontifices à duabus partibus Cardinalium, tot vero anni ad tempus quo scribebat Bell. elapsi nondum erant lapsus sane est in calculatione, & forsasse 400 ponere voluit neque propterea Bellarmino ita illudendum putamus quod Nih. hic facit, & ipsa Bellarmino sic noverat nimium, non videmus id manticae quod in tergo est. Verum sic fert homulli ingenium, adversariis aliquid affingere, et deinde sese ad palum, more tyronum Romanorum, de quibus Veget. exercere possit. Aliud autem adhuc admisit Horneius dum communionem sub una in orientali Ecclesia inauditam esse perhibet, *cum ipse nec Orientem, nec alias regiones peregravit, nec testem rerum Orient. privatum & apud Pontif. authenticum adduxerit* quid h. l. reponendum? unicum illud, *halleluia*, (continuat discursum Nih.) *omnes trinum est perfectum, ita qui medium in tabula locum accipet Calixtus.* O arithmetice! itane Calixtus, quem in Epil. primum introduxisti, sociatis deinceps Hulf & Horneio, rursus postremo loco aggrederis, medium inter D Hulf & D Hor occupat locum? Quin tandem desine cum hominum infantissimo, & inter somnia sua nil nisi triumphales

De communione.

& ebur-

& eburneos currus, puerorum an mente captorum more dicam crepante, ne & me & alios necem, verba commutare. Multa hic facta est monstro Prælanctificatorum sive antecon secratorum, de quibus All. hoc refert. *In tertia missa, quam Græci τῶν προηγιασμένων vocant, quadragintarii ieiunii diebus, excepto Sabbatu & Dominicu, diei, annunciationis festo, corpus Christi non conficitur, sed confectum antea, divinis laudibus decantatis absumitur.* Quam autem Pontificiorum causæ huc in parte nihil accedat satis ex superioribus contra Neh disputationi constare potest. Quæ M[illegible]ch. Cornu augaret, dilust Rev. pl [illegible] meus.

de R. Eccl. ad Gabr. Nand. p. 10. & alibi, pecul. diss. ad B. Neh. Arcud. 3,57. Euchol. p. 187

III. Admissa clerogamia. Jerem. p. 129. *Secundo dicitis, tuelius esse matrimonium contrahere, quam uri. Ideo vos quoque illis sacerdotibus, vise continere non possunt, antequam sacerdotio consecrati fuere, coniugii usum permittimus. Dimeant coniugium praecepit. Nec ignoramus, coniugia sacerdotibus interdicta turpia ab ipsis committi. Qui vero castitatem vovit, castitatem servet. Tali post votum factum, matrimonium non permittimus.* Leg excommunicatio à Michaele enunciata, qua legatos sedis Romanæ, cum propter alia, tum propter violationem canonis Gangrens. & 6 synodi de conjugio sacerdotum, designat. Reponit quidem id. All. permissum Pontificis, quo refugio Pontificii frequenter utuntur. Verum hoc permissum tale est, quale illud, quo Turcis permittit Alcoranum, permissi ejus etiam vinum, ubi habuerit. Quid autem hæc permissio juxta hypotheses Romanensium aliud est, quam permissio impuritatis vel pollutionis, muneri sacerdotali adversa. Si vero Græcos ipsos audimus, nesciunt illi tale permissum, teste Arcudio *Caterum* (dicit) *Græcos suos et tum meridiem omnium retinentes, quod illis a principio concessum, seu potius toleratum fuerat, idem laude atque imitatione dignum ducentes, Latinos reprehendere, audent, quod matrimonio coniunctos ad sacros [illegible] nulla ratione admittant.* Bell. alio modo elabi conatur [illegible], conjugium clericorum apud Græcos sero cœpisse, de quo juvat audire peritissimum Antiquitatis Ecclesiasticæ D Calixtum *magna (ait) igitur est sive vaecordia, sive imprudentia Bellarmini scribentis, morem Græcorum, qui nunc est, incepisse circa tempus synodi sext. & A. D. 700. Quod quam facile, tam quoque temere descripsit Greg. Valentia. Nam primis & purissimis istis seculis non modo*

All de R Eccl. p 163 f

G Hod. Pap. P. 1. p. 649.

Conc. 7. 34.

De conjug. Cler p 166

Græcos sacerdotes, sed ipsos quoque Latinos uxores habuisse demonstratum est, & p. 333. anticipat objectionem, quæ dici poterat; orientales vobiscum non consentiunt, qui ante sacrum ordinem uxores quidem ducunt, non autem post, quod vos facitis. *Resp. in re ipsa convenimus, licet rituali aliquo dissrepemus.* Obiter adjicimus: *προσφορὰν, quam sedes Rom. oblatam vocat, panem fermentatum in modum placentæ medum, manibus virginis, vel sacerdotum conjugibus modo sint à muliebri profluvio munde, parari.*

Goar. ad Euch. p. 116.

Nec omittenda IV. illa quæ ab Accus. prolixissime disputatur gravissima controversia inter Græcos & Lat. agitata, de insolubilitate matrimonii, post factam illam in Conc. Flor. unionem non unionem demum proposita, cujus solutionem Sguropulus mirifice neminat διάζευξιν τῶν ἀνδρογύνων. Græci siquidem statuunt in causa adulterii dirimi posse matrimonia, & nova contrahi. Ob quam rem Græci nobiscum anathemati Tridentino subjiciuntur. Crebra interim illa ob leviusculas causas divortia, inter Græcos usitata, nullatenus probamus.

7. 6. ad 27.

H. C. Fl. S. 10. 12.

Goar. p. 384. sq.

V. Purgatorii negatio, quod apparet ex Hist. Conc. Flor. ex tractatu Græcorum, cum libellis Nili, olim inter orthodoxographa subinscript. apol. Græc. Bas. concilio exhibitæ edito All. hariolatur desumtum esse ex penu hæreticorum, quos vocat, Lutheranorum: quam vero in sua hariolatione eruditus vir hallucinetur, haud difficulter monstrari aliquando poterit. Adstipulantur M. Caleca, Episcopus Russ. Bellar. is vero inconstantior Allatius, ubi ex Gabr. Phil. Jos. Bryenn. G. Coresf. videre est, Græcos à flammis istis ustulatoriis tantopere abhorrere, ut malint *in perniciosissimum & Origenicum errorem* (ita All. l. c. Græci enim exsecrantur Origenis dogma, quod Nilus docet & All. ipsi sibi contrarius c. 22. de purg.) *incidere, omnes vel plurimos [illegible] à Christo ab inferis esse liberatos, & alios etiam postea Sanctos [illegible] allatos. Cum enim ipsi suffragia pro defunctis admittant, [illegible] gerentur purgatorium admittere, in hanc sententiam versi sunt.* De quo mox plenius agemus. addere debuisset All. Græcos sentire dari post resurrectionem aliquem locum misericordiæ divinæ in ipso extremi judicii die, theatro, ut loqui amant, nondum clauso, ut hac ratione bonorum operum, precum, eleemosynarum fructus

Spar. Sq. & 13. ad f. seq. Diss. de Conf. Eccl. or. & occ. de Purg. c. 9. 1. Allat. Or. p. 558. ac c. 18. contra Leib. l. 1. de purg. c. 41. & ej. de II. Eccl. p. 335.

nihil

nihil conferant ad poenas purgatorii terminandas, sed ad placandum severum Judicem conf. Chr. Angel. Crus. D. Chemnitius, D. Gesen. D. Gerlachius memorat: *cum ex scriptura purgatorium negassem, omnes voce gestuque mihi applaudebant.* Goar. Si quando cum *Latinis contingat Graecos de rebus controversis agere, nihil quod ad praxin nostram pertineat, obiiciunt insurgunt adversus Papam, rescindunt purgatorium, & aliud genus simile proponunt.* Hinc in officio Euc[illegible] quae non sic orant. *Ipse Domine animi servi tui defuncti in loco lucido, in loco amoeno, in loco refrigerii, unde dolor, aerumna & suspirium omne [illegible], da requiem* quam precationem Goar, hac annot. exponit. [illegible] purgatorii vocem, in & (i. has particul. abesse posse censeo) Graecorum quidam respuunt, rem ipsam alii non admittunt adversus errorum [illegible] (quasi vero nuper demum sic sentire coeperint) nuper quoque Graeci dicerent, Coryph. praesertim & Arcad. opere de purgat. [illegible] omissa vero armorum huiusmodi, quae alia tra[illegible] copia, telum fortius in obstinatam pravae sententiarum mentem, [illegible] non censeo, praeter id, quod ipsi suis verbis, et actionibus & votis depromunt in liturgia siquidem quotidie non minimum mortuorum, quam vivantium memoriam agunt, pro quibus, nominibus etiam eorum e diptychis [illegible], [illegible] offerunt. Hoc telum quomodo à Graecis [illegible] reddatur, modo dictum est. At quod praeterea (pergit) convincit argumentum illud est, quod tum his, tum [illegible] alia loca grave Graeci, ut anima mortuo detur requies: [illegible], aiunt, [illegible] ut è tenebris erutam, [illegible]; ab astu [illegible] ab intolerandis ardoribus, [illegible] Deum eam constituat. Sed profecto hoc argumentum viro tam docto est indignum. Rogant Graeci, ut Deus animam constituat in loco lucido, non tanquam ex tenebris erutam, quod fingitur, vel ut mittur cum erudito Viro agam, additur à Goare, sed ne in eas detrudatur, deprecantur à Deo requiem à laboribus huius mundi, quam ibidem, amici defuncto [illegible] ultimum vale dicentes. Denique gratias agentes, his verbis utuntur *Hic quidem Fratrum contubernio iam defecit, & ad sepulchrum tendit .... amplius vanitatem, aut tumultuosa carnis curam agit: clarius adhuc: procellosum vitae mare transfretatum portui suo appulit, quo hinc migravit fidelis, verum in quietis serenitate, & voluptate perenni, cum* sanctis

c. 20. & mor. Theol. Turcogr. p. 114 & Ex. C. Tr. p. 181 de purg. §. 13 & N. D. Col. Expos. Chytr. p. 113 ep. ad Nehmanta & C. ompr. p. 1699. Ritual. p. 526 528 543. 550. & p. 540 n. 3

p. 394.

p. seqq.

fanctis dedicata animi servi sui. Christe regnum confer. petunt locum amœnum, paradisum sicut latro in cruce; flagitant locum refrigerii, ne in æternum ignem abducantur, quod expresse habetur p. 528 nisi fortasse locus Actuum Apost. de [illegible] argumentum pro purgatorio suppeditat? Ipse autem Goar n. 6. nos juvat, inquiens *in fine itemque versiculis ductur Alleluja, in signum vera lætitiæ, tum H. Menardus, tum Ligaridius Chius scribunt, frequens Alleluia decantare; quasi defuncto, huius vitæ miseriis perfuncto, & jam beatitudinis æternæ compoti gratulari gestiant viventes.* Adjicit quidaliam quoque expositionem, huic quamvis non adversam, aut tamen æque congruentem. Dices, Græcorum tamen aliqui [illegible] quandam pro peccatis venialibus admittunt quæ fiat per caliginem Resp. jam Cl. Cuneing. *illa voce nihil volunt significatum, quam animæ separatæ aliquem statum, minus debito felicem. Poenam cum sensus quæ appellatur, omnino explodunt* ib. p. 76. *mirum sane, ni sit hoc commentum Mulmanni & Allatii* (aliorum hodie plurium) *ex odio partium nostrarum profectum: quum iam sc. dolet, nobis cum aliis Ecclesiis amplissimis communia multa esse, quam nobis damnant Romanensis.* Instabis, cur laudes Cuningium, contra quem satis sæve Leo All. suppresso nomine insurrexit? ego vero dico, minime id me prætermittere; Nihusio responsionem ab Allatio impetrante, quam ipse pro se & Mulmanno debenti potuit, quod mirens, *tum sit in disciplinis ecclesiasticis celebratur vir*, Cuning *autem Gesen. Calixt. aliisque magis, & rerum divinarum atque humanarum plane ignarus*, quæ censura est All. Ego autem contra dico, tamen nil egisse Allatium in illo tract. ut causam suam sit non prodidit, ex [illegible] dam saltem propinavarit. Contendantur modo invicem ea quæ [illegible] Cuneing. scripserat, cum iis quæ All. reposuit, & patebit unicuique præjudiciis non fascinato, nihil aliud de scripto All. pronunciandum esse, quàm [illegible]. An v. D. Conr. tantum abs re sua sit ain, at brevibus stricturis se vindicare velit, mihi non constat. Verum ne alia.

In Ecclesia Græcanica sequiore occurrit nihilominus & proh dolor! apostasia à veteri orthodoxa, quod in subsequentibus clarum faciemus. neque id agimus insultandi Græcia gratia, quorum potius miseremur, & judicamus, eis partim neglectu

---

3. 20.

ad § 32. Mulm. de purg.

defert de purg.

1 42. d.l.

glectu ſcripturæ, & cæco obedientiæ ſtudio partim tyrannide Turcica preſſos, in devia diſceſſiſſe) hodieque nimis rerum aliarum imperitos, imprudentesque, ſine ulteriori cura & indagine, m antiquam ſilvam, doctoribus iisdem morbis laborantibus, ire quas quam ex illa ipſi orthodoxia multa adhuc retinuerint, ut patere ex illis 20. capp confeſſionis fidei, quæ Gennad Scholarius Machometi exhibuit, & Turcogræciæ inſeruit vir Græce doctiſſimus Mart Cruſius; ubi ſimul reperias motiva, quæ fidem Chriſtianam faciunt credibilem parallela illis Hunnianis in lib. de Majeſt. S. ſcript. Apoſtaſia illa deprehenditur in Antichriſtianis articulorum quorundam, in fundamentum impingente errore, unà cum pertinacia. p. 107. ſſ.

Errores iſtiusmodi ſunt I. Mutabilitas infernalis. (α) miſeriæ non corporalis, ſed tantum in tenebris neſcio quibus, privatione, & animarum per conſcientiæ ſtimulos afflictione & conſumtione, conſtitutæ, (β) ſuffragiis vivorum, Sanctorum, Angelorum, & B. Virginis, relevabiles; (γ) relevatæ actu ipſis non tantum à Chriſto, in ejus ad inferos deſcenſu, omnibus cum hominibus, qui in monumentis erant, ad vitam revocatis, adeoque univerſali aliqua illo tempore reſurrectione facta (δ) quam relevationem & redemtionem Joh. Bapt. Præcurſor Chriſti prædicaſſe, ac prope eſſe prænunciaſſe. (ε) ſed etiam per ſolutionem vinculi excommunicatorii. (ζ)

(α) Triodium hortatur fideles, *Chriſtum exorare, ut animas fidelium mortuorum ex igne ſempiterno liberet.* (β) ib. *Tormenta vero* (exiſtimat Eccleſia Gr.) *& tenebras, & ſimilia, à Deo elongationem, animarumque propter conſcientiam conſumtionem eſſe, quando negligenter luxum caducæ cauſa, divina illuſtratione privati ſunt* (γ) Jerem. *Quia etiam ſanctas omnes, & mediatores & interceſſores nobis adſcribimus. Nos in præſenti ſolum ſeculo, verum in futuro etiam, dicimus, mediationem quandam fore: Angelis & ſanctis, nec minimum ipſa mundi Domina, deprecaturis pro quibusdam: verum non pro omnibus ſimpliciter, nec pro aliquain peccatis mortuis. Sed pro ſolis illis ſupplicant omnes pro quibus interceſſiones acceptæ ſunt: nempe pro iis, qui inter pœnitendum, præventi morte fuerunt. nondum autem peccatorum maculas eluere potuerunt &c.* repetit ead p. 147. In officio agentis animam cantatur inter alia: Act. de R. Eccl. p. 116. ſſ. p. 142. p. 93. 94. 104. 109. 128. Euchol. p. 740.

E ὁ ſυρε

a superis lata est sententia, ut manibus & pedibus ligatis in infernum detrudar. Postquam omnibus excidi, ad te misera vita mea custodem Angelum suspirans amaro clamo: respice aeternorum meorum cruciatuum afflictionem, & ne pro me intercedere desistas. Tu mater Dei, in abyssum respice, vide animam tormentis subjundis traditam, curvatis genibus collachrymare, ut qui sanguinem dedit ut me redimeret, tum precibus inflectatur. Quod autem Jer. dicit, preces fieri tantum pro iis qui non fuerint in peccatis mortui, tàliter se habet: nam non Allatius id indicat, *Graecos mordicus illam eneri sententiam preces a sanctis viris, Deique gratia effusae, infidelibus, & aeterno cruciatibus damnatis profuisse, exemplo praecipue Trajani, Theophili, Impp. Falconillae.* & p. 118. rursus: *Et ne tandem hisce audiant, in nonnullis tetum Euchol. caeremonia peraguntur ad liberandam demortui animam, non à gloria paradisi, tunc enim desperant, non a poenis purgatorii, quas ille nullas agnoscunt. E. à poenis inferni: & idse consecutus ab illis supplicationibus Thrasamet ipsi existimant.* Sed ipse Jer. p. 94, credit Trajanum, & Falconillam, gentiles, ex inferis liberatos esse, illum precibus Gregorii, hanc Teclae. Ipsam nentolam contra proprios fabulatores exploserunt praeter All. Bellon. ad A. 694. & libell. 1. de purg. 8. Interim diligenter observentur eaque hic loci & pag. sequ. All. de purgatorii negatione contra Graecos disputat, & palpabitur, omnia Allatiana disputata in lib. de purg. & praecise in c. 49. ex hisce everti, & penitus destrui, neminemque tam clare Allatio potuisse contradicere, quam fecit ipsemet, ut indicio quasi morte secummetipso confligere voluisse videatur. Committunt nonnunquam viri diffusae lectionis, qualem esse Allatium haud inficiamur, *[illegible]*, quod vero hac in parte vix dicendum puto, cum non possit non transversim abripi Allatius, ut modo ajat, modo neget, dum in argumento paradoxo, tanto nisu suae scenae ubiq. inservire studet. cuos, quae habet Goar. p. 448. de oleo defunctis salutari: ii de Colybis sive placentis, quae vel in sancti alicujus honorem, vel in defunctorum animarum memoriam, propinquorum sepulchris impositae, solent afferre: iii de more ex diptych. sive tabulis ecclesiasticis nomina vivorum & mortuorum, tempore oblationis, recitandi, consulendus interest Chemn. adifferens qua occasione, praetextu, progressu, mente defun-

ad E. Eccl. p. 117.

ib. p. 661.

ib. p. 143 & All. F. C. 9. 15. 4. & 5. Pg. Ex. C. 2. p. 160. ff.

defunctorum inter oblationes fieri comperit (*f*) *Humanum genus* (vult Triod.) *ab inferni cavernis ereptum a Christo in caelos fuisse asportatum.* Hoc cum auctori synaxarii non recte prolatum videretur, se ipsum quodammodo corrigens, subdit, *veruntamen ad infernum descendens, non omnes vita restituit, sed eos, qui illi credere voluerunt.* Si necdum est, *omnes homines, qui in monumentis erant, Christus ad vitam vindicasse* (ait Anastas. Sinaita) *Neququam enim devovebo hominem, qui ante Christi adventum defunctus est, nam ad inferos praedicatum Salvatorem pervenit.* ... *Christo praedicante.* (*ζ*) Persuasissimi sunt Graeci, praeter animae periculum, excommunicatorum corpora nunquam dissolvi, sed post mortem instar tympani extendi, absolutione autem post multos etiam annos demum mortuo impertita, animam suppliciis infernalibus eximi, corpusque postliminio in pulverem resolvi. vocant tale cadaver Burcolaccam, in quod daemon malus ingreditur, hominesque diris modis divexet. vidisse se corpus aliquando prodit Allat. de ipso mirifico negotio v. All. de quot. Gr. op. §. 11. ss. P C §. 9 1 de purg c. 5. ubi *de hoc modo* notamus inconstantiam Allatii, qui primo loco *hanc rem vocat stultissimam & absurdam,* dum Graeci ex ea probare satagunt liberationem impiorum ex inferno. *opinationum;* postremo autem eandem pro adstructione purgatorii assumit. Non deberet forte hoc ex parte Allatii absonum videri, cum juxta Bell. l. de indulg. 14 Pontifex excommunicatis post mortem etiam indulgentias impertiri possit. Caeterum misera natio, sicut plurima superstitionibus fois mire corrupit, ita etiam res gravissimas ludicris abusibus deturpavit exemplo sit ipsum fulmen excommunicationis, quo Graeculi interdum quasi res esset levissima ludunt, denunciando eam, si mulier nolit agnoscere virum pro capite; si quis debita non solvat, si vir uxorem relinquat. Sunt praeterea quidam, qui B. Virginem in infernum descendisse, hodieque omnes adhuc defunctorum animas eo descendere entumant ea tamen differentia, quod justis ad contemplanda mysteria Christi, etiam in illa regione patiara, loco transitus ad coelestia concedatur, impiis tanquam sedes, in qua remaneant aeternis suppliciis cruciandi

All. de Eccl. ... 3. ... ad 349.

All. c. 1. ... ...

All. de ... Angel c. 25. Mus... in Turcogr. li. ... p. ... C. 1, 3. Spond. A C. 1576 n 20. Goar Rit p 634. ubi formulam absolutionum reperies.

Turcogr. l. 4. ep 7 ... 11

All. de E. Eccl. p. 326. f.

II. Nimia exaltatio Traditionum synodicarum, 7. præsertim Synodos & Petrum, Ecclesiæque infallibilitas. Jerem. ita fere orditur *Respondebimus E nihil nostrum adferentes, sed ex sanctis 7. œcum. Synodis, & ex sententiis SS. Doctorum, interpretumq. divinitus inspiratæ scripturæ.* p. 85. recipit *sanctam Petrum, tum scriptam, tum non scriptam traditionem.* p. 116. *credere debemus interpretibus scripturæ impulsu Sp. S. Paulus locutus est eodem & Petrus, & reliqui tum Hierarcha, Basil. Gregor. Chrys. & reliqui Doctores* P. 201. Hebrææ linguæ non favet, & p. 368 quærit, quare imagines adorare nolimus, & respondet; *reliquias ex Hebræis fonte sumentes occasione.* p. seq. *Contemtio sanctarum imaginum in hac urbe, & divinarum reliquiarum ab Hebræis initium habuit. Et schismata quæ apud vos sunt, quæ multa variique generis sunt, Lutheranorum, Hebræi aliqui, ut fama fert, pietatis simulatione introduxerunt ac dissimulaverunt.* vide imperitiam & inscitiam Patriarchæ linguam sanctam non aspernantis modo, verum etiam schismate eidem inepte imputantis. Cum ferraria de methodo exordiendæ disp. cum Latinis disquireretur, Georg. Scholar. à cæteris laudatus, ad explicationes Dd. & Synodorum se confert, scriptum secreti insuper habitis. Olim Imp. coronandus manu propria scriptam fidei confessionem date, promittereq. cogebatur, se decrete 7. synodorum œcumenicarum, & localium servaturum. Idem contra Cyrill. Lucarim in synodis à Cyrillo Berrhœensi & Parthenio habitis anathemate firmatum est. Allatio dicuntur Græci *dicta & sententias, & syllabas, & virgulas in scriptis PP. superstitiose etiam conservare. Cavendum inter desolaret* Mitigat hoc Chr. Ang. hac ratione *Accurata veneratione decretorum a PP. traditorum rationem habent; sed in tantum, quantum illa divinæ legis regula sunt conformia.* Ecclesiam pariter, synodice congregatam Imp. Joannes errare non posse censet, & cum denunciatione anathematis decernunt Cyrill. Berrh. & Parthen.

III. Differentia realis operationum & proprietatum divinarum à substantia Dei, quam fuse proponit D. Petav. eque Græcis auctoribus repetit, & totam controversiæ istius, à Gregorio Palama ejusque adversariis Barlaamo & Greg. Acindyno, ventilatæ, historiam illustrat. Trapezunt. Allatio laudatus, hæc lamentatur. *Væ mihi, quod gens mea adeo adversus veritatem insanivit,*

p. 96.

& etiam p. 131. 138 s.

Syllogist. Syntagm. Mit. Conf. Ilar. 83. c. 6. & 7.

Coden. de Off. c. 17.

Allat. C. 3. 9. 8. & 9. c. 11. 2. & 5. c. 15. 44. c. 16. 1. c. 42.

Synr. 8. 9. c. 10.

All. P. C. 3. 11. 2. & 5.

T. 1. Theol. Dog. l. 1. c. 12. s.

conf. All. P. C. 2. 6. 3. 5. de l. Eccl. 144.

famisti; ut ausa fuerit infinitas Dei operationes prædicare, easq; increatas, & infinite ab essentia differre, crederique aliquid extra Triadem increatum. Ut Jerem. duas (scribit) præcipuas causas reperit, in ves aneba de *processione Sp. S. dissentium. Una est quod vobis videtur missio & processio idem esse; altera, quod subsistentiam seu essentiam, & operationem, adem esse in Dia statuitis, cum secus sit:* quod deinceps rationibus astruere allaborat.

IV. Fiducia propriæ Justitiæ, ac operum meritis, præcipue eelemosynarum. Jerem. *Eleemosyna cæteris virtutibus magis necessaria est. Obsonium sine sale, sermo sine veritate, opera sine fide, principium sine fine: sic virtus absque Eleemosyna, mortua res est. Quemadmodum nullum animal sine pede incedit, nulla avis una ala volat: nulla navis uno latere navigat, ita nemo eorum, qui salvantur, salutem consequitur, nisi cuique virtuti, eleemosynam adiunxerit. Hæc enim vere & prætermissa punit prætermissionem & adhibita, salvat adiunctione sui.* Neque tantum vivis prodesse, sed promortuis etiam erogatæ non parum valere putantur. Negatio autem hujus opinionis damnatur in geminis contra Cyr. Luc. coacta synodo. Iis eadem damnatur rejectio prævisorum operum in Electione, & salvatio per fidem sine operibus: postremam sententiam in nostratibus haud minus redarguit Jerem. vivam per opera fidem requirens: in quo bonus vir mentem nostram se non cepisse prodit, quasi nos fide mortua contenti essemus. Sanius respondet p. 71. dicendo. *Fidem esse antecedens, consequens vero opera, eaque necessaria propter Dei mandatum: præmia & honores accipientibus bona æterna, qui ea rite perfecerunt quæ quidem bona opera, inseparabilia quoque sint necesse est, à fide vera. Non autem oportet operibus confidere, neque hic gloriari, more pharisæi sed si etiam omnia impleverimus, ex Christi verbo dicere, nos servos inutiles esse omnia enim ad justitiam Dei referenda sunt: quandoquidem quod à nobis conferimus, aut parum est, aut nihil.* Obliviscitur autem nonnunquam iterum sui, quin & dictum Eph. 2. pervertit, & non confunde oda ex *ignorantia* quædam confundit. p. 127. Jejuniis commendat: *itaque studeamus, per ieiunia & preces, negotiationem salutis, ut boni mercatores, perficere.* p. 231. hoc habet emblema: *Fides, spes, charitas, triplex aurea conserta via, si à nobis observetur, salutem nobis conciliat.* p. seq. *absque his tribus, salutem adeptos*

p. 205.

p. 94.

p. 76. 26. & seqq. et. p. 68. 71. 131.

p. 64.

p. 75. 127. 131. 123. & c.

adepile, impossibilis est Attamen Monachi in monte Athone statuere perhibentur, solam in Christi meritum subnixam fidem justificare, eam autem bonis operibus tanquam bonæ arboris fructibus testificandam esse

Ann Turcogr. p. 48. 200

p 77 ff

V. Septenarius Sacramentorum numerus. Jerem. *Sacramenta utuque in hac ipsa catholica recte sententium Christianorum Ecclesia sunt septem* Resp II. *Quod verbis baptismi, quorum mentionem facitis, chrismatis mentio non fit: noli te mirari, Ecclesia enim Christi, gratia bonis professus, divinis dictis & fundamentis multa advenit, ornatu quodam vestitus Non enim omnia Paulus scribit sed quædam etiam discipulos suos D [illegible] & hos insecuti multi doctores Etiamsi enim cæteris sacramentis potiora sunt, & sine eis salus nullo modo contingit, baptisma & divina communio attamen & reliqua, quæ cum his septenarium numerum implent, tradita sunt ab Ecclesia.* Resp III hunc numerum importunius defendit Non effugit autem censuram Allatii, eo quod reliqua præter Baptism & S cœnam sacramenta instituto Ecclesiæ tantum assignat. Hinc Cyrill quoque de his 2 tanquam potissimis & principalibus, unice verba facit. Pro Jeremia vero distinctionem faciunt illi, quæ versatissimus in lectione PP. J. Dallæus disputat; & præter alia observandum ducit: *hoc de septenario sacramentorum numero dictum, non veterum sed recentiorum tantum Græcorum dogma esse Is quidem Damasc. vir octavi seculi, cum Christianam omnem theologiam se optime, quod de orthodoxa fide, traditione conscripsit, complexus sit, ac veluti in locos suos distribuerit, septenariam illam [illegible] divisionem nullus tradidit Neque diligentissimus ac doctiss. Græcorum ullum eius auctorem vel testem edit Simeone Thessal. & Matthæo Blastare vetustiorem quem utrumque post A D. 1000. vixisse constat Græci E vel mysteria vocem late sumunt, vel certe errant, & à PP fide, & a sua ipsorum praxi discedunt, Latinorum aliqua fortasse æmulatione eos ad hunc septenarium mysteriorum numerum, ut aliqua re illustrioris viderentur, deduxit* Atque ex his defendi vel explicari potest Chemn ejens · *Nec ullius veteris concilii auctoritatem pro septenario hoc numero proferre possunt nisi quod ante 200 plus minus annos, in Flor. Conc unacum purgatorio & primatu R. P. septenarius Sacr numerus apud Græcos tentatus, Armenis vero obtrusus est.* Hic exclamat Arcud: *At novissimum illustre mendacium & ca-*

p 598

P C. 5 17 l. 3. Ad I Vyt. p. 405.

De confirmat p 236

Hist. in Euchol. p 35

P 2 Ex CT p. ex 12

Conr l. 2

& calamo Chemnitii excidit. At bona verba, quæso, Arcodi res tam ardua non est, ut tantopere stomacheris De eo opiner, taces, quod Ch. meminit, nullius vetustioris Conc. auctoritatem pro numero vestro proferri posse. Præterea vel apud Guidonam Carmelitam, vel apud alios ex vestiatibus legi, Græcos respuere vosttum numerum insuper potuit deceptus esse à sudi Actorum Flor. interprete Latino, quo elogio ipse ornas hominem habet ibi versio Abrami Cretensis, Armenos quibus prolixa de 7 sacram instructio data est, cum Græcis abusse, cum vix tunc advenissent. Postremo, si Chemn. propterea pipulo est differendus, eodem crimine in re simili involvuntur non Dd modo ut Guido, Scot. Durand. sed etiam Papa Innoc. III. qui Græcis tribuit hanc sententiam, ac si Eucharistiam mero vino sine aqua administrandam dinicent. an hic etiam ex clamabis, et nam istud nuum illustre mendacium ex ore & calamo Innocentii P. R. excidit? Decreto v. All. quomodo septenarius numerus in memoratis aliquoties synodis adversus Cyr. Luc. sancitus sit Neque interim de nihilo est, quod scriptores Rom. atrocissimis scriptis invicem decertant tum de confirm. Pontificia, tum cõfirmatione & Unctione Græcanica Evolve All. contra suos strenue defendentem, Græcos confirmationem & extremã Unctionem nequaquã reticere it. Goaram, confirmationis sacramentum Græcis asserentem Extremam verò Unctionem iisdem adimere hæsitantem p. 418. & prolixius adhuc de eodẽ argumento agentẽ qui, etiamsi fateatur, *Græcos extremo Unctionis sacramentũ, & ex ad discreta, ac promiscua sacramentorum, & sacramentalium susceptione, sacramenta velare, & superflua confundequi inter quoque prosequi*, de Arcudio tamen Græcos propter huius sacramenti abusum accusante, tale fert judicium *mihi illud mirandum semper fuit, at quos concordes cum Latinis pollicetur exhibere Græcos in sacramentorum sensu, eos levi occasione, ad discordiam provocet.* Posteaque multis contra Arcudium agit. Subscribimus profecto Goari, nec dubitamus virum emunctæ naris idem de opere Allatiano sentire supra autem monuimus, Græcos quamlibet 7 sacramenta numerent, & hunc numerum synodice sub Cyr. Berrh. & Parth. ratum esse jubeant, nihilo tamen secius in pluribus, iisque substantialibus tam longe à Latinis dissenti-

Concord. p. 157

l. 4. de myst. c. 32

Leo Sermõd. & Petr. Aurel. Abbas. p. C. 3. 16.

Ad Euchol. p. 366. n. 28. 31

in not. ad off. S. olei p. 431. f.

sentire, ut non sine tædio altercationes & conciliationes in scriptis Arcudii, Allatii, Goaris, legas quos ea propter optimo jure perstringit Dallæus.

l. 1 de Extr. Vnct. c. 8 l. 2 c. 20. & 21 De confirm l. 2 c. 17 18 19. p. 87 & 110.

VI. Confessio auricularis, sive ἐξομολόγησις κατ᾽ εἶδος. Jerem. *Confitens, quoad possit & recordetur, debet peccata particulatim exponere*; mox autem quæstum Pontificium improbat, iidemque in hac materia æquior est, dicens: *Quicquid vero peccatorum, aut propter oblivionem omiserit, aut propter verecundiam obticuerit orans misericordem & mitissimum Deum, ut sibi quoque remittantur, ac confidimus, ea ipsi remissum iri.* v. Goar & Arcud. sacerdotes Græcos ob frequentiorem confessionis intermissionem vituperantes. Id. Arcud. c. 3 censet, *hæc & similia verba Ieremiæ (omisso dsg. Addito per oblivionem) justa reprehensione non carere* & c. 5 dubitat, *an sacerdotes Græcorum, quia sint schismatici, absolvere possint.* Eruant Lector, egregiam quam tibi totiens declaro concordiam!

Euch. p. 109 conc. 4. 2. p. 375

R. I. p. 128.

VII. Idololatria Jerem. *impium est, & à Christi Ecclesia alienum, nisique eius alienum nolle sibi etiam adorare sanctas imagines, quarum honor ad prototypum transcendit, ut ait Basilius.* Repetit eadem, & prætextibus Pontificiorum utitur plerisque; etsi acumen Greg. Valentiani ex 1 Pet. 4. 3 ubi versio volgata habet illicitas idololatrias, licitam quandam idololatriam elicientis, ipsi in mentem non venerit. In professione fidei ab Episcopo emittenda eadem relativa imaginum adoratio continetur. Goar *Tantum* (ait) *exhibent Græci sacris imaginibus cultum, ut non minus exemplo sint, quam admirationi si tamen pictæ sint, à sculptilibus autem tanquam ab idolis abhorrent: mediæ tamen planæque sculpturæ. in sacris imaginibus formandis, eo quod ad picturam accedat, utuntur.* consentit in hoc Stevart. Quæ igitur Allatio causa est tam vehementer Chytræum nostrum suggillandi, qui de sculpturis otiosi admodum dicit, quam quod Goar vel Stevartius semel igitur moneo, Allatium eximinani duntaxat odio totum illud cap. 15. Chytræo opposuisse, eumque præter ipsius mentem, institutum, & mentem, totum inique & non raro calumniose tractasse, quod fortasse alias ostendetur. plura suppeditabit de imaginum cultu Allat. Vocantur imagines illæ σεβάσμιαι. Et hinc Dominica Quadragesimæ prima, nuncupatur orthodoxiæ, ob restitutum imaginum cultum. v. Gretser. qui & festum

p. 244.

Euchol. p. 309 p. 28 Euch.

observ. ad M. Calvo. p. 479.

p. C. 15.

P. C. 3 9 1 c. 15 11 ff. de Solea Ver. Eccl. f. 32.

festum Constantinopoli in honorem Imaginis Edessenæ institu- tum; item victorias de Persis ab Heraclio, beneficio imaginis Camulianensis reportatas, commemorat ib. c. 15 M. tamen Caleca hic quoque aliquam discordiam observantio get: *Quidam nostro rum adeo perdita mente sunt, ut etiam Salvatoris imaginem Latinis tan tum inscriptam literis, adorare renuant.*

Ἀρτολατρεία & οἰνολατρεία non jam dico in panis & vini jam consecrati, & ut putant transsubstantiati adoratione, commissa verum etiam cum panis nondum est consecratus, sed cum dona ad altare demum consecranda afferuntur. Tum enim, quando plebeii, Pontificem, sacerdotes, & diaconos, cum magna pompa, procedere videt ad aram, quidam sese inclinant, alii procum- bunt in genua, & quasi præsentem Christum, latronis in cruce pœnitentis voce alloquuntur: *Domine memento mei, quando veneris in regnum tuum*. Respondetque illi *Recordetur*. Arguit hunc ri- tum Arcud ipse tanquam idololatricum; excusare autem conan tur Goar & Allat. sed conantur tantum.

Σταυρολατρεία. *Dominica 3 & 4 Quadragesima, celebrant ad- orationem sanctissimæ crucis, quæ omnibus Christi fidelibus publice à sacer- dote exponitur adoranda, cui omnes reverentiam, summa corporis incli natione, prius se signo crucis signantes, exhibent & adorant, ac demum deosculantur*. Ita Allat. Adeundi etiam Cod. & Gretf. de festo τῆς σταυροπροσκυνήσεως, & τῆς ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ. Idem. p. 254. putat. eum, qui non adorat crucem, ne quidem Dominum crucifixum adorare. In Euchol. *bona sibi à Deo acceptam precibus sanctæ Virginis, & reliquorum Sanctorum, nec non virtute pretiosæ & vivificæ crucis*. consul. Chr. An gel, & All. varia de efficacia crucis differtantes. Meretur h. l. ca- stigationem cruenta Allatii vox, quæ pronunciat *Hæretici negant. (sc. crucem Christi ad nostra usque tempora servatam durare.) Quid ad nos? negant verbum Dei, &c.* O calumniam! *certe istorum dam- natio sanguine & ignibus expianda*. Mitius, mitius, mi Allati, mae- nefce quamlibet Leo sis. Res profecto digna, si credere noli- mus, lignum S. crucis, ex sepulti Adami ore enatum, variis postea vicibus translatum, stylobate demum marmoreo in medio tem- pli Judaici, erectum, cultum, adoratumque à Davide (cujus ta- men tempore templum nondum ædificatum erat) & Salomone,

F deni-

Nec ad Con- den. 1.20.17 & All. de Hebd. § 14. 15.

Tract. de imag. non manufactis c. 11 Aurel. Pers. ad A. C. 621. l. 4. cum. ev Gr. p 369. & Ma- giere ob. p. 469.

3. d cap. 19. ad 25. et c. 38.

N. ad Euch. p. 131 n. 110. De miss. præsanct. §. 7 sq.

De Hebd. Gr. § 17 18. de off. Chr. c. 9.

T. de cruce l. 1. c. 67. p. 41. sq. c. 15. 26. 42.

l. 2. p. 233 sq. ob. ep. de lign. S. cruc. p. 225.

denique ad supplicium Christo irrogandum, assumtum, hincusque durare, ut in nostra sæviri conveniat. Sic enim habet fabella ab All. ex variis mythologiis consarcinata, & ordinatius repræsentata, quam cum ex nugatore Comestore retigisset Bellar. præ pudore quasi, integram recitare noluit. Cæterum in formatione crucis rixantur etiam Græci cum Latinis, judicium faciente Calecaq. de re agit contra Gretser. Allatius.

T. 2. l. 2. de imag. c. 29. p. 369. P. C. 3 l. 14. ff.

Ἁγιολατρεία & ἀγγελολατρεία, quam in divino cultu Deo collegas & sociandos sanctos & Angelos, ferem. *Debentur porro honores quoque sanctis à nobis, & recipiendi sunt, & afferri templis bonum par est; hoc etiam Simeon hoc dicto significavit. Qui vos recipit, me recipit. Invocatio proprie soli Deo competit & primo ac maxime proprie, convenit. Sed invocatio, quæ ad SS. fit, non proprie invocatio est. Sed per accidens (sic dicendo) & per gratiam. Non enim Petrus aut Paulus exaudit invocatores suos, sed illa gratia, quam habent, secundum illud, quod Dominus dixit. Ero vobiscum usque ad consummationem p. seq.* recitat formulam invocationis ad SS. directæ: *it. Invocatione SS. dæmones abiguntur, morbi fugantur, tentationes tolluntur: & omnino hac ratione donatur illa bona, de quibus S. literæ, superne contingere per Angelos bonos, qui nominati nutur invocantibus nomina ipsorum.* Habet autem communia cum Pontif. ... it. *Qui sanctos non honorat, nec ipsum Dominum honorat.* Exauditionem præterea, propter SS. petunt. v. Goar. Allat. Huic cohæret λειψανολατρεία. Jurem p. 243. *Quinetiam ex illor. SS. reliquiis, multifariam beneficia scaturire, nemo dubitare debet. Si enim e praduro saxo, aqua in solitudine effluxit, fitque asinina mandibula, sumpsoni sitienti aqua erupit, à martyrum reliquiis idem posse fieri incredibile sit.* Neque tamen omnes præstigiis & ludibriis reliquiarum animis credere videmus apud Sguropul. Approbo interim judicium Allatii, & Pontificiis commendo, qui dum narrationi Græcorum de conservata inter alias reliquias, in sacrario palatii Constantinopolitano, particula, ex pane quem Christus discipulis tradiderit, fermentata, subdidit, *sed fides hujus narrationis sit apud auctorem.* ... &c.

p. 209. f.

p. 237. f.

p. 242. ff. &c. p. 58. 95 seq.

p. 245. Vocas eos ... [illegible]

p. 254. Euch. p. 35. 41. 53. 199. P. C. 3 9. 1. c. 11. 1 & 3. de ... Eccl. p. 282. S. 4. c. 17. Hist. Con.

de R. Eccl. Gr. p. 223.

Præcipue Μαριολατρεία, quam nuper integro tractatu (qui inscribitur Pietas Mariana Græcorum) ex 20. divinorum officiorum tomis, è quibus 12. priores vocantur Menæa, ad miraculum pæne

pene (verba sunt auctoris) in hoc negotio facundis. ut Græci ab eruditis [illegible] nuncupentur, divulgavit Sim. Wagnerecius Jesuita, tenui operæ pretio. Jerem. *Mediatores vero facimus, cum sanctos omnes, tum eximie matrem Domini.* Sic in ordine sacri ministerii submissa voce sacerdos murmurat: *Deipara super omnes laudata, salvans ab conservatio politia & Principu ab insurgentiu.* Eidem particulam corporis Christi consecratam, quam appellant [illegible] & [illegible], offerunt in sacrificio missatico, quem morem vel ritum exponit Goar. Istiusmodi autem sacrorum rituum in immensum multiplicatio, operosus ille & tantum non scenicus apparatus, plures non tantum in Latinam, sed in Græcanicam quoque Ecclesiam invexit errores & superstitiones, quibus utraque mendicus hactenum inhæret factum certe est, ut multi, hunc apud Græcos morem animadvertentes, imputarint illis grandem errorem, quasi sub illa particula, quæ virginis esse dicitur, corpus B. Mariæ contineri crederent. Ex ejusdem Goar. nota de elevatione panis, [illegible], sanctissima, nuncupati, digna sunt quæ hic conspiciantur sequentia. *Vox [illegible] Dei matrem nuncupant solent autem ex Græcis devotiores, gratiis post sumtum cibum actis, [illegible], frustulu panis triangulare, ab [illegible], eo quod elevatur, dictum, extremum utrumque manum duobus primis digitis in altum tollere. Et certe cunctis selectum quodam prodit fragmentumque panis, capitis incurvatione, & thuris suffumigatione præmissa, acceptum à Deipara imagine, attollit: ibere mox omnibus suffumigatis, [illegible], buccellam, laudes Deiparæ continentes, inter se dividunt, & pariter à communi poculo eum nomine benedicto, cuncti seriatim delibant.* Joh. Zygomala ægrotus pro restitutione sanitatis epigrammate aliquo S. Mariæ supplicat: Allat. quo somnium suum, & quomodo ope Virginis sanitatem puer ejusdem reciperarit, narrat, de Græc. opin. § 5. juxta id forsan, quod in offic. S. Olei, ægrotus ad Mariam solã recurrit. conf. ib. hymnum, ubi inter alia hæc reperiuntur *Te solam spem possidemus, &c. nisi enim protegas pro nobis interpellans, quis nos tantu periculo eriperet? quis liberos hucusque conservasset* & in offic. agentis animam: *De reliquo, ad quem vociferabor? quis doloris mei planctum, & suspiria cordis excipiet, nisi tu illibata virgo, Christianorum & peccatorum omnium fiducia?* p. 855. In officio communis supplicationis, ad unam Virginem preces

Euchol. p. 7 & ib. p. 57 ex Horolog.

Euchol. p. 119. n. 41. Arcud. 302.

ad Euchol. 205.

Turcogr. l. 4. p. 259.

Euch. p. 412. 415. p. 442.

p. 752. ib. 776.

F 2 diri-

diriguntur, vix ac ne vix interspersa mentione Dei p. 871 habetur confessio peccatorum D. Mariæ facta. In ejusdem assumptæ honorem celebratur jejunium: adde orationes de Maria hodogetria, ejusque imagine à S. Luca depicta, Maria Nicopœa, itemque de festo depositæ vestis Deiparæ in templo Blachernensi; nec non depositæ Zonæ, Codin. & Gretserus.

All p. 639. Ch. Ang. c. 7. c. 15. de effnum 16. 15. ciuum ad Cod. c. 6. & 10. de imag. non manufact. c. 18.

VIII. Monopolium Episcopale in Electione ministrorum Ecclesiæ, exclusis Magistratu civili, & plebe, de qua cum Jeremia p. 105 ss.

IX. Autεξουσιον Liberi arbitrii in spiritualibus, cui institutio tribuitur. Damasc. Jerem. *Omnia quidem arbitrio Dei subiacent, non tamen ita, ut libertas arbitrii nostri efficiatur. Et in nostro & in ipsius arbitrio. Oportet enim nos primo eligere bona, tunc ipse suum addit. Non antevertit ille nostras voluntates. Cur? ne officeret nostro arbitrio. Verum, quando nos elegimus, tunc ipse strenuam operam nobis navat.* postmodum eandem opinionem tuetur, nihil autem quod objectiones Tubingensium feriat, affert. Eadem mens est synodorum à patriarchis Cyrillo & Parthenio habitarum. *Videnturque quoque malim.* ib. p. 119. *sed & eadem* immo secundum scita illa synodalia, quidam homines, nominatim Jo. Baptista, B. Virgo, Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, à peccato mortali immunes fuerunt.

Goar p. 869. Aurel. Peruf. ad A. C. 555. 621. 525. 717. 972. 1123. p. 114. neque ad ssfere p. 117. R. II p. 224. et p. 96. 113. 967.

X. Immane Elogium vitæ monasticæ. Jerem. dicit: *bonum esse bonum, quod R. C. vitam monasticam operibus inutilibus annumerat: quam ipse nominat βίον τέλειον, vitam perfectam, βίον ἰσάγγελον, vitam angelicam.* Legatur officium magni & Angelici habitus in Euch. p. 499 & ubi p. 505. audit *vita perfectissima, ad cujus instar Dominica conversatio exprimitur.* & ibi Goar: adde Chr. Angel. institutum monachorum fuse prosequentem. Sunt autem 3. monachorum genera, sub unius S. Basilii regula. Κοινοβιακοί, ἰδιόρρυθμοι, & ἀναχωρῆται apud Allat. Goar adjicit ἀρχαρίους, sive novitios. Cœnobiaci sunt, qui simul habitant, pascuntur, & iisdem legibus ac exercitiis subiacent. Inter eos nonnulli sunt τὸ μεγάλου σχήματος ἀγγελικοῦ, (rationem nominis reddit Goar) perfectioris vitæ instituto addicti, alii τὸ μικροῦ, sive μικρόσχημοι, observantiæ non tam strictæ. Idiorrythmi suo lubitu vivunt, & negotiis operam dant. Anachoretæ sive Celliotæ extra monasterium cultura vinearum & agro-

R. E. p. 119. p. 136. p. 361. sivum p. 132. 134. f. 298. Nor p. 517. defsat. E. G. a. c. 27. ad 42. P. C. p. 2. ff. ad Ret. p. 472. Nir. p. 472.

agrestem vitam tolerant: ex quibus nonnulli Ascetæ & Eremitæ in loca remotiora & deserta secedunt. Monachi autem in monasteriis, officiis peragendis operam navant. Mulieres æque ac viri suo proprio habitu, nec minus ipsis monachis orantes atque jejunantes, vivunt. Habitus est indumentum nigrum, de quo Goar. post preces, operi phrygio faciundo incumbunt. Lege vel hîc censuram Allatii, Græcos suos, tanquam prævaricatores canonum; juvenes sine prævia probatione, sine habita ætatis atque interstitiorum ratione, promoventes, ac habitum angelicum commiscentes, graviter incusantis. conf. Goar. de eadem re disputantem, cur Græci minores ordines vix agnoscant. Quantum autem tribuant monachatui, ex eo quam maxime intelligere est, *quod monasticam consecrationem inter sacramenta retulerunt*, &c. quod blasphemum est, æquam & eandem vim ad dimissionem peccatorum baptismo ac habitui monachico adscribunt; *Et, ut magis ac magis divino lavacro eum exæquarent, quasi in nova regeneratione nomina etiam mutabant. nonnullorum quoque credulitas eo devenerat, ut eo habitu, non sibi tantum, sed demortuis etiam & condemnatis, peccatorum veniam impetrare posse, aliis persuadere conati sint. Et mirabimur, in canatione tam multos etiam ex Impp. hunc habitum morituros fugitasse, exultasse; gaudiis, eis consecutionis vi mentis conflaerat?* Hæc omnis All. Græcorum superstitionem, non sine tacita Latinorum, Græcis neq, in hac [illegible] cedentium, reprehensione, taxans. Laborat All quomodo Monachatum ex numero sacramentorum extrudere possit, apertam autem rationem dare nequit, ea ipsa, quam Chemn. dudum dedit, nempe si ex dictis PP. numerus sacram. sit sciscendus, tum vel plura, vel pauciora fore. Nullibi autem plures uno in loco monachi degunt, quam in monte Athone quem All. *laudatissimis 30 & amplis* (Goar numerat 24.) *celeberrimis monasteriis clarissimi*, cingi ornat. *Sanctus hic mons* (hoc ei nomen est [illegible]) *tantis ac ita dicam monachorum gregibus colitur, ut ad 6000. abi vitam agere noscantur. Monachi à morum probitate & maturitate [illegible] boni senes (si hodie schisma non foveret) nuncupandi.* Goar. Habemus E. schismaticos in monte Athone, eo que laudatissimos

Nad Rit. p. 472 485.

Euchol. p 237. ff. et 247 u 2.8 Arcud 6.2. & 9

P. C 3 16. à § 9 ad f. c

de Gr quorund. opinat § 24.

ad Euch p. 120

P. 86. et p. 100. 122. 240.

XI Denique Transsubstantiatio *Jeremias statuit Ecclesia catholica, mutari consecratione facta panem quidem in ipsum corpus Christi: vinum vero in ipsum sanguinem eius, per Sp. S.* Unde etiam panem consecratum, tanquam pretiosissimum corpus Christi, pro infirmis in muro appendunt, & non sine veneratione conservant, ut refert Allat. Sancita est eadem transsubstantiatio, & anathematismo confirmata, in synodo sæpe nobis citata. Verum est in hoc quoque articulo, quod Papæi pro pravo & erroneo habent; quod Græci vim transsubstantiandi orationibus magis, & allapsui Sp. S. quam verbis & syllabis consecratoris adscribunt, ut amplius sit hic disputandi, Græcos examinandi, accusandi conciliandi apud Romanenses campus v. Guc. Allat. Arcud. Nos nunc de eo nihil disquirimus. Putamus autem ex hac ipsa etiam diversitate factum esse fortassis, ut viri Docti negarint transsubstantiationem à Græcis admitti, & proinde sexilis sine causa, sic Arcudio, Chemnitsino more adoriendi, & hoc modo lancinandi: *Chemnitium, ut est hæretica familiarissimum, mentitur Græcos in Concilio Florentino admisisse noluisse mutationem panis in corpus Christi. Nam in eo Concilio non fuit quæstio an panis vere & substantialiter verteretur in corpus Domini sed quibusnam verbis illa ineffabilis mutatio fieret* Sed num ita mentitus est Chem. prout tu solenni tibi phrasi dictitas, clarissime Arcudi. Chem enim cum inquireret in antiquitatem dogmatis de Transsubstantiatione, quemadmodum Pontificii eam describunt, ait tandem, *Sextus ne Flor. quidem Conc. temporibus universalis Ecclesiæ, omnium gentium consensu approbatum & receptum fuit dogma de transsubstantiatione. In ultima enim sessione, inter articulos, in quibus Græca Ecclesia a R. dissentiebat, 4. loco ponitur de divina transsubstantiatione panis in Euch. Et cum conficienda esset litera unionis, diserte & expresse exceptus fuit articulus ille de divina transmutatione panis, quam Latini tunc docebant. Et ante annos 100. sicut hæc historia indicat, nondum subiecti fuerunt anathemati, qui transsubstantiationis opinionem non receperunt, vel approbarunt De recentioribus enim, quorum ætate, magna doctrina inclinatio fieri incipiat, ut de Damasceno, Theophylacto &c. nihil disputamus, quando de antiquitatis sententia quæritur.* Hactenus Chemnitius. Dicit E Chem. 1. antiquitatem non facere pro transsubstantiatione, quod ex vet. ostendit, eorumque

Margin notes: ep. A. de c. ep. Gr. recens. § 17 ff. — Ad Euch. p. 337 ff. P. C. 35. 22. ff. Concord. 3. 87. ad 38 — 3. 2. Conc. — P. 2. Ex. C. T. p. 148.

rumque locutiones ex ipsis interpretatur. 2. transsubstantiationem ne quidem in Conc. Flor. à Græcis admissam fuisse, prout eam Latini docebant. 3. multo minus anathemate munitam. 4. fatetur inclinationem jam Damasc. & Theophyl. ætate factam, sed ex male intellectis phrasibus & vocabulis vetustiorum, utputa μετουσιώσεως, μεταβάλλειν, τῆς μεταβολῆς, transmutationis, versionis &c. nec non præpostero metu, ne, si transmutatio nomine deceretur, nuda & typica significatio emergeret. si inclinationem horum temporibus factam esse legitur, non negatur totum, Græcis Conc. Flor. tempestate fecius quam pateatur sensisse. Sed quia Arcud. ad morem Bell. tantopere amat vocem mendacii, monstrabo ipsi manifestum mendacium Bellarmini scribentis: *Patres Græcos agnoscere pro vero sacramento Extremam Unctionem, patet ex Concil. Flor. ubi sine ulla contradictione receperunt instructionem Armenorum, ubi inter alia sacramenta numeratur extrema Unctio.* Atqui instructionem Armenorum non modo Græci non sine ulla contradictione (quod sine fronte affirmat Bell.) receperunt; sed ne quidem eam oculis usurparunt, cùm, ut supra audivimus, Armenis adventantibus, Græci in procinctu ad abitum starent.

T. 3. l. 1. de Ext. Unct. c. 4. §. accedat denique.

Pertinaciam tandem indicet tot seculorum obdutatio, quæ ad nostra usque tempora occallunt. In corrigendis Græcis frustra fuere, cùm Phil. Melancht. in ea quam ad Josaphatum Patr. Const. Aug. Conf. sub nomine P. Dolscii editæ, per Demetrium quendam, misit commendationem, & epistolam de nostra religione. Rodit hoc nomine Melanchthonem All. quod responsio à Constantinopolitano non fuerit subsecuta. sed pro Melench. respondeant ipse l. All. & Caleca, culpam in impenetrabilem Græcorum pervicaciam transferendo. Nec mirum id videri debet, Græcis non tam de veritate religionis, quam de externis subsidiis & opibus, sollicitis, ut vel in Conc. Flor. apparuit, & epistola Antonii Eparchæ Corcyræi ad Melench. scripta declarat, quæ ad concordiam Christianos hortatur, *ne, dum de rebus rixentur, terram amittant.* Tum Dnn. Tubingenses, qui ad Jerem. P. Constantinopolin atque, Aug. Conf. & compendium Theol. D. Heerbrandi, Græco idiomate expresse transferri curarunt, non (quod in vulgus postea calumnia virulentissimi Aristarchi

a. 1559.

P. c. 3. n. 2.

l. 4. c. 29.

In Turcogr. l. 8. p. 545.

Stanis-

Stanislai Socolovii, Theologi Polonici, ut dignus erat, à Theologis Wurtemb. in Præf. Actorum, unà cum sociis, W. Lindano, & J. B. Pickloro, excepti, spargit) ut postquam in occidente schisma patrassent, in subsidium suarum partium, militem extraneum evocarent, sed ut abstergerent convicium novitatis, in Oriente per sycophantas effusum, atque semina quæ Steph. Gerlach. Concionator Oratoris Cæsarei ad portam Ottomanicam, Generosi D. Dav. Ungnadi, insignis postmodum Theologus, jecisset puritatis fidei, ad incrementa perducerent, & quæ illorum mens est apologia, ut siquo modo per Dei gratiam oculi cæcutientium aperirentur, & erroribus inolitis valedicerent Græci. All. hic iterum insultat, dicens: *Irrita Melanchthonis studia prævenerunt postea M. Crus. & I. Andrea. Quid ipsi profecerint, hinc colliges, Lector. Responsio ad Confess. licet annis expectaretur, in multos menses protracta est.* [Quasi vero intra unam septimanam articulorum A. C. trutinatio, & responsionis transmissio fieri potuisset? Satisfaciat Allatio ipse Patriarcha ad Crusium scribens: *Literas vestras &c. accepimus, tunc statim responsionem ad singulos articulos, quos misistis, ordine conscribi mandavimus &c. Sed cum multis occupationibus impediamur, nondum ad finem opus deducere potuimus, etiamsi totum jam delineatum est. Cum autem DEO annuente totum post 2. aut 3. menses absolverimus, gratissime & amantissime vobis transmittemus.* quam igitur procul habeat Allat. veritatem, hinc colliges, & de reliqua ejus narratione judicabis, lector.] *Quid igitur augentur,* (pergit Allat.) *Græcos visa illa confessione, de Lutheranis, quos antea condemnabant, resipuisse, Patriarcham pleraque in ea probasse, de aliis quibusdam dubitasse, ideoque plura exemplaria expetiisse? an rectius quis judicat de eo quod alia damnat? an probat quæ & auctoritate PP. & traditionibus Ecclesiæ, contraria stabiliendo, refellit? & quid opus erat Græcis illis exemplaribus, quæ tam meas omnium sententia proscribantur? an, ut comburantur?* postilla: *Bilem movit non Pontificiis, sed Græcis, qui confessionis capita detestati sunt. Summum etiam mendacium est, transportationem librorum Lutheranorum prohibitam fuisse à Pontificiis, ut qui nullam talium facultatem in Græcos exercent.* [Rectius Græcos de nobis judicasse, & plura exemplaria petiisse, patet ex epist. ultro citroque missis. damnavit quædam, non imus inficias, sed ut tu dicis ex PP. &c

Marginal notes:

Turcogr. p. 428. 441. 495. 509. 546. 551. & præfat. Crus.

P. C. 3. 8. [illegible]

[illegible] traditionibus, nequivit ex S. codice damnavit non [illegible], damnavit non fulmine Pontificio. Ubi exemplaria fuerunt proscripta? ubi combusta? Bilem huc institutum non movit Pontificus? adeone All. in animum induxit omnia negare, & sui assentari? quid igitur Socolovius, aliique cavillatores egerunt? in solitum ne praeterea est apud vos libros à nostratibus scriptos prohibere? licet ne illos per Viennam in Austriam, Ungariam, [illegible] dum Constantinopolim impune transvehere? Pontifex ne Rom. talem facultatem in Graecos non exercebit, qui igitur eidem [illegible] [illegible] Legion quaest. ep. 9. Jo. Zygomal. ad Crus. in qua permittit, *se, ubi oportuerit, pro Crusio & D. Andrea in defensionem adfore: causam apponit: quia multi sint ex fratribus Papistis se converterunt, qui mirifice fremuerunt, postq. resciissent, Lutheranos fidem suam scripto ad Graecos transmisisse*; & addat: *ego autem restitit, obstitimus: vos dissentire ab ipsis propter ipsorum in religione abusus, & novas opiniones absurdas, de quibus nos in multis vobiscum sentimus, ab illis vero valde dissidemus*. Inde que etiam melius erga nos animati esse coeperunt. Crus. Haec quidem sufficere possent retundendo Allatio, sed producitur ipse Jerem. Tubingenses ita alloquens *non minimum laetatur, mediocritas nostra, quod in multis* (& ntalibi dicit in *[illegible]*) *vestra doctrina cum nostra consonat Ecclesiae, confess.* [illegible], quae honorificentissime de illis praedicat. Neque tamen tacet Allat. sed denuo in nos invehitur: *Hinc Turco-Graecia & Germano-Graecia vasta, ac furore natione illum rem convellerunt, & Graecos ipsos diffamarunt. Indignus sane labor, quo miseriis, & Dei permissione afflictis propter fidem ab impio tyranno, per summum nefas, quasi idoneis illuditur*. Grandis dica, quam contra Christianam charitatem, contra veritatem Viris bonis Allatio nec male nec bene cognitis, impingit acerbissimus homo. Ubi cives illorum convelluntur? ubi diffamantur? ubi illis illuditur? Recognoscat All. sua, & gregalium suorum vehementissime adversus Graecos scripta, & deprehendet, hanc censuram in illa exactissime quadrare. Si titulum libri Turcogr. admordet, nihil aliud quam cavillatur. Arcudius Crusium hanc historiam merito [illegible] inscripsisse judicat. Crassius autem mentitur Cyrill. Berth. fingens *Lutheranos laruisam ad summam eorum partem malos pellecisse*,

Marginal notes: 17 Turcogr. | lib. ep 13. annot. | R. II. p 200. | R. III p. 347. | Cont. prim. | ap. All. P. C. 881, [illegible]

[illegible], *partim comminantes, & violenter instantes, vitasse voluisse.* Quid autem confecerint fint Tubingenses, elucescet ex epist. Jeremiae praefixa, & R. [illegible] fine, quod hoc epiphonemate concludit: *Nunc igitur accedimus toto animo: omnem novitatem abjiciendam, quam [illegible] [illegible] Dei [illegible] admisse, [illegible] [illegible]. [illegible] in principio [illegible] quae [illegible] scriptura dicta fuerint intelligere & interpretari, quam [illegible] Ecclesia, & Oecumenici Dei interpretati sunt.* [illegible] R. [illegible]. sinem [illegible]: *Rogamus [illegible] vos, ne [illegible] [illegible] Theologis, qui Ecclesiae lumina fuerunt, aliud alter tradendo, [illegible] nostra, [illegible] efficere volitis.* [illegible] R. [illegible], *ne amplius de dogmatibus, sed amicitiae [illegible] causa, si volueritis, scribatis.* Hic jam triumphat Ali. *Ut confessi (ait) [illegible], [illegible] abstinuerunt. Nec verbum de confessione [illegible] factum est.* [illegible] [illegible] fidem? verbum aliud non factum est à [illegible] Witt. R. [illegible] ad R. [illegible] Jeremiam, [illegible] [illegible] non esse [illegible]. [illegible], quod vult Allatius. [illegible] fuerint Apostoli, [illegible], [illegible] Evangelium [illegible]. [illegible] confessi fuerunt non una in regione [illegible], in Graecia, Russia. [illegible] Domini, [illegible] [illegible], Evangelicis [illegible] [illegible]. Translata fuerat confessio nostra etiam in linguam vulgarem Graecam, in gratiam Mich. Cantacuzeni: conversa in sermonem Ibericum, jussu Principis Ibericorum. Dicit quidem All. *[illegible] quoque [illegible] divinae providentiae compressos esse, [illegible] [illegible], in medio [illegible], [illegible] & [illegible].* [illegible] hoc Allatio constat [illegible], [illegible] Dei verbum & veram [illegible], imprimis in Papam ante Lutherum, passa est.

II. Roboramentum fuit [illegible] anathematizatio: Sicut enim Patriarcha Constantinopolitanus quotannis in die [illegible] Domini, Pontificem R. cum tota Ecclesia Latina *solemni* ritu excommunicat; verba Caucae haeresi 6 [illegible] All. *[illegible] quoque [illegible] [illegible]*; confundantur, qui in sacrificio azymum offerunt. & aliud [illegible] ex Matth. Hieromonacho. Interim nolo dissimulare, Anton. Caucum Archiepiscopum Corcyraeum,

Marginal notes: *Tarrigr. p. 68 ab p. 199 [illegible]* · *P. C. 3. 17 [illegible] [illegible] A. C. 1435 [illegible]*

cyrum ob hoc effatum atrocissime ab Allatio vapulant, & fere discerpi. Audi enim apud All. Archiepiscopus Ponethiaus; ut nullum plane doctrina, vel iudicium, mendax, calumniator, scelera-tus, fraudulentus, fallax, et flagitium & damnum, ut nusquam mentem gnarum, filius qui nunquam habuit sanum sinciput, haereticus. Laudat ipsum quidem Stevart. ut testem oculatum nequitiarum Graecanicarum adversus R. Ecclesiae: & ipse Caucus fecalem à Graecis, inter quos vixit, audisse testatur. non tamen placuit All. sed respondet: mala in Corripensi vel pravum usu, vel sacerdotum inscitia, ut etiam non rem negligentia (cui summus Antistes & Pastor horum negligentium non compescit iniuriam quisque in officio suo negligentiae nonnunquam est, prout nuper conquesti sunt Lutherani apud Cl. Ismaël Bullialdi.) potuisse invehere. Pallem pro Cauco multa dicere & singulis objectionibus Allatianis respondere, vorum brevitatis studium illam operam ad aliam occasionem reiicere iubet. Excerpimus tamen aliqua. Inquit All. *Tantum abest autem ut R. Pontificem excommunicent, atque eos nominis enuntiatione* vox est, ut nec eius mentio inducatur vel enim vel nomen e ... in diptychis inducitur vel eiusdem non alias. Si ... Papae nullam mentionem fieri, namque catholica ... anumentatione aequare acatholici tenentur. (Legi illum ... de hac dominica, & ipso fatendo All.) Satis est, ... nonnemini se Graecos Papae in precationibus suis, quando pro ... orthodoxis Patriarchis, Episcopis ad Deum supplicant: ... tantum, quae Papam prout cum aliis Patriarchis agnoscunt. Si anathema dicunt omnibus haereticis, sub generali illo ... Papam quoque comprehensum volunt. v. All. Si posterius, historiae & experientiae consulantur, ego, nisi memoria fallor, in ... Graecorum nullibi mentionem Papae R. animadverti. Quod argumentum est eum nunquam in diptycha relatum ... fuisse, de quo ne elegantius disserit Sgouropul. Sed diversa providentia ... (philosophatur amplius All.) ubi videbatur ... festa sit Monachelorum tum haeresis, & eorum auctores, ... nominatimque omnes recensentur, Graeci nec tantum ... Romano ... silentium est. (Advertite quaeso animum

Pro Eccl. Lug. ...

de R. Eccl. p. 143. f.

P. Go. ...

Wiff. ... Sec. ...

abrogatus; frigent quæ contra hoc concilium excogitavit Baron. & Bellar. quæ refutata invenias apud M. A. de Dom. imprimis magnum Dorschæum pecul. diss. ad Concil. Francof. add. si lubet, Dall. & Usser.

Sequitur I V. Defectio, & Dictum vale Ecclesiæ Romanæ. Græcorum Ecclesia pertæsa tyrannidis Latinæ, hanc tanquam novercam & meretricem palam est exécrata; quam quidem ut sororem adhuc aliquamdiu amaverat, conciliaturæ studiosa, quo & non alio referenda est epistola Basilii Augusti & Ignatii Patr. ad Hadr. Papam, repetita Baron.) ote Germani Patriarchæ A. 1237. cujus sententiæ legenda est apud Matth. Paris. conf. ibi p. 304. cum Pontifex Joh. Byzantinos ad disputandum evocasset. Laconice hæc rescripserunt: *potentiam tuam tolerare non possumus, avaritiam satiare non valemus, diabolus tecum, Dominus nobiscum*, teste Joh. Mandevilla, cui L. All. associat alterum testem Nilum de Roma. Nihus. quidem elevat fidem Mandevillani, *ut hominis & saepe creduli*, sed si sic eludere licebit narrationes seri orum Pontificiorum, videat, ne nobis ex sua pharetra suppeditet tela, quibus relationes de miraculis confingamus. Jabascit etiam per latus Mandevillani auctoritas ipsius Nihusii; quam enim militibus Allatio, & J. N. Erythræo, *homine fide nostra certe* sit *homo tenuis* & *varis*; perductus tamen Theolog. Paris. Jo. Launoy, cum dixisset, *D. Johnsum Polycarpi de la Riviere fabulis deluditur, cumulasse mendacio*, hoc tandem subdit. *Sed audio Nihusium hominem esse quidem doctum, sed credulum, quique in studia critica laborasse nullum unquam* ... *qua affirmate scripta reperit, ea pene omnia pro veris habet*. quid igitur amplius Nihusio credendum? Non distatui hanc defectionem Gretserus; nec hodie Goar.

Hinc tam V. tentata Conciliatio aliquoties, verum illa semper vel repudiata, vel rescissa. consul. Voss. Allat. M. Ant. de Dom. Calecas, R. Creygth. Omnium vero maxime procurata in Concilio Florentino, in schismate coacto, sub Eugenio IV A. 1439. quo venerat Jo. Palæologus, penultimus Ecclesiæ Imp. Constantinopolitanus (a). Comite Josepho Patriarcha, quem mori contigit ipsi Concilio eripuit. ubi aiunt conventum fuisse in 5. articulis. I. Sp. S. à Patre Filioque procedere. II. Additionem

 adsym-

l. 2. de cons. Sanct. c. 12. & 14. et l. 2. de Concil. c. 8. de rep. Eccl. p. 12. 55. ad 79. de usu PP. p. 89 105. 108. fidt success. Chr. Ecclesiæ c. 2. § 4. ad 871. in Henr. III p. 309

P. C. 3. 17. 14. in utroque progr. § 3. 7

diss. de S. Ermo p. 252. sedes Arg. quam in Germ. ... Nobil. Portmey ad Cod. 3. 147. 3. paas. Enib. ad Lett. diss. l. 5. ...

(a) 4. ... ad Myst. Goar.

ad symbolum declarativam licite & ex necessitate factam esse.
III In azymo æque & fermentato posse eucharistiam consecrari.
IV esse purgatorium animasque in eo juvari precibus & missis.
V. R. P. habere primatum capitis in Ecclesiam universalem.
(A)(hæc nim. erat Helena de qua saltabant Latini) Sublesta hæc fide, quod haud difficulter ex ipsis scriptoribus pontificiis eruere; multo autem magis sublestam dicet, si evolveris Historiam Conc. Flor. à Sylvestro Sguropulo, magno Ecclesiarcha, qui synodo pars non vulgaris interfuit, conscriptam à Pontificiis hactenus causas quilibet divinare potest, intra suos scrinios coercitam, nunc tandem fato protractam, & editam à Viro eruditissimo Rob. Creyghton, Ser. R. Angl. Sacellano, quam percommode, statim ut edita fuit, ad me misit optimus & Præstantissimus Vir & Evergeta meus Jo. Garlanus, Bibliopola Ulm. cui tot jam præclaros scriptores debeo, ex illa, inquam, historia planissime perspexi, quæ Romaneorum, Sever. Binnii, Spondani, Allatii &c. fides sit historica, quamque viri aloquin doctissimi incautos fallere solent. Habitus itaque est consensus Græcorum [illegible] absolutus, sed permissivus, pacis & concordiæ [illegible] Græcis pressis auxilii temporalis contra Turcas [illegible] per Latinos ingruentia metuentibus; vi & importunitate Imp. [illegible] insultissimi Patriarchæ minis & beneficiorum exprobrationibus, Papæ increpationibus alimentorum denegationibus, denique largitionibus adactis nec ita tamen à suis expositionibus & interpretamentis circa omnes articulos, [illegible] dentibus. Subscripsit quidem Literis Unionis Imperator Græcus (γ) magis de subsidiis quam fide sollicitus, [illegible], quæ sunt verba M. A. de Dom. subscripsit [illegible], ut alicubi loquitur Sguropulus. Marcus [illegible] Eugenicus Ephesius, (δ) Despota, [illegible] frater Imperatoris, Stauropolensis, Gemistus, G. Scholarius, Legati Iberici, [illegible] Latino [illegible] noluerunt, ita nec nomina subscripsere, haud abnuente Allatio. Et plenius veriusque [illegible] Sguropulo quicquid postmodum unus alterve Græculus [illegible] scripserit contra, & nominatum Gennad. Scholarius in sua apologia, in cœlum usque evectus ab Allatio.

(γ) profess. Creygh. L.c.

(δ) [illegible] Creygh. Hist. C. Fl. p. [illegible]

[illegible] apud Tarcagn. Nic. Chalcondyl. p. C. 3. 6.

(a) All.

(a) All. *Exusse iam Graecorum viribus, eorum proceres, & Imp. ipse, remedium sicubi est, sibi procurant, & ad genua R. P. in quo salus corpora & anima reposita esse videbatur.* (se juxta illud Jerem. maledictus &c. sed profecto, videbatur tantum) *Regebat tum Remp. Christianam ductu atque auspicio suo* (fuisset infra majestatem Papæ, si dixisset, ductu suo, auspicio Christi) *Eugen. IV. Imperator, neglecta Basilea, Italiam prafert, nec vult ab alio, quam à proprio pastore, in negotio tam arduo regi* (risum teneret quam perfide autem & imprudenter Imp. Basileam neglexerit, non sinit nos ignorare Sguropul.

P. C. 3. 2. 2. c. 17. v. 5.

(b) Neque tamen repostavit hanc Helenam. Quod si animum obfirmasset, qua ratione Græci, licet anxie instarent summum Pont. potuissent recusare electionem novi patriarchæ, Florentiæ peragendam? cur si Imperator Ephesium, licet urgente Papa, non passus est anathemate feriri? cur ipsum potius amice fovit, & Patriarcham constituere voluit?

Sgur. p. 209. 104. Gregorio pref. l. f. Sgur. S. 10. c. 12. S. 11 c. 2. S. 12. c. 2.

(c) An etiam Patriarchæ *μετὰ τὸν θάνατον* subscripsit? Negant Coccius, Amyrutzius, & Pletho Gemistius apud All. Sed rem ecce id negari ait All. cum M. Ephesius id asserat factumque improbet, ego verudice, & audacter dico, Ephesium id non asserere, neminemque præter All. assertionem exsculpturum esse nam Josephus Methonensis qui qualis fuerit homo, exposuit Sgurop. & Creyghtonus nullam meretur fidem, a non autem sto pue quidam est, contendere, subscripsisse Patriarcham, & simul fateri, subscriptionem eius inter reliquas non apparere an evanuit, an erasa est? Et quare Methonensi plus credamus, qui concilio non interfuit, quam Amyr. & Gemistio quam Sguropulo, qui inter fuerunt, quorum verba omnes negantes confodiunt. Et qui subscripsisset, cum ante procuratam subscriptionem fuerit repentina morte abreptus? quod si Ephesio contigisset, pontificii plenis buccis, Baroniano more, clamarent malum [illegible] ob contemtum sedis Romanæ ei fuisse immissum. Est & aliud adhuc exemplum quo ineptæ istiusmodi Baronii epicrises hebetantur nimirum Metrophanes, qui Josepho successit, & omnem summa vehementia urbem biduo antequam res formatio instituenda erat, è vita migravit. Notat autem Creyghton novam insuper fraudem, qua

P. C. 3. 2. 2. & 2. in pref. l. f. p. 147 pref. l. f.

Bessar

Bessar. loco Chrysocuchel, & Sardium Metropolitæ, illius viri, huius Ferrariæ mortui subscripsegit.

P. G. 3. 2. 5 (f) All. ut auctoritatem huius viri omnem convellat, ex mendacissimo Methon. refert, *Ephesium, cum videret se sustinendæ Græcorum causa multo imparem, in ipso primo congressu se in rem disputationem peragere, quem loquendo infamie effici ideoque disputantis subterfugientem, morbum simulasse.* Hic fuit videtur Allat. omnem fidem sponte voluisse prodigere; invitus hoc contra virum tam celebrem pronuncio, sed veritate adductus aliter nequeo. Hoc enim effatum in spongiam incumbere jubent non Sgir tantum, sed ipsi quoque scriptores Rom. Acti Concilii, & quis nunc ne enim unicum verbum verum est. neque dubito Allat. scivisse Methonensem mentitum esse sed ille nihil pensi habere voluit quicquid dicatur, modo faciat ad suam causam utcunque asseren-dum. Ephesius quippe acerrime usque ad finem restitit. Sed fortasse All. cum Methonensi exclusionem Ephesii, interpretatur sui subductionem, & disputationum fugam de qua Spond. narrat. *Imp. suis suasisse omnem cb. rhetores calamitates ipsis obventuras, & propterea contentiones ac disp. cessare debere, quere ducem adhuc schismatis celebratis (quibus tamen voluit Imp. interesse Ephesiu & Heracleensem, quod nemo contentiose rem ageret, ipse vero riumunenis sere animum aereret) magis ad audiendam nihil Latinorum, ressp & doctrinæ suæ probationes, quam ad disp. ineundum, postquam id Ioann. præsciverit, neminem Græcorum contradicente.* ubi quidem ridiculus est Spondan dum ait: *In provincialem præclare Latinorum sententiam confirmasse, nemine Græcorum contradicente*, quis enim contra diceret, si adversarii exclusi fuerunt? Sed uti Romani victorias ubique furari student. Quin Spond. testatur, 5. crucigeris omnem disputandi & suffragandi facultatem ademtam, & postulata Latinorum ab Imp confirmata fuisse, synodo Græcorum ignorante & inconsulta, nisi quod mines Papæ sibique addictos adhibuit ut impudentiam P... sum non satis mirari liceat, qui Unionem illam πανσῦ λόγι... topere incrustare student.

S. 4. c. 32 & c. 36 p. 278 293. f. 309. f. Not. ad S. 6. c. 9.

Bell. Arcud. Caryoph. aptis

(s) De cujus scriptis nondum adeo liquet, ut ex scriptoribus notum est, multum d. l. laborante Allatio, atque refragante nuperrime, & tanquam commenta Pontificiorum exagitante

Creygtho-

Cary ethonio usus sit. Gennadius certe, in sua ad Muhamedem fidei expositione, nullius meminit articuli ex iis, de quibus cum pontificiis pugnatum erat.

Nunc VI. eadem reconciliatio repulsam tulit primum à M. Ephesio, in quem All. hæc tela vibrat *imp. re bene gesta in concilio, & unione Ecclesiarum completa*, [complemento isti consimili de quo Meth. ita completa, ut Græcis facta peragere post unionem Papa non permiserit, ita completa, ut ea Venetiis, sine adjectione in symbolo, sine mentione Papæ perfecerint; ita completa ut Græci Legatis Anglicis Bononiæ dicerent, utramque Ecclesiam sua dogmata retinere, ex quo hi recte concluserunt, hanc Unionem non esse Unionem.] *Pontifice laudante, nec non suppetias ferente* modicis admodum, ægre datis elementis) *cum sua Byzantium remeasset unione cum R. E. firma ac stabili* (jocatur puto, dum laudat firmitudinē & stabilitatem Unionis partim non approbatæ, partim ex templo disruptæ, partim adrarium unionem ex Græcis mentis vocasset M. Ephesium, a malo dæmone percitus omnia denuo turbat. *Marcus una aderat Scholarius quidam doctus quidem, sed minime efferus atq; insanientis* Hæc All. Hunc Eph. deinde secuti plures alii, qui in eadem contradictione perstiterunt, quos recenset All. cur igitur neminem ex iis, qui subscripserunt, se vacasse factum suum scripsitat Allatius? legat Sgor. & forsan hoc revocabit. Equidem All. querelis Ephesii occurrere animus est, sed non tam jejunis, quam falsis responsionibus. Post hæc, Græcanicam ecclesiam idem fecisse, non tantum fatentur A. Coucos, Chalcond. & Turcogr. sed ex professo in Hist. sua Sgor. prodit Græcos noluisse stare iis, quæ e... essent in Italia, nominatimque protestatos fuisse Corcyræos, Methonenses, Eubœenses, Constantinopolitanos; Imperatore etiā curam rerum sacrarū susque deque habente. Nec admiserunt Unionem 4 Patriarchæ Orientales synodice congregati, omnia acta Florentinæ anathemati subjicientes, & Metrophanem tum Petr. Const. nomine hæretici, tyranni, matricidæ, insignientes & execrantes, quod vel Allatius ipse refertur. Circa eadem tempora, epistola nomine Ecclesiæ Const. scripta est ad Bohemos, reperta Pragæ, in qua Unio Florentina improbatur. Fidem epist. frustra sollicitat Allat. Itaque hactenus in hunc usque diem synodum

prof. L. 1 Turcogr. l. 2. p. 156 ff.

c. 9 § 16

Sgur. p. 298 307 318

Sgur. S. 10. c. 17 Greg. praf. L. m. ad Eustr. p. 598.

P. C. 3 11 c. 3. 4.

P. C. 3. 3 §. ff. c. 7 § 3. 11 12 H. C. F. p. 316. 332. 340. ff.

S 11 c. 8 & 7. S 12 c. 1.

P. C. 3 4. 2. Sgur. p. 330 332. ff 334 ff. 318.

P. C. 3. 4. 2.

Conc 4.5.

Flor. rejecerunt Græci, affirmante etiam Arcudio; adeo ut nec altera A. 95 superioris sæculi, per Russiæ Poloniçæ episcopos Romæ apud Clem. VIII. tentata, speratum fructum tulerit: Russis Græcis privilegia sua violenta etiam in hodiernum diem tuentibus, quod non semel consignavit Paul. Piasec. Premisliens. Episc.

Chron. p. 132. 441 459

Eaque causa tum fuit nullus postea à Latinis (ita Turcogr. p. 4) missi auxilii, Græcis frustra deliquescentibus *Papa de cardinali in Unione negotio conquerente, & in hoc pessimum, ... incedente (NB) ut Imp. faciat sibi ab omnibus talem & reverentiam ac obedientiam exhibere, quæ merito sua Pontificali authoritati debet impendi,* ita All. ex resp. Eugenii. Duo hic quæro ab Allatio, quod si Græca Ecclesia Papæ hactenus fuit consentiens, cur Patriarcham Const. nomini suo titulum œcumenici Episcopi præfigentem, non debuerit, vel non potuerit fulmine suo dejectionem comminatus? 2 cur semper Latinum hactenus creaverit Episcopum Constant. tum, lorem, si Græcos cum R. E. consentire? Vidit hunc nodum Arcud. & nugatur aliquantum, sed tam levi amictu hoc telum non exibit.

P. C. 3. 4. 4. conf. Corinel a Lap. ad 2 All. f. 86.

Conc 4.5.

VII. Nemesis Divina ob enormia peccata, orientis decus, ferro Turcico delevit. Cens. causas maximas referunt inducentes, & a politicis recenseri solitas commemorat. Sed any adeo præcise in Pentecostalem festivitatem incidens Imperii Græci incidit, quia professionem Sp. S. à Filio negabant Græci? id quidem divinarunt Romanenses, sed à domestico Propheta rejecti Spondano, tum festum Pentecostes non fuisse monstrante, *Denique ulli duobus ad faciendam vindictam alligatum velle, prohibente.* Baron. opinatur inclementia Hispanorum & Gallorum, additionis ad symbolum hujus particulæ *filioque* tribuendam esse: contra vero schismaticos orientales, ex quo *eam* respuerint, Turcico jugo premi quasi minus nunc Christianorum esset sub illo jugo quam fuit ante quasi non Africa eodem jugo presse tum & omne ferme Christianorum nomen in ea esset extinctum, quæ tamen processio à Filio sub Magistro Augustino fortiter fuit propugnata. quibus fere verbis *invidendo infulsis & ordinariis* (ut loquitur) *prophetiis* Baronii utitur M. A. de Dom. & n. 180 contrarium ei occentat Gennad. Scholar. sive sit verus, sive suppositius.

ad L. 3 Turcogr. p. 55.

Bell. Græf. Bel. Cornel a Lap. alii ad A. 1453 n. 12. A 447. n. 21

6. ... ... operis Orgeth. pref. L. g. 2 K. K. 7. 11. n. 30.

inter

[illegible] gentis suæ culpam imputat schismati & divisioni à R. E. neque diversus abit Bell. & Spond. l. concinit præ aliis Stevart. Just. Pacius, Gretserus in Cod. p. 112. ed. Paris. Gretsero autem J. Goartum ob inscitiam rerum Græcarum, tum quod sæpius insulse Græcorum insectæ insultet, ac aliquoties diverberat, Goart contra, eruditione quidem impar, in capillos vicissim involat S. Wagnerecc. monens, viros doctos condonationem potius, quam exagitationem ob errores mereri: at idem, ô bone! à Gretsero impetrare debuissent, vir delit. Gr præclare meritus, Meursius Lex. idem idem flagellat, absque quo tamen si fuisset, Gretsf. fortasse cæcutiisset in multis erraſſetque: nec non primus Codini editor Fr. Junius, quem indignis modis à Gretsf. exceptum fuisse, queritur gener. G. J. Voss. vicem autem Gretsero rependit R. Creyghton. Verum hi omnes fallaciam committunt à non causa ad causam. Nos potius omnes illas causas hic concurrere existimamus, quæ in mutationibus & eversionibus civitatum à sagacioribus advertuntur: ne enim jam dicam, ut præpostere, turpie, iniqua lege, sine cura Numinis, omnia fuerint adornata, quod doctus sane & gravis vir Sgurop. non dissimulat id inprimis fatale malum Nemesin divinam armasse videtur, quod indignatur veræ religionis, & pietatis neglectus, ac infructuosam cum R. E. coalescendi, ob spem ferendæ suppetiarum (ad modum Judæorum nil nisi fœdus & opes Ægypti suspirantium) studium, quod aptiori vocabulo quam syncretismi exprimere vix possumus, cujus repudiatis ab Imp. rixosis disputationibus, ipsissimam in hist. Sgur. habemus ideam, blandientibus & jucundis vocibus [illegible], convestitam: atque utinam medium, componendi controversias Græci aliud non elegissent, neq; hodie [illegible] obtruderent, quàm veritatem, juxta nobile Bessarionis ad Julianum Cardinalem, vocabulū Medii frequenter ingeminantem, responsum [illegible] ἡμῖν οὐκ ἔχομεν [illegible] ἀντὶ [illegible].

Sequitur ultimo & breviter, prætensa indivisio, quæ ipsa Unitatem Ecclesiæ R. palam convellit. Nam si divisissimam hanc hæc religionem sua civitate donat, annon se divisam in se, & indivisam.

Margin notes: S. app. Hor. p. 143. def. præf. lobb. de R. Pont. 11. T. 1. l. 2. de R. P. c. 31 f. et T. 2. l. 4. de Eccl. c. 18. Observ. in Cod. p. 370. 404. In Recens. Sympl. Ind. § 53. 64. 66. Pont. Max. Gr. n. 19. præf. Oper. de Lat. Hist. N. ad S. 4. c. 1. 11. § 3. c. 14. Hist. Sgur. — Sgur. S. 3. c. 6.

visam ab alia aperte profitetur. Est ista indivisio prætensa i. confessiona clara. Sunt enim in cogenda harmonia hodie occupatissimi Romanenses, at quam vane, absit de falso, satis arbitror elucescere ex iis, quæ proposuimus. Deinde liquida consequentia h. m. omnis cœtus notis Ecclesiæ Bellarminianis insignitus, est unus idemque cum cœtu Romano-catholico. Atqui cœtus Græcanicus ast hujusmodi, ut id probatum dedit Excell. Doctor & Præses meus. E & amplius contra debellatum Cornæum a viris in Vale Triumph. Sed [illegible] si opus erit, ptomentur plura. Tu vero ô DEUS, Bonitate Optime, Potentia Maxime, Ecclesiam nostram orthodoxam sub umbra alarum tuarum, ad finem usque sæculi protege, contra impetus adversariorum tutam præsta, & illis ipsis saniorem mentem inspira; Græcos denique, & alios errantes, ad antiquam & Apostolicam veritatem, quam nos unice profitemur, revoca. Fiat, Fiat!

In Arist. Rz. ed. p. 19. s. p. 78. s.

PEREXIMIO ET PRÆCELLENTI MAGISTRO VEIEL, DISSERTATIONIS hujus scriptori & propugnatori, rem bene geranti!

Pacem, Orientis habet nobiscum Ecclesia, dicunt
Queis bonor occidus lex placet una Jovis.
Scilicet hac pax est, qualem Florentia miris
Artibus, & vana nomine pragennis.
Scilicet hac pax est, qualem Tua pagina scribit,
Et mox expositam lingua diserta dabit.
En decus, Vilma. Tuom' sincera maxima quondam
Gloria hic & [illegible] ex religione erit.

Scr. Amicitiæ caussa

Jo. Henr. Bœclerus.

F I N I S.